

קונטרס

הבינו

פרשת מקץ
תשפ"ב

שנה ד'
חוברת י"ב
גליון 177

שיעורי

הרב שמעון
שפיצער שליט"א

קול הבינני

בארה"ב: **718.686.8300**

ארץ ישראל: **072.257.7726**

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל גפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב.

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימייל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 053.315.0588
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון - שיעור קכ"ד

יום ראשון פרשת מקץ - כ"ד כסלו תשפ"ב

ה הכנעה מביאה לידי בטחון וקרבת אלוקים.....

הכנעה להלכה למעשה | שייכות לאחר על ידי הכנעה | חברותא באופן של משפיע ומקבל | הקרבה העמוקה ביותר | קרבת אלוקים לי טוב | כעבדא קמיה מריה | קרבת אלוקים מתוך חוסר אונים | לשמיע בקול תודה | הכרת המציאות מביאה לידי הכנעה | רחמנות על מי שאינו מכיר את מקומו | טיפשותו של עבד שמתנהג כאדון | תפילה מתוך הכנעה | מעשה הנכנע מקובל אצל האלוקים | הבוטח בהקב"ה זוכה להיות כיוצא בו | סוד ה' ליראיו | הכנעה מביאה לידי דביקות | ובו תדבק | אמור נא מי אתה | האל"ף והתי"ו של בטחון | התנהגות כעבד | מעשה אבות סימן לבנים

יום שני פרשת מקץ - כ"ה כסלו תשפ"א - נר א' דחנוכה

ז לקרוא את ההלל - מסכת גאולה.....

דרך הלימוד של 'שירות ותשבחות' | לעסוק במסכת גאולה | עומק המהלך של גלות וגאולה | אפשר לפדות הצרות במרירות רוחנית | מתחברים לחמשת ענייני הגאולה

יום שלישי מקץ - כ"ו כסלו תשפ"ב - נר ב' דחנוכה

כג הארת ימי החנוכה להבין את ההנהגה הניסית.....

פסוקי ההלל מעידים על הנהגה ניסית | הקשר בין גאולה ונס | ואמונתך בלילות | פתאום יבוא אל היכלו | אם ירצה ה' | אהיה אשר אהיה | מי שעשה ניסים לאבותינו | מידת ה' צלך | אתנהג עמכם כפי שתנהגו עמי | אשר קדשנו במצוותיו לקרוא את ההלל | האופן לקיים כל תרי"ג המצוות | אור הנס יותר נחוץ מהנס | אין תפקידו של צדיק לחלק פרנסה | לשנה אחרת קבעום | תחילה וסוף - שתי עבודות נפרדות | הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף | סמיכת גאולה לתפילה | בין יו"ט לחול | הללו עבדי ה'

יום רביעי פרשת וישב - כ' כסלו תשפ"ב

לד מדת הנצח - עזות דקדושה.....

הכל לפי המתבייש | מהות העזות והבושה | זה לעומת זה | וחושך על פני תהום - קליפת יון | לא תעבור בגבולי | ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה | הוי עז כנמר | לא תירא מהם כי ה' אלוקיך עמך | כאפס ואין יהיו בעיניו כל המניעות | לא יעצרם הגשם | נצח והוד תרין שוקין | ולא יתבייש מפני המלעגים עליו | להבדיל בין הטמא ובין הטהור | נצח והוד משלימות זו את זו | כוח היהודי למעלה מן הטבע | מצמיח ישועות

יום חמישי פרשת וישב - כ"א כסלו תשפ"ב

הודיה על העבר והודאה על האמת - לאור הדרכתנו של הרה"ק רבי

יוחנן מסטאלין - קארלין זיע"א.....נג

דרך שקר הסר ממני | לעולם יהא אדם יר"ש בסתר ובגלוי | בלתי לה' לבדו | הדין דין אמת
לאמיתה | כוח ראיית האמת | בין עיקר לטפל | סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה
| להבדיל בין העולם הזה לעולם הבא | ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני | יהודה ירש כוחו
מאמו | הודאה בחוסר אונים | תולה ארץ על בלימה | הודאת בעל דין | ההולך עם האמת
ממאס בהבלי העולם | עבודת האיש היהודי | אין חכם כבעל הנסיון

יום חמישי פרשת מקץ - נר ז' דחנוכה - ב' טבת תשפ"א

הודאה מתוך הכרה עמוקה שאין מגיע לי כלום.....נג

הפעם אודה את ה' | הודאה מתוך הרגשים עמוקים | שני מיני הודאה | עם זו יצרתי לי
תהילתי יספרו | אור מיוחד שנתגלה על-ידי לאה | טבע האדם שלא להתרגש כשכל אחד
מקבל | המפתח להגיע להרגשת הודאה | בורא נפשות רבות וחסרונן | הודאת האדם על
שקיבל יותר מכפי חלקו | מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו | תהלותיו של דוד המלך
| הכרת האדם שהוא מקבל מעבר לכללי הבריאה | כי חמת אדם תודך | הודאה מתוך הכרה
שהכל תוספת חסדי ה' עליו | פקידת עקרות בזאת חנוכה | למנצח על השמינית | הר"ר
שלום מרדכי יצא והעיר צהלה ושמחה | המשכת ישועות בזאת חנוכה

מדור הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א.....סא

ואעידה לי עדים נאמנים | היהודי שבלבל את מחשבות הצדיק | יודע מחשבות אדם |
הציל את היהודי מהרהורי מינות | ראה פניך לא פיללתי | אם תטיב שאת | מכיר בשורש
הנשמות | התיר את היין ברוח הקודש | אחי יוסף הסתמכו על רוח הקודש | הרב מבריסק
עשה לו את כל הכבוד הזה | נפשי יצאה בדברו | חרך את החלה שנתלו בה חיי האיש | בנין
קדישין | מעשה בכפרי ששכח את מבוקשו | נשיקת יד הצדיק למה ומתי? | יעקב אבינו
אמר תחנון לאחר כ"ב שנה

מדור אמונה ובטחון

שיעור קכ"ג

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור אמונה ובטחון

יום ראשון פרשת מקץ - כ"ד כסלו תשפ"ב

הכנעה מביאה לידי בטחון וקרבת אלוקים

שמסבירות את החלק הקשור לענייננו בקשר הדוק, איך לקבל יסורים ואיך להגיע אל הבטחון.

שייכות לאחר על ידי הכנעה

והנה היסוד הראשון שבעל חובת הלבבות מביא כמה פעמים בבארו מהות הבטחון הוא כזה: **הכנעה פירושה שיש לאדם שייכות לפלוני, שייכות המתבטאת בהכנעה**. כי הנה כשניקח למשל ענוה, נראה שבדרך כלל אינה מתייחסת למישהו אחר, השאלה היא באדם עצמו האם הוא בענוה או בגאווה, אם כי התוצאה תיגע בוודאי לאנשים אחרים, כי בעל הגאווה בוודאי יתגאה על אחרים, ויפגע בהם, אבל זה לא המהות, המהות היא שהאדם כלפי עצמו מתגאה. מה שאין כן בענין ההכנעה, שחוץ ממה שהנכנע יתנהג אחרת כלפי אחרים בשעת כעסו, כמו שכתב בעל חובת הלבבות שתהיה לו ענוה ולשון רכה וקול

הכנעה להלכה למעשה

נייחד בע"ה עוד שיעור אחד לענין ההכנעה כדי להבין טוב יותר את מהותה. לפלא לציין שרבינו בעל חובת הלבבות ייחד בתחילת כל שער פרק אחד להבין את מהות הענין שעליו נסוב השער, ואח"כ בפרקים הבאים הוא ממשיך לבאר איך קונים ענין זה, מה הן המדרגות השונות שלו ומה השכר הניתן לבעליו. אף כאן, בלמדנו את ענין ההכנעה, נחוץ מאוד להבין תחילה מה מהותה וללמוד איך אפשר לקנות אותה למעשה.

ובכן כפי שיש לבעל חובת הלבבות שער על בטחון כך יש לו שער על כניעה ובו עשרה פרקים, וכל הרוצה להיות יהודי ירא שמים מוכרח ללמוד אותו, כי אי אפשר להיות ירא שמים מבלי לדעת מה היא הכנעה ואיך קונים אותה. אמנם לא נוכל ללמוד עכשיו את כל עשרת הפרקים, אך נשתדל להביא כמה נקודות

לשנים הלומדים בחברותא, שהרי הם כשני אנשים נפרדים היושבים ולומדים זה מול זה, וכך הגיעו למסקנא להתחיל ללמוד באופן של משפיע ומקבל...

הנה אנו לומדים מעובדא זו שהתועלת שיש בלימוד בחברותא היא לא רק כדי שהאחד ימריץ את חברו או כדי שהאחד יקשה קושיות לחבירו, כי אילו מפני זה, לא היה צריך שילמדו באופן של משפיע ומקבל דווקא, אלא התועלת העיקרית היא מפני שיכולה להיוולד חכמה חדשה על ידי שנים הלומדים ביחד ועל ידי שהאחד משלים את רעהו, כי הנה כל אחד חכמתו אינה שלמה, וכשילמד עם אחר בחברותא באופן הנכון, תהיה חכמתו שלמה. ולכן אמרו "ומתלמידי יותר מכולם". החכמה מתווספת על ידי החיבור שנעשה בין רב לתלמיד, באופן שגם הרב וגם התלמיד מקבלים הבנה חדשה. והרי זה דומה למה שכתוב **בזוה"ק** (ויקרא ז, ב) שהאדם הוא פלג גופא ואינו יכול להגיע לחכמתו ודעתו ופנימיותו כל עוד שאינו משלים את עצמו. אופן זה של השלמה הוא קרבה שיוצרת שייכות חזקה מאוד. כך הבינו הגאונים הנ"ל שהדרך האמיתית לשייכות וקרבה אינה על ידי ישיבה על ספסל אחד כאשר כל אחד לומד ומדי פעם נזרקת קושיא או סברא מפיו, כי אם על ידי צורה של משפיע ומקבל.

וכן אמרו ה**צדיקים** שאהבת חברים אמיתית היא כאשר לאחד חסר משהו

נמוך, אף מצד עצמה ההכנעה במהותה פירושה שייכות שיש לאדם עם פלוני על ידי ההכנעה.

ומבאר שם בעל חובת הלבבות בסוף פרק שני, שיש מי שיש לו הכנעה כלפי בני אדם, כגון תלמיד בפני רבו, בן בפני אביו, אדם פשוט בפני תלמיד חכם. אף זה נקרא הכנעה כי יש לו שייכות בפני פלוני באופן של הכנעה. אך **עיקר ההכנעה שהאדם צריך לקנות** לענין עבודתו הכללית בכלל ולענין עבודת הבטחון בפרט, **הוא ההכנעה להשי"ת**, כי **על ידי ההכנעה יכול האדם להיות בקרבה גדולה עם השי"ת**. וכך כתב שם בעל חובת הלבבות בלשונו: **ומי שעלתה בידו [להיות בהכנעה בפני הקב"ה], אין רחוק ממנו דרך קרבת אלוקים ולעמוד לפניו, ויהיה מקובל ורצוי אצל הבורא**, כמו שכתוב (תהילים נא, יט): זבחי אלוקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה.

חברותא באופן של משפיע ומקבל

נרחיב יותר ונתחיל בסיפור: הגאון **בעל מנחת חינוך** זצ"ל למד בחברותא עם גיסו **הגה"ק מצאנו** זיע"א^א וראו שאין לימודם עולה יפה. עשו חשבון הנפש והגיעו למסקנא שהסיבה היא משום שאינם לומדים באופן של משפיע ומקבל, אלא שניהם מחדשים ביחד ושניהם מפלפלים ביחד, ובאין משפיע ומקבל, אי אפשר שתיווצר אצלם הקרבה הנצרכת

א. ה'מנחת חינוך' נשא בזיוור את בת הגאון רבי אריה לייבוש האלברשטאט זצ"ל אבד"ק טארניגראד אביו של ה'דברי חיים' מצאנו ז"ע.

באופן של משפיע ומקבל, וכפי שהגאונים הנ"ל עשו ביניהם. בשביל זה צריך הרבה תיקון המידות והרבה הבנה לדבר, ולא דווקא שהאחד יישב דומם ויקשיב והשני ילמד בקול, אלא שכל אחד מבין במה הוא חלש מחברו, וכל פעם שמגיע לתחום זה, הוא שותק ומקבל כי הוא יודע שחברו מבין יותר ממנו והרי הוא רוצה לקנות ממנו. הוא מבין שבתחומים רבים פלוני הרב, ואמנם הוא מכיר גם את מקומו ויודע שאף הוא יכול להוסיף באותם תחומים, אבל תחילה לכל הוא רוצה לשמוע – במשך שתי שעות איני מבקש לדבר אלא לשמוע, ורק לאחר מכן אראה אם יש לי מה לשאול או להוסיף.

קרבת אלוקים לי טוב

ובנוגע לדין הרי רצון הקב"ה הוא שיהיה בינו ובין האדם קרבה גדולה, קרבה יותר גדולה מכל קרבה השייכת בעולם. הקב"ה שהוא מפליא לעשות, מבקש ממנו שנוכך את עצמו באופן שהגוף לא יהיה מפסיק ונוכל להתקרב אליו, ואז תהיה הקרבה חזקה כל-כך אשר נאמר על זה בזה"ק שאם היינו מרגישים אותה היינו רצים אחריו ושואגים מרוב התפעלות. **ובשביל זה נתן לנו הקב"ה את התורה והמצוות כדי להסיר מאתנו את המסך המבדיל שמונע מאתנו להרגיש אותה קרבה, ואם נדע איך לעשות זאת, נרגיש יותר ויותר אותה קרבה, ועל זה עומד היסוד של הכנעה. וככל שהאדם לומד עוד ועוד איך להיכנע בפני הקב"ה, באופן**

וחבירו משלימו, והמשילו זאת לשני קרשים שאם יהיו שניהם שלמים אע"פ שיצמידום זה לצד זה, לא יתחברו, אבל אם יהיה שקע אצל אחד מהם ובשני תהיה בליטה כנגדו, אזי יתחברו ויהיו לאחדים. כך לענין אהבת חברים אם **האדם רואה שחסר לחבירו משהו והוא בא ומחזקו או עוזרו ומתמלל עליו, אזי נוצרת שייכות עמוקה ביניהם.**

הקרבה העמוקה ביותר

מכל זה אנו באים להבנה שההכנעה היא זו היוצרת את השייכות העמוקה ביותר בין שנים. ואפילו שני חברים אוהבים לא יתכן שיגיעו למדרגת שייכות זו, אלא אם כן יהיו כמשפיע ומקבל. ואם תראו שני חברים שיש ביניהם שייכות עמוקה, בוודאי הוא אחד מן השנים, או שהשייכות שלהם מזוייפת ורק משתמשים בה בשביל לבלות את הזמן, או שמצאו איך להיות באופן של משפיע ומקבל.

הרי גם בשנים הלומדים בחברותא הוא כך. אכן יכול להיות שרוב החברותות אינן חברותות אמיתיות, אלא שהשתדכו מכורח המציאות. מה לעשות שכשיש ששה עשר לומדים בכלל מוכרח לצאת מהם שמונה חברותות ולא שייך שכל החברותות תהיינה באופן הראוי, והרי בשביל שילמד האדם בחברותא באופן שיוציא את הכוחות הטמונות בו לפועל, נצרכת עבודה גדולה, ואין זה אומר שעל האדם למצוא לעצמו חבר אחד מאלף, אלא הכוונה ש**נצרכת עבודה בין השנים שיהפכו את הלימוד שלהם שיהיה**

את האדם לידי כניעה ושפלות, ונביא שנים מהם הנוגעים ביותר לענייננו. איך הופך האדם להיות נכנע? **הדבר הראשון הוא שיכיר האדם את מקומו בעולם וירבה במחשבות שאינן יכול להסתדר בעצמו בזה העולם.** האדם צריך לקלוט ולהבין שאין לו אפשרות לשנות שום דבר בעולם בשביל להנעים את חייו, ואמנם יש לו לאדם רשות לנסות להנעים את חייו בעצמו, ואפשר שאף יעלה בידו משום שנתנו לו רשות מן השמים, אך לא מפני כן יעלה בדעתו שהוא יכול לשנות דברים בעצמו, והראיה שהרי פעמים הרבה כשאין הרשות נתונה לו, הוא יכול לשדד מערכות ומעלה חרס בידו, הרי שגם כשעולה בידו, הוא רק משום שהקב"ה הצליחו. **ומי שמשנן זאת שוב ושוב עד כמה אינו יכול להסתדר בעצמו בשום תחום בחייו, נעשה נכנע גדול,** שהרי הוא מבין כמה הוא חסר אונים.

הן תראה שילדים קטנים, נכנעים, אך עדיין אינם יכולים לקלוט את זה. ונבאר את שיחתנו: יש שתי תקופות שבהן האדם אינו יכול להסתדר בעצמו, האחת היא כשהוא עדיין צעיר מאוד בן שנה שנתיים וצריך להלבישו ולהאכילו, והשניה היא בהגיעו לגיל זקנה או אם נחלה ח"ו, ויש בזה טובה גדולה לאדם, כי בהיותו בתקופה הראשונה, היה מדי קטן מכדי שיוכל לנצל את מצבו להגיע לדרגת נכנע, ועכשיו כשהוא מגיע למצב זה בשנית וכבר יש לו דעת, הוא יכול לנצלו בשביל להתקרב אל ה', שהרי הוא רואה שאינו יכול להסתדר בעצמו,

ממילא הוא מרגיש יותר ויותר אותה קרבה נפלאה.

כעבדא קמיה מריה

ה'חובת הלבבות' (שם פרק ח') מדמה זאת לאדון ועבד, כי אם העבד ירצה לאמץ מהנהגותיו של אדון, לא יוכל להיות עבד. "כי העבדות והאדנות הן משער המצטרף, אשר תתחייב מציאת כל אחד במציאת האחר, שהאדם איננו ראוי לשם עבד, עד שיהיה לו אדון, והאדון לא יהיה ראוי לשם הזה עד שיהיה לו עבד". והנה יש הנהגות של האדון, הוא מנהיג, הוא מחליט. ברגע שהעבד יאמץ לעצמו אף מעט מזעיר מאותן הנהגות, היינו שירצה להחליט בעצמו מה לעשות, לא יוכל להיות עבד אמיתי. ואם יעשה כן, יכחיש את השם אדון מאדונו, כי אין האדון נקרא אדון אלא אם כן יש לו עבד. "וכל אחד מהם כענין הקונה והקנוי, איננו קודם את חברו בשם ובערך, ולא תתקיים העבודה מן האדם לאלוקים, אלא עד שיקבל על עצמו כל מדות העבדות, והן הכניעה והשפלות לפניו, ושיתנצל לו (כלומר: יתפשוט) מכל מדות האדנות, שהן הגדולה והיקר והגובה והתפארת והגאון והדומה לזה".

הוא אומר: אם האדם רודף אחר הכבוד, הוא מכחיש ח"ו את כבוד הקב"ה וממילא הורס את הקרבה בינו לבינו, כי מידת הכבוד שייכות לאדון.

קרבת אלוקים מתוך חוסר אונים

ולענין מעשה, ה'חובת הלבבות' (פ"ג) מביא רשימה של עשרה דברים המביאים

הורים עם תינוק בן שנה, ומאחר שלא קנו לו מקום, הוצרכו להחזיק אותו על זרועותיהם לאורך כל הנסיעה. אולם באמצע הנסיעה קצרה רוחם מלהחזיק בתינוק ונתנו לו לשוטט בין המושבים. הגיע אליהם אחד הדיילים (stewards) והורה להם להחזיקו על זרועותיהם כי סכנה גדולה היא. אך הם גיחכו אליו ולאחר כמה דקות חזרו והורידוהו על הרצפה. שוב בא אליהם הדייל ועכשיו דיבר אליהם בתקיפות: הלא הזהרתי אתכם שלא להורידו! הגביהו הללו את קולם לעומתו ולאחר קטטה שנמשכה דקות אחדות, שבו והורידוהו. ניגש אליהם הדייל ואמר להם: עוד פעם אחת ואני מזמין את המנהל. הם לא נבהלו והמשיכו לתת לתינוק לחול שם. ראיתי את המנהל ניגש אליהם, ואז גם ראיתי מה נקראת משמעת. הוא לא הרים את קולו, אלא אמר להם בשיא הרוגע: כאן יש כללים! אתם לא בעלי בתים כאן! אנחנו לא נבוא להזהירכם שוב, אך דעו לכם שמעכשיו אם פעם אחת הילד לא יהיה על זרועותיכם, כאשר נגיע ליעד, מיד עם היפתח דלתות המטוס, יחכו לכם שוטרים. יכול אני להעיד שבמשך כל הנסיעה לא הוציאו את הילד מבין זרועותיהם. כן קשה, לא קשה - הם כבר הבינו.

רחמנות על מי שאינו מכיר את מקומו

מה למדתי מזה? לפעמים נמצא האדם באיזה מקום וסבור שהוא יכול לעשות ככל העולה על רוחו, ולוקח לו זמן עד שהוא מבין - אינך בעל הבית כאן. הוא

ואפילו בשביל להוריד את רגליו מן המטה הוא צריך שיעזרו לו. וכך הוא לשון ה'חובת הלבבות': "כשיחלש כחו מתנועתו הטבעית מפני חלאים או מזג רע או חלישות הרכבתו, ויכנע בעבור זה ויתחנן אל האלוקים ולבני אדם". ואמנם על האדם לזכור זאת כל ימי חייו ולא ימתין עד שיגיע לעת זקנה.

לשמיע בקול תורה

והדבר השני המועיל לאדם ביותר להגיע להכנעה, הוא **על ידי שיוכיר לעצמו כמה טובות הקב"ה עושה לו בכל עת וכמה הוא כפוי טובה לו, העבודת ה' שלו כמה היא חלשה, ההודיה שלו כמה היא מועטה, ואע"פ שנדמה לו לאדם שהוא עוסק בהודיה, הלא היא כאין וכאפס בשביל שיוכל להרגיש מחמת כן שפרע את חובתו להקב"ה, שהרי הקב"ה נותן לו הרבה יותר ואפילו יהיה פיו מלא שירה כים וכו' לא יספיק להודות לו. דבר זה גורם לאדם להתמלא בוושה שהרי הוא רואה את עצמו כבעל חוב גדול באשר הקב"ה מטיב לו כל-כך, והוא מלא עבירות.**

הכרת המציאות מביאה לידי הכנעה

שני שורשים אלה הם אשר ככל שהאדם יוסיף להתבונן בהם ותוך כדי ישא תפילה אל ה' שיביאהו לידי הכנעה, יגיע על ידם באמת לידי הכנעה. ואמנם על האדם להבין שיסוד שני אלה הוא הכרת המציאות הפשוטה. והלא טפשות היא שלא להכיר במציאות. הנה פעם כשנסעתי במטוס, היו שם

יכול לעבוד כל-כך הרבה שעות, עדיף שתישאר בבית. לאחר מכן אמר לי המנהל שמע נא! זה שפלוגי רצה לעבוד פחות, מקובל עלי. הוא צודק, הוא רוצה לעשות קצת לביתו. טיפשותו היתה שלא הבין את מצבו, הוא לא הבין שהוא זקוק לרחמי שמים בשביל להישאר כאן, שהרי אין מרוצים מעבודתו, עוד הוא בא ונתן דעות!?

זוהי טיפשותנו גם כן. א. שאין אנו מבינים שאיננו יכולים להסתדר בעצמנו. ב. שאיננו קולטים את מצבנו. זה שאנחנו רוצים כסף ונחת, ופרנסה ודירה גדולה וכבוד וכו' עדיין מתקבל על הדעת. זה שאנחנו רוצים להקל מאתנו את העבודה, אינו טיפשות. כשהאדם פותח את ספר התהלים מפני שיש לו צרה בתוך ביתו והוא רוצה להיפטר ממנה, אינה טיפשות. הבעיה מתחילה כשאיננו קולטים את מצבנו. אנו באים אל הקב"ה ואומרים לו: או שאתה נותן לי כך וכך, או שאני ... אינך מכיר את מצבך! עליך להבין שאתה הנברא. מה אתה משתולל עם ארבעים יום וסגולות מסגולות שונות? הירגע! תכיר את מקומך!

תפילה מתוך הכנעה

זהו היסוד הגדול "איזהו חכם? המכיר את מקומו". כשהאדם מכיר את מקומו, דהיינו שהוא מבין שהוא עבדו של הקב"ה והוא האדון ויודע את הכל, ואגב, הוא מכוון אך ורק לטובתך, אך גם בלי חשבון זה, הלא אתה אורח שנכנס לביתו של הקב"ה, איך אתה מעיז

צריך להכיר בכך, מוחו צריך לקלוט זאת. ברגע שהוא תופס שאינו בעל הבית, הוא מתחיל להתנהג בהתאם. כשהוא מבין שאינו בעל הבית, מיד הוא מבין שעליו להעמיד עצמו לדרישותיו של בעל הבית, ואם לא יעשה כן, הלא בעל הבית חזק ממנו ויסקלנו משם. אל תתנהג בטיפשות! אתה פשוט צריך להכיר שאינך בעל הבית כאן ואינך יכול להביע דעות.

מי שמכיר בזה, יכול להוציא את התועלת המלאה מכל מקום שבו הוא נמצא. צריך להכיר בזה. בגלל שהקב"ה נתן לנו ידים ורגלים וכו' איננו מכירים את המציאות הפשוטה. בני אדם חושבים שהם בעל הבית, ובגלל כן הם מתקוטטים כביכול עם הקב"ה, כפשוטו ממש. יש כאן בעל הבית. זה מה שבעל חובת הלבבות אומר לנו: התבונן כמה אתה חסר אונים. אתה מוכרח להתבונן בזה, ואז תזכה לקרבת אלוקים שאין כדוגמתה.

טיפשותו של עבד שמתנהג כאדון

פעם התלוויתי למנהל ישיבה שנאלץ לפטר אחד מעובדי הישיבה, דבר שאינו נעים כלל לא למנהל ולא לעובד. איך עשה זאת המנהל? הוא לא הגיע אליו ביום בהיר אחד והושיט לו מכתב פיטורין, אלא להיפך, באחד הימים העובד הגיע אליו ואמר לו שאין הסבר לזה שהוא צריך לעבוד כל-כך הרבה שעות ביום ועל כן החליט שמהזמן הבא הוא מוריד משעות העבודה שלו. ניצל המנהל את ההזדמנות ואמר לו: אם אינך

הנכנע אינו עסוק תדיר איך יוכל לבנות עצמו בעולם הזה. הוא עושה את מה שהוא צריך, אבל **הוא מרגיש תמיד מחויב, ולכן הוא שמח כל-כך במה שהקב"ה נותן לו ואינו מצפה לעוד.** עיי"ש עוד.

וכשהוא מדבר בענין התועליות של העולם הבא, הוא כותב **שהנכנע יזכה לקרבת אלוקים שאין כדוגמתה** - "כי מעשה הנכנע מקובל אצל האלוקים". **ואפילו אם יחטא, הקב"ה יקבל את תשובתו.** הלא כאן בעולם הזה יש כל-כך הרבה פיתויים, אבל אם האדם נכנע, הקב"ה אומר לו: בוא תחזור אלי. אתה מכיר את מקומך ומתבייש ממה שעשית, בוא ונמשיך להיות קרובים.

הבוטח בהקב"ה זוכה להיות כיוצא בו

לשון פלא יש **במדרש** (פרשת שופטים) אשר נוכל להבינו יותר על פי האמור: א"ר סימון בשם רבי יהושע בן לוי **כל מי שבוטח בהקב"ה זוכה להיות כיוצא בו,** מניין? שנאמר (ירמיה יז, ז) ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו.

ולפי האמור, **הכנעת האדם יוצרת קרבת אלוקים, ואותה קרבת אלוקים יוצרת קשר אשר כפי שנראה להלן זהו שורש הבטחון.** והפשט הוא כך: הנה מי שמשמש כיד ימינו של צדיק וגדול בישראל, לאיזה תכונות הוא צריך? הוא צריך שהצדיק יוכל לתת בו אמונו, כי הצדיק צריך למישהו שיוכל לשלוח אותו לשליחויות אישיות אשר לפעמים יגבו ממנו מחיר. אנו עוסקים באדם גדול אמיתי שידוע מה שרוצה, הוא רוצה מה

להביע דעה? תארו לכם אורח המסב על שולחן בעל הבית שמתחיל להביע דעה 'מעשה בעל הבית'. אני מבקש שימתינו עשר דקות עד שיחלקו את הדגים, יש זמן, אפשר להמתין קצת. זה מוזר שהוא מבקש בקשה כזאת? נניח שהוא רוצה שימתינו לבנו שצריך להגיע אחריו ומבקש שעדיין לא יעשו קידוש עד שיגיע. זה מוזר? לא, זה לא מוזר. מה שמוזר הוא שאינו מכיר את מקומו. אולי יוכל לבוא בהכנעה גדולה לבעל הבית וללחוש לו באזנו: אני ממש מתנצל, זה ממש בושות, אך בני יכול להיפגע אם לא ימתינו לו. חס ושלום! איני אומר מה לעשות, אני רק אומר שאם אין זה משנה לכם, יהיה בזה תועלת גדולה אם ימתינו לו. את זה יכול האדם לעשות, ולזה תיקרא תפילה. הקב"ה אומר: דבר! אתה יכול לדבר. אבל אם אינך מכיר את מקומו, זה טיפשות.

וכשיש לו לאדם הכנעה, והיינו שהוא מכיר את מקומו ומדבר עם הקב"ה בהבנה הראויה, הרי זה מביאו לידי קרבה גדולה מאוד, וכפי שלמד ה'חובת הלבבות' מהפסוק לב נשבר ונדכא אלוקים לא תבוה.

מעשה הנכנע מקובל אצל האלוקים

וכן בפרק השישי של שער הכניעה, שם ה'חובת הלבבות' מביא שש תועליות שיש למי שנכנע, שלוש בעולם הזה ושלוש בעולם הבא. **הראשון הוא שיהיה תמיד שמח בחלקו, כי יבין את מצבו.** הוא רואה שהקב"ה קרוב אליו ומטיב עמו, ואינו מצפה כל-כך לעוד ועוד.

זה מה שכתוב במדרש שאם האדם נכנע לגמרי להקב"ה ואינו מביע דעות, אזי הוא נעשה כיוצא בו, היינו שהשכינה שרויה עליו, כי הקב"ה אומר: אני יכול לתת בך אמון ולהשרות עליך את שכינתי, שהרי אינך עושה ואומר מדעתך, אלא **אתה כאן רק כדי למסור את מה שאני מוסר בידך**. ואז כשהשכינה שורה על האדם, דיבוריו וברכותיו מתקיימים, כי לא את דיבורי עצמו הוא מדבר, כי אם את אשר הקב"ה שם בפיו, והשכינה היא זו שמדברת מתוך גרונו.

הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פרק נ"א) מרחיב בענין הבוטח האמיתי בה', ושם הוא מבאר שזוהי הסיבה שהבוטח בה' יש לו שמירה, כי הקב"ה אומר: הרי אתה סומך אך ורק עלי ונכנע בפניי, ואם כן אהיה קרוב אליך, ואשמור עליך. זה מה שדוד המלך אומר בתהלים "יפול מצדך אלף וממינך אליך לא יגש וגו' על שחל ופתן תדרוך תרמוס כפיר ותנין", יודע אתה למה? "כי בי חשק ואפלטתו אשגבהו כי ידע שמי", וממילא "אשגבהו, כי ידע שמי".

הכנעה מביאה לידי דביקות

כעת נבוא לנקודה עמוקה בבטחון. הנה אנחנו הגענו לענין ההכנעה על ידי סוגיית קבלת יסורים באהבה, כי אמרנו **שתכלית היסורים היא להכניע את האדם**, ושעל האדם לדעת שהקב"ה חפץ שיהיה האדם קרוב אליו ושהדרך להגיע לזה היא על ידי הכנעה. אך כעת אנו מגיעים לבהירות חדשה בבטחון שהיתה חסרה לנו עד כה ואשר רק אחרי הבנת

שהקב"ה רוצה, ואינו מתחשב במה שהציבור חושב. על האיש להיות תלמיד מושבע של הצדיק עד שיידע הצדיק שאפשר לתת בו אמון. אכן ברגע שהאיש יתחיל להביע את דעתו, מיד ייפסל, כי כמה יוסף איכא בשוקא.

הנה **חז"ל** אמרו במסכת **מעילה** שבין שליח למשלח יש קשר אמיץ, עד כדי כך שהשליח נחשב כידיא אריכתא של המשלח, אך כל זה עד שהשליח הולך ומשנה. ברגע שהוא מחליט שצריך להיות קצת אחרת מכפי שהמשלח אמר לו, הוא מפסיק להיות שלוחו, שהרי הוא פועל בדעת עצמו.

סוד ה' ליראיו

אכן מה קורה כשהאיש נכנע באמת לרבו ואינו פועל על דעת עצמו? רבו נותן בו אמונו ומגלה לו סודות. זה מה שכתוב **בתהלים** (כה, יד) "סוד ה' ליראיו". כשהקב"ה נותן אמון באדם, כפי שפירשו **המפרשים** את הנוסח "רבה אמונתך" שבמודה אני, הקב"ה מגלה לו סודות, כי הוא יודע עליו שלא ילך לעשות בהם מה שאין צריך לעשות בהם, הוא לא ילך לגלותם לאחרים ואף לא להשתמש בהם כשאין צריך להשתמש בהם. הוא יודע שאפשר ליתן בו אמון, למה? כי **הלה מבקש את כבוד ה' ולא את כבוד עצמו**.

כשיש לאחד ידיד קרוב אך הוא חושש שהלה מבקש את כבוד עצמו יותר מכבודו, אין יוכל לתת בו אמון, כי איך יוכל לדעת מה יהיה בשעת נסיון, הלא יתכן שיפרסם את סודו או שיהפוך אותו ככלי נשק כנגדו בגלל סיבות שונות.

הראשונים, אלא שהיא נותנת נקודת מבט נוספת להבין מה צריך לא תירא לחולל אצל האדם, מה צריך תמים תהיה עם ה' אלוֹקִיךָ ואנכי ה' אלוֹקִיךָ לחולל אצל האדם. **הם צריכים להביא את האדם על ידי שהוא חושב את המחשבות הנכונות לידי הכנעה**, עוד מעט הכנעה ועוד מעט הכנעה, **וכשהאדם נכנע, נפתחת לו דלת חדשה. כשהאדם מקבל יסורים באהבה, עם כל מעט יסורים שיש לו הוא עולה למדרגה נוספת כי הוא נעשה יותר נכנע מבתחילה.**

והרי **מסיבה זו מביא הקב"ה יסורים לאדם** כפי שנתבאר בשיעורים הקודמים, **כי כשיש לו לאדם יסורים והוא מרגיש באמת חסר אוניס, כל שהוא מתבונן נכונה**, הרי הוא מגיע מדרגה יותר גבוהה של הכנעה. זו לא רק סיבה שהקב"ה יתן לו כסף. הכסף מגיע כבדרך אגב, אבל **המטרה העיקרית שבגללה הקב"ה מביא לאדם יסורים היא כדי להביא לידי הכנעה כי זה מה שיביאו אל התכלית**, וכמו שנתבאר לעיל מדברי ה'חובת הלבבות' בשער הכניעה, שעל ידי ההכנעה האדם פותח עוד ועוד שערים לקרבת אלוֹקִים, וחוץ ממה שקרבת האלוֹקים יביא לו תענוג שכל חללי דעלמא שווים כנגדו כקליפת השום, **הלא זאת היא התכלית שאליה צריך האדם להגיע.**

אמור נא מי אתה

כל פעם שהאדם פעל לעשות משהו לפי רצונו ולא עלה בידו, ובפרט אם

מהות ההכנעה יכול האדם לקבל בהירות בבטחון.

על זה כתב בספר **משך חכמה**, שכאשר הקב"ה צוה את האדם לבטוח בו, לא היה רצונו בזה רק שיאמין שכל מה שה' עושה הכל לטובה ויבטח בו, אלא הם רק המדרגות שהאדם עולה עליהן, אבל לא לזה צריך להגיע, לא די לו לאדם שיגיע למדרגה זו בה הוא מאמין שהקב"ה עשה ועושה ויעשה לכל המעשים והוא טוב ומטיב, עד שיבלע את כל המצבים הקשים ולא יהיו לו דאגות ופחדים. אלא הם רק חלקים של בטחון, אלא הם רק ענפים שהאדם צריך לעבוד בהם כדי להגיע עמוק יותר. לאן צריך האדם להגיע לאחר שהשתמש בכל אלה? **כשהאדם משתמש בכל אלה שהם עבודת הבטחון, הוא מגיע למדרגה של קרבת אלוֹקים שנקראת דביקות.** זוהי הסיבה למה שהקב"ה רוצה שיהיה לאדם אמונה ובטחון, **כדי שנתעלה כל-כך עד למדרגה שנקראת דביקות** אשר עליה אמרה תורה את ה' אלוֹקִיךָ תירא אותו תעבוד ובו תדבק. **הן עבודת האדם היא להגיע לדביקות.**

ובו תדבק

ה'משך חכמה' (פרשת עקב) **מבאר שהציווי "ובו תדבק", הוא המקור בתורה למצות הבטחון. והגם** שהראשונים לומדים את מצות הבטחון מאנכי ה' אלוֹקִיךָ, או מתמים תהיה עם ה' אלוֹקִיךָ, או מלא תירא מהם הנאמר במלחמת מצוה, ה'משך חכמה' למד אותה מציווי התורה "ובו תדבק", ובזה הוא נותן לנו הבנה שבוודאי אינה סתירה עם שאר

ואומר: אני קרוב כל-כך לה', שהרי אף אחד אינו יכול לעשות לי כלום, ואני מחכה להקב"ה שיראה לי היכן ללכת. **הוא בטל לגמרי להקב"ה. זוהי קרבה וזה מביא דביקות.**

ה'משך חכמה' מתבטא שם שהאדם מגיע למצב שהוא מרגיש את הקב"ה בתוך המצבים שלו יותר משהוא מרגיש את עצמו. הוא כותב שיש בזה הקשר שבין אשה ובעלה, ובין בן ואביו ובין עבד ואדונו, כל מיני המקבלים. וזה לשונו: וזה הענין נקרא "ובו תדבק", **שכיון שיצייר האדם שהוא דבוק להשגחה העליונה מהשי"ת, ומרגיש השי"ת בעניניו יותר ממה שמרגיש האדם בעצמו,** וכמו שדרשו על (שמות ג ז) "כי ידעתי את מכאוביו", ובאגדת בראשית על "מה אקוב" וכו'. **אז האדם בטוח ונח, ואינו דואג מאומה לעניניו, כי מה יועיל יכולתו נגד יכולת הבורא הדבוק עמו, ומרגיש בהעדריו כביכול! וזה נקרא דביקות.**

האל"ף והת"ו של בטחון

נמצאת אומר שנקודת ההכנעה היא האל"ף של בטחון, כי אתה צריך להכיר את מקומך בעולם, והיא גם הסוף של בטחון, ובינתיים האדם עובד על עצמו לעלות ממדרגה למדרגה. אל"ף כוונתנו - אתה מוכרח להבין שאתה נכנע. מי שמתחיל לעסוק בבטחון ואומר - תכלית! אני רוצה לראות איך מתקיים בי הבוטח בה' חסד יסובבנו, יש לו אי הבנה והרי הוא משתבש כבר מההתחלה. עליו להתחיל - מי אתה? היכן אתה בתמונה?

מדובר בענין פנימי ועוד אפשר שמדובר רק בתחילת פרשה שתימשך בוודאי זמן רב, אם הוא מבין עוד לפני שהוא מתחיל לעשות חשבונות של חטאים וכפרת עוונות. עזוב את כל אלה לכמה רגעים! הרבה פעמים כשהאדם בורח מיד לדברים אלה, מעצת היצר הוא, כי הוא מתחיל להסתכל היכן שאינו צריך להסתכל. בוודאי צריך לחשוב על כפרת עוונות ולהבין שהקב"ה מדבר אלי. אבל הבסיס, מי אתה? **חלק זה שהיסורים מביאים את האדם להכיר את מקומו וממילא יש לו מפתח לקרבת אלוקים, זהו האל"ף.** כלומר, מי אתה? **אני הנברא המתהלך כאן בעולם ואינו יכול לשית עצות בנפשו. זהו אני וזהו שמי. וזהו הטוב מכל, כי זה נותן תזכורת, חולי נותן תזכורת ויסורים נותנים תזכורת, וזו הסיבה שכאשר האדם מזכיר לעצמו לבד, נחסכים ממנו יסורים רבים, אך אם אינו מזכיר לעצמו, הקב"ה תמיד יזכיר לו, כי הוא מוכרח להגיע לקרבת אלוקים שהיא הדביקות.**

ה'משך חכמה' לומד שזהו הבטחון, והפשט הוא כך, הבטחון הוא ההתחלה והבטחון הוא הפסגה, שהרי לבטחון יש מדרגות רבות. **בטחון פירושו שאתה מתחיל לסמוך על הקב"ה, בטחון פירושו שאין לך פחד מכלום, בטחון פירושו שאתה משנן במוחך שהקב"ה טוב ומטיב, ובוודאי כלול בזה שאתה מאמין שהקב"ה עושה את הכל. אך אז צריך לקוות שכל המחשבות האלה נאספות ומביאים את האדם להיכנע לגמרי, ואם כן האדם מרפה לגמרי**

מי שאומר היום אינני מתפלל כי אין לי כוח היום, מוכח הדבר שאינו מרגיש עבד ואינו מתנהג כעבד, ואם כן לא תתפתח אצלו תכונת העבדות. **כשהאדם יודע אני צריך לעבוד כחיל**, ואפילו כשראשו עליו סחרחר הוא בא לעבודתו. הקביעות עתים שלו הוא כך, תפילתו היא כך, והוא עובד על עצמו. ואע"פ שיש לו פעם איזו ירידה, סוף כל סוף הוא עובד על עצמו. הוא פועל שהיישוב הדעת שלו יהיה כך, שהשמחה שלו יהיה כך, שצורת דיבורו עם אנשים תהיה כך, ברוגע ובנעימות. בין אם הוא עייף בין אם אינו עייף, **תמיד הוא מתנהג כמו עבד**. הוא מבין בענין מה שאמרו אם תעזבני יום יומיים אעזבך, שלא רק את הטעם בתורה מפסידים, אלא גם את כל הרגשת העבדות, והרי מי שאינו מרגיש עבד, אין לו הכנעה, ואם אין לו הכנעה, לא תתפתח אצלו ההרגשה הנצרכת.

מעשה אבות סימן לבנים

שמעתי מיהודי הבנה נפלאה בענין זה. יהודי זה שיכל את בנו ל"ע. הדבר אירע בפתע פתאום וללא שום הכנה מוקדמת. אמר לי היהודי: המחשבה הראשונה שצפה לי במוחי כשמתי היה מוטל לפניי היתה - להוריי היה ילד פגוע נפש בביתם, ואבי היה נכנס אליו כל יום להלבישו ולטפל בו ולחייך אליו, ולשלחו אל מוסד לימודיו. יום היה עושה זאת בשמחה ובישוב הדעת למרות שהילד שכבר היה בגיל שאין נעים כל-כך להלבישו. זו המחשבה הראשונה שעלתה לי. כך שח בפניי אותו יהודי.

ככה מתחילים. כפי שאומרים שמתחילים באמונה שהקב"ה מנהיג את הכל, כך אתה צריך להבין מה הפירוש שהקב"ה מנהיג את הכל. פירושו שאתה יושב בשקט וברוגע ומסכים להיות מונהג, ואם יש דבר שאינו מוצא חן בעיניך, תקום ותאמר: כמעט הלכתי לאיבוד, והקב"ה הציל אותי כאשר החזיר אותי להיכן שאני צריך להיות והזכיר לי שאיני יכול לעשות מאומה. אתה מתחיל משם, כי אם אינך מתחיל משם, אתה משתבש מיד. **ואז אם יבטח בה' בנוגע לכל הדברים העתידיים לבוא וכו', אז יזכה על ידי שכר מצוה מצוה שייעשה דבוק בהקב"ה מאחר שהדבר התפתח אצלו.**

התנהגות כעבד

עוד פרט אחד לסיומם: הלא אנו מבקשים דרך לעבוד על הכנעה, ובכך חוץ מההכנעה הבאה לאדם שבאים עליו יסורים כאשר מבין שאלו מביאים אותו אל התכלית, וחוץ מהמחשבות שיש לו באופן כללי מדי יום שאינו יכול לעזור לעצמו, וחוץ מההודיה על הטובות שהקב"ה עשה עמו, חוץ מכל אלה **יש עוד דבר שהופך את האדם לנכנע והוא מה שהאדם מרגיל את עצמו לעבוד את הקב"ה כעבד לאדונו לא רק כשיש לו סבלנות לכך. אם אתה עבד, אתה בא לעבודה ביום ראשון, ביום שני, ביום שלישי, ברביעי, בחמישי, בשישי ובשבת, בחורף ובקיץ, בערב יו"ט ובבין הזמנים. זה נקרא עבד. אם תתנהג כעבד, תרגיש עבד, כי אדם נפעל לפי פעולותיו.**

הילד שפך משהו, הוא משך את המפה בסעודת השבת והכל התהפך. זהו הזמן להיכנע. אנשים חושבים שזה הזמן לצעוק על הילד ולחנכו. כמה טעות יש בזה! הזמן הוא שעת הכושר נפלאה להיכנע. אין מוציאים מילה מהפה. עומדים ומנקים עם חיוך וישוב הדעת. התנהגות זו הופכת את האדם לנכנע. וכשיש לו לאדם ילדים ומנצל את כל ההזדמנויות האלה, הוא נעשה אדם כזה.

ה'בית אהרן' זיע"א אמר שהוא אוהב שכאשר בעל ואשה מתחתנים מביאים מיד ילד לעולם, כדי שיצטרכו מיד להגיע אל הקב"ה. ונקודת הדבר, כי **כשהאדם מנצל זאת הוא נעשה נכנע, וכשהוא נכנע יש לו את המפתח לבטחון אמיתי וקרבת אלוקים אמיתית, ואז אף היסורים שיש לו לאדם מתמתקים ואינם כואבים כל-כך, ועוד זאת הקב"ה מסיר אותם מפני שאין האדם זקוק לתזכורות רבות כל-כך.**

מה הקשר? למה צפה לו מחשבה זו דווקא? התשובה היא **שיהודי זה ראה לנגד עיניו מעשה של הכנעה.** הוא ראה איך אביו נכנע, כאילו אמר - מה אני צריך לעשות עכשיו? הלא אין העולם שלי, אין לי מה להתלונן או לכעוס. עלי לראות רק מה אני צריך לעשות. עבדות נפלאה היא כל-כך. **ומבלי לשים לב, נחרטה התנהגותו בנפש בנו כהתנהגות של הכנעה,** זאת מבלי להוציא זאת באותיות. האב אף פעם לא אמר לבנו ראה אני נכנע. יותר מזה, אף פעם לא הסבירו לו שזה נקרא הכנעה, אבל כשבן זה נעמד בפני נסיון כאשר פקדו אותו יסורי נפש נוראים, צפה לו התנהגותו של אביו במוחו והבין שאף הוא צריך עכשיו לעמוד כעבד קמיה מריה.

מעשה זה נוגע בוודאי לחינוך, אך לענייננו הוא מלמדנו שאם האדם רוצה להפוך את עצמו לנכנע, זוהי הדרך. ואפשר להשתמש בה בכל מיני אופנים.

השיעור נתנדב ע"י ידידנו הרה"ח ר' אפרים רכטשפר הי"ו
להודות ולהלל להקב"ה על הניסים והנפלאות שעשה עמו

יום שני פרשת מקץ - כ"ה כסלו תשפ"א - נר א' דחנוכה

לקרוא את ההלל - מסכת גאולה

לנו ה' לא לנו זו שעבוד מלכיות, איכא דאמרי אמר רבי יוחנן לא לנו ה' לא לנו זו מלחמת גוג ומגוג."

וברשב"ם שם כתב **שחמשה דברים אלו שייכים לגאולה**. בהמשך נראה בעז"ה את הקשר של חמשת דברים הללו לגאולה.

דרך הלימוד של 'שירות ותשבחות'

ונקדים תחילה לבאר כי **אמירת תהילים חשובה כלימוד התורה**, כמבואר **במדרש** (שוח"ט א) שדוד המלך ביקש מהקב"ה שיהיה חשוב אמירת תהילים בעיניו כמו 'נגעים ואהלות', ומבואר **בספרים הקדושים**¹ כי אם ביקש דבר זה בוודאי נענה על כך מן השמים. ואם כן, בוודאי נחשב אמירת תהילים כלימוד התורה.

כי אם נתבונן, ישנם כמה וכמה סגנונות של לימוד.

יש מי שיושב באוהלה של תורה, לומד ומתעמק בדף הגמרא או בסימנים שבשולחן ערוך, וכך הוא מחדיר בעצמו

הגמרא (פסחים ק"ז, א) שואלת: "והלל זה מי אמרו? - נביאים שביניהן תקנו להן לישראל שיהו **אומרים אותו על כל פרק ופרק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהן, ולכשנגאלין אומרים אותו על גאולתן...** הלל זה מי אמרו? - רבי יוסי אומר, אלעזר בני אומר, משה וישראל אמרוהו בשעה שעלו מן הים".

וברש"י על אתר פירש: **"ועל כל צרה שלא תבא עליהם...** שאם חס ושלום תבוא צרה עליהן ויושעו ממנה אומרים אותו על גאולתן כגון חנוכה."

ובהמשך **הגמרא** (שם ק"ח, א) איתא: "וכי מאחר דאיכא הלל הגדול אנן מ"ט אמרינן האי? - משום **שיש בו חמשה דברים הללו: יציאת מצרים, וקריעת ים סוף, ומתן תורה, ותחיית המתים, וחבלו של משיח**."

"יציאת מצרים דכתיב: בצאת ישראל ממצרים, וקריעת ים סוף דכתיב: הים ראה וינוס, מתן תורה דכתיב: ההרים רקדו כאילים, תחיית המתים דכתיב: אתהלך לפני ה', חבלו של משיח דכתיב: לא לנו ה' לא לנו, וא"ר יוחנן לא

ב. פירוש התפילות לרבי יהודה בר יקר (עמוד עז), שלה"ק מסכת יומא עמוד התשובה, אות כט. הרב חיד"א בפתיחה לספרו יוסף תהלות. פלא יועץ ערך תהילים. ליקוטי שושנים.

את הידיעות הקדושות של אור הגנוז שטמון בכל חלק מחלקי התורה, ועושה הוא כך רצון ה' שעמל להבין ולדעת את אשר לומד בתורה הקדושה.

רשעים לאבדני - יְדוּתְךָ אֲתוּבוֹנָן,¹ דהיינו, **בכל פעם שהרשעים קיוו לאבדני, הייתי מתבונן יותר ויותר בדרכי הנהגתך ועדותך.**

ולפי זה מבואר גם הפסוק (שם פסוק צו): "לכל תכלה ראיתי קץ, רחבה מצוותך מאוד", שדוד המלך התאונן על כי לכל דבר יש קץ אולם לתורת ה' אין קץ, והיינו כי גם לתורה זו שהוא עמל עליה, שהיא ההתבוננות בדרכי ה' המופלאים, אין קץ, וממילא **היה ירא וחרד שמא גם לצרותיו לא יהיה קץ וסוף**, כדי שיוכל להתבונן ולהתעמק עוד ועוד. והתפלל על כך שלכל הפחות לצרותיו יהיה קץ וסוף.

ידוע גם מאמר **אור שבעת הימים הבעש"ט הקדוש זיע"א** על הפסוק (שם קז, מג): "מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי ה'", כי לפעמים הקב"ה מביא על האדם צרות כדי שיתבונן בחסדי הבורא, ועל כך אומר הפסוק, **מי שהוא חכם ורוצה להישמר ולהיזהר מכל אלו הצרות, העצה היא להתבונן מראש בחסדי ה'** ואז לא יצטרכו להביא עליו צרות חלילה כדי שיתבונן.

ביסוד זה אף מבוארת הסתירה שישנה **בחז"ל** לגבי מה היה עיסוקו של דוד המלך לאחר חצות הלילה, שבמקום אחד נאמר שעסק בלימוד התורה,² ובמקום אחר כתוב שהיה עוסק בשירות ותשבחות,³ אך לפי היסוד האמור הכל מתורץ, שהרי היינו הך. **עצם העיסוק**

לעומת זאת יש סוג אחר של לימוד, שזה כאשר ילד יהודי מתגדל בבית אביו ואמו ורואה את הנהגותיהם בבית, דבר יום ביומו, כך לומד אף הוא את רצון ה' בתורתו בסגנון כזה של לימוד.

וכהנה ישנן כמה וכמה דרכים של לימוד. כמו כן **קבע לנו דוד המלך בספר התהילים את סוג הלימוד שהוא בדרך שירות ותשבחות.**

וזאת באשר דוד המלך עבר במשך ימי חייו הסוערים הרבה מצבים שונים, מאורעות והרפתקאות קשים וסבוכים, **ועל כל פרק ופרק בחייו היה מתבונן ולומד בכל כוחו את דרכי הנהגת הבורא עמו** ואת רוב רחמיו וחסדיו אשר פעל עמו על כל צעד ושעל.

התבוננות נפלאה זו היא אשר נחקקה עלי גליון בין השיטין של פרקי התהילים, ומשכך הרי זה בגדר לימוד התורה, כאשר אנו קוראים בספר הקדוש הזה ומתבוננים אף אנו בשירות והתשבחות שזימר דוד למלך חי העולמים, הרי לנו לימוד מיוחד של דרכי הנהגות הבורא בגלי החיים.

וכאן המקום לציין את דברי קדשו של בעל ה'**דגל מחנה אפרים' זיע"א** בפרשת חיי שרה, שביאר באופן נפלא את הפסוקים דלהלן (תהילים קיט, צה): "לי קוו

ג. מדרש תהילים נז, ד.

ד. ברכות דף ג.

וההשלמה לגאולה הראשונה של יציאת מצרים, כי אילו לא היה נקרע הים היו המצרים משיגים אותם ומשעבדים בהם שוב.

ג. מתן תורה. על כך מבאר ה'בן יהודע' במתק לשונו כי במתן תורה נמצא המפתח לכל הגאולות. שהרי התורה היא סם חיים, מצילה ומגינה, מרפאה וסועדת, מכל מיני צרות ומצוקות, וכמובא בחז"ל (שמ"ר מא, ז) על הפסוק (כי תשא לב, טז): "חרות על הלוחות", אל תקרי חרות אלא חירות. חירות ממלאך המוות, חירות משעבוד מלכויות, חירות מייסורים.

ומובא גם: "חש בראשו יעסוק בתורה" (עירובין נד, א), והיינו לאו דווקא מיחושי הראש כפשוטו, אלא גם כל מיחוש שהאדם מתהלך עמו שבור ומדוכא, אפוף בדאגות וייסורים כלשהם, הרי התורה היא שיקוי לעצמותיו, תרופה ומזור לכל הבעיות והמצוקות.

הנה לנו כי במתן תורה קבלו יהודים את המפתח לכל הגאולות, מפתח הסתרים המוביל אותם לגאולה מכל מיני הצרות שבעולם.

ד. תחיית המתים. ה. חבלי משיח. אלו הם התהליכים האחרונים של הגאולה השלימה, כאשר אנו שרויים כבר היום עמוק בתוך החלק של 'חבלי משיח' ובקרוב בעזרת ה' נזכה לגאולה השלימה ותחיית המתים.

בשירות ותשבחות, והתבוננות בחסדי הבורא, נחשב כמו לימוד התורה.

לעסוק במסכת גאולה

אחרי הודיע לנו כל זאת נוכל להבין את ענין אמירת ההלל בימים אלו.

כמו שמצאנו בחז"ל שתקנו ללמוד הלכות חג בחג, ולעסוק בענייני לימוד התורה הנוגעים בכל עידן, דבר יום ביומו – כך גם בימים אלו שנקבעו לזכר גאולה מצרות תקנו חז"ל לעסוק במסכת הגאולה, שזהו ההלל.

בימים אלו, תיכף בסיום תפילת שמונה עשרה, אנו הולכים מחיל אל חיל לעסוק בתורה בעניינינו של יום. ומיד פותחים באמירת ההלל, אלו הם פרקי התהילים העוסקים במסכת הגאולה. בכך אנו מתבוננים ולומדים ומבינים את מה שאנו מברכים תמיד 'גואל ישראל', ו'גאל ישראל', כי בהלל נרמזים ענייני הגאולה וכדלהלן, ואנו מתבוננים בעניינים אלו.

כפי שידוע גם מספרי חסידות, עצם ההתעסקות בענייני גאולה היא סגולה להמשיך עלינו את אור הגאולה בפועל, והזמן גרמא לכך.

ואכן ב'בן יהודע' על הגמרא בפסחים הנ"ל מבאר את חמשת ענייני הגאולה המוזכרים בהלל.

א. יציאת מצרים. זו היתה הגאולה הראשונה שנגאלו ישראל מצרת מצרים.

ב. קריעת ים סוף. זהו ההמשך

ב. שאף שהחושך הוא עב ומכופל, **עד כי נראה שברוך הטבע אין שום מוצא להיחלץ מחושך זה, ואז מתעורר ספק גדול שמא באמת חשיכה זו תתמשך עד אין קץ – כאן המקום להתחזק וללמוד ממסכת הגאולה שהקב"ה הוא מגביה שפלים, מוציא אסירים ופודה ענווים, כאשר המטרה היא להגיע לחתימת הברכה: **גאל ישראל**. גאולה שלימה.**

וזהו **החיזוק שיש ליטול כצידה לדרך בכל מצבי גלות**. אף שהאדם מוצא עצמו במצב חשוך מאוד, כמו למשל שהשתרגו עליו חובות של מיליוני דולרים, באופן שנזקקים לו מאות שנים לחלץ עצמו ממסגרי החובות – בכל זאת **עליו ללמוד מפסוקי ההלל שהקב"ה גואל את ישראל מכל המצבים החשוכים והשפלים ביותר**.

אף אם יחשוב האדם שהוא בעצמו גרם לו לבוא לידי כך ע"י התנהלות לא נכונה, או שנכשל חלילה בעוונות והם גרמו לו לבוא לירידה זו ולצרותיו הגדולות – על כך גם יכול הוא להתחזק מאמירת ההלל ולהתבונן כי בכל הדורות היו צרות שנגרמו מפאת עבירות ישראל ובכל זאת גאל אותנו הבורא והוציאנו מהמצוקה.

מיד בבריאת העולם נכשל האדם בעץ הדעת, ולאחר מכן היה חטא מכירת יוסף, שלמרות כל המהלכים העמוקים והנכונים מאוד בכל זאת היה כאן בוודאי חטא כפשוטו שבעקבותיו נגזר שירדו אבותינו למצרים – **ומשם גאל אותנו המקום אף שהכל נגרם עקב החטא, ואף שהיו אז בבחינת "ואת ערום ועריה"**.

עומק המהלך של גלות וגאולה

ולהבין את עומק הדבר של ההלל. הרי **לכאורה כיצד אנו יכולים לומר הלל על הגאולה, אם עדיין אנו שרויים עמוק בחשכת הגלות? – וכקושיית הגמרא (מגילה יד, א): "אכתי עבדי אחשוורוש אנו?"**

אלא, כאן טמון הסוד והיסוד של גלות וגאולה.

אין כאן הודאה גרידא על שנחלצנו מצרה מסויימת. על כך יכולים אנו להביא 'קידוש' בבית הכנסת ולהודות בפה מלא "הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו", ובכך יצאנו ידי חובת הודאה על הנס.

אלא יש כאן עומק גדול בקריאת ההלל, **שאנו לומדים ומשננים את מסכת הגאולה ואת דרכי הבורא עם הבריות, כיצד הוא מכניסם לצרה ומצוקה וגואל אותם משם, כדי שבכך נחזק בעצמנו את האמונה יותר ויותר ביסוד הדברים של גלות וגאולה**, וזה יהיה לנו לחיזוק דווקא במצבנו עתה שאנו עדיין בגלות, להבין ולהשכיל כי זהו התהליך שקבע הבורא להביא אותנו לגאולה השלימה.

ובזה ישנם שלושה יסודות.

א. **שהקב"ה נמצא עמנו בתוך החשיכה הגדולה ביותר**. וכנאמר (תהילים צא, טו): "עמו אנכי בצרה", "בכל צרתם לו צר" (ישעיה סג, ט), וזה גם הענין של חנוכה שמלמד אותנו שהקב"ה יורד לתוך המקומות הנמוכים והשפלים למטה מעשרה.

נוטעים גרעין בארץ הוא נעלם ומרקיב לגמרי, רק כך יצמח השתיל החדש לתפארת. טרם עלות השחר משתרר חושך עב הנקרא 'קדרותא דצפרא', ואז מפציע האור הגדול.

גם כיום אנו רואים כי **סכנות הטכנולוגיה גברו בצורה איומה**. החושך והסכנות הרוחניות הינם נוראיים באופן שלא שערום אבותינו, ללמדנו כי כעת **ענתה עומד להפציע האור הגדול ביותר של הגאולה**, וכמובא בשם **הרה"ק מבוטשאטש זיע"א** כי 'חבלי משיח' יהיה ברוחניות...

בספה"ק **'בית אהרן'** מובא "משפיל גאים עד ארץ - בכדי 'ומגביה שפלים עדי מרום", וביאור הדבר כי זהו יסוד הגאולה. **אי אפשר להיגאל ולהתרומם אלא על ידי השפלה וירידה לחושך**.

אפשר לפדות הצרות במרירות רוחנית

ונמתיק סוד, כי **אין מן ההכרח לבוא לידי צרות רח"ל כדי להתרומם ולבוא לגאולה**, אלא אפשר 'לפדות' צרות אלו במצוקה נפשית רוחנית. כלומר, כאשר אדם עמל בתורה ובעבודת הבורא, אז הוא נחשף לשפל מצבו ברוחנית ומתמלא מרירות על שהוא ממעט בתורה ובתפילה, ואי אלו חשבונות של שברון נפש שהאדם העובד את בוראו מתמלא בהם - **אלו הם עמקי ההשפלה שהוא חש כדי שהקב"ה ירוממו ויגביהו משם ויביא לו גאולת הנפש ואור גדול עד מאוד**.

'משפיל גאים' אין הכוונה למובן השלילי של 'גאות'. אלא הכוונה היא

ג. יש לדעת את היסוד כי **ברגע שהאדם נגאל והוא נכנס לתוך ידי הקב"ה כביכול, אין שום מציאות שהוא ישוב אל מצבו הראשון**, כי לא לחינם הוא נקלע למצב של גלות אלא כדי להיגאל ולהתרומם עכשיו אל מצב הרבה יותר טוב מקדמותו.

על כך אומרים בהלל: "מקימי מעפר דל, מאשפות ירים אביון" - מהמצבים הפחותים ביותר, התכלית היא: "להושיבי עם נדיבים נדיבי עמו", והעליה היא רוחנית וגבוהה עד מאוד - "רם על כל גויים, על השמים כבודו, המגביהי לשבת, המשפילי לראות בשמים ובארץ" - **אין כאן שום מגבלה של שליטת אומה אחרת כלשהי, אין כאן שום גבול רוחני מסוים, אין חוקי טבע**. הים ראה וינוס. שכן הגאולה היא גבוהה ומרוממת את האדם מעמקי האשפתות אל מקומות חדשים, נשגבים ועילאיים, שלא פילל ולא מילל מעולם להגיע לשם.

כעת, לאחר **תקופת הקורונה**, שומעים לפעמים אנשים מדברים בנוסח של ציפיה שמקווים מאוד **שהכל יחזור להיות כפי שהיה קודם**, וטעות היא בידם. אנו לא אמורים לחזור להיכן שהיינו קודם, אלא **להתרומם ולעלות לדרגה הרבה יותר טובה מאשר היינו טרם גאולה זו**.

ויש לדעת גם כן כי **כגודל החושך והשפלות כן גודל האור שיבוא אחר כך וההתרוממות**. החושך אינו אלא מעטה וקליפה לאור שעומד לצמוח ממנו. אם אין שפלים, אין מגביה שפלים. אם אין מתים, חלילה, אין תחיית המתים. כאשר

בסביבתו - **יתחזק מאוד באמונה כי הקב"ה נמצא עמו** בתוך חשכה זו, וכך **יתחדש כנשר נעוריו ויחדש מדרגות חדשות ונשגבות** בהשגת הבורא.

מתחברים לחמשת ענייני הגאולה

המהר"ל זיע"א מבאר בנועם לשון את חמשת ענייני הגאולה הרמוזים בהלל, שהאדם צריך להתבונן בהם ולראות כיצד הקב"ה הנהיג את הגאולה מתוך הצרה, ביציאת מצרים, ובקריעת ים סוף, והביא אותנו למתן תורה - כדי שזה ישמש לנו לחיזוק לקראת חלק ה'חבלי משיח' שאנו כעת בו, ותחיית המתים בקרוב.

ומאריך המהר"ל לבאר בפסוקי הלל, ששם אנו רואים את כל המצוקות והקשיים שמתארם דוד המלך ע"ה, וכך אנו מתבוננים בהנהגה של הניסים שקבע הבורא. וכיצד יש לקרוא מתוך צרתו לה', כמו דוד המלך שזעק ממעמקים בכל מצב, וגם אנו מתחזקים בביטחון גדול שהקב"ה לא ינטוש אותנו ולא יעזוב אותנו לעולם עדי הגאולה השלימה.

זהו חלק ה'לימוד התורה' שנצטוונו ללמוד בימים אלו, סמוך ונראה לתפילת שחרית. **לימוד הסוגיא במסכת גאולה, שנקבע בתוך מזמורי ההלל** בימים אלו שנקבעו להלל והודאה. אנו מברכים ברכת המצוות על לימוד זה ומקיימים גם את מצוות לימוד התורה בקריאה זו של הלל למלך המהולל בתשבחות.

לאנשים בעלי מדרגה וגדולה בתורה ובעבודה. **כי אין מי שאינו עובר פעם השפלה רוחנית**. כל אחד ואחד מוכרח לעבור לפעמים הרגשה זו שמשליכים אותו מכל המדרגות בעבודת הבורא.

אצל כל אחד נחשך לפעמים, ואין צריך להיבהל מכך, כי אדרבה זהו המהלך של גלות וגאולה. כאשר הקב"ה רוצה לרומם את האדם ולהעלותו למדרגות חדשות וגבוהות מאוד שלא היה שם מעולם, הרי זה על ידי שהוא משפיל את גדלותו וגבוהותו ומכניסו למצב של חושך ואפילה.

ורק אז, על ידי שהוא מתחזק בכל תוקף וקונה לעצמו חידושים ומהלכים באמונה ובהתבוננות בדרכי הבורא, בתוך מצבו העגום, כך הוא זוכה לנסוק ולעלות למדרגות חדשות ונפלאות, וזוהי עבודה תמידית בכל ימי חלדו של האדם. מלחמה נצחית שלא ייפטר ממנה לעולם, כי בכל עת ועידן הקב"ה רוצה להעלותו יותר ויותר. אמנם, בהיותו בעל מדרגה גבוהה, כבר לא ייכשל בעבירות חלילה, אך תמיד יהיו לו נסיונות דקים ומרירות לב בדרכי העבודה, בבחינת חושך של טרם האור. וכך יעלה ממדרגה למדרגה עד אין קץ.

המטרה היא **שבתוך כל חושך וחושך שהוא נקלע בו** - הן בעבודתו בינו לבין קונו שמאבד לפתע את השגותיו בשבת קודש ובתפילה וכדומה והן שנופלים עליו אי אלו טרדות ומצבים קשים

השיעור נלמד לע"נ האשה העניא בת ר' חנוך העניך ע"ה

יום שלישי מקץ - כ"ו כסלו תשפ"ב - גר ב' דחנוכה

הארית ימי החנוכה להבין את ההנהגה הניסית

קשורים ודבוקים זה בזה, והיינו כי הקב"ה ברא את העולם באות ה' כמו שדרשו מתיבת 'בהבראם' - בה"א בראם (מנחות כט, ב), כי היה רצונו להטמיע בעולם הנהגה זכה זו המרומזת באות ה' שהיא אות שאין לה חיתוך שפתים.

אכן צריך להבין מדוע ההנהגה הניסית והמהלך של גאולה קשורים זה בזה, ולכאורה אין הם צריכים להיות קשורים, שהרי יתכן שייצא האדם מגלותו בלי שיתרחש לו נס, וכגון אם אחד היה שרוי בגלות משום שלא מצא שידוך זמן רב לעצמו או לבנו, ובסוף איסתייעא מילתא ומצא שידוך כרצונו, איזה נס התרחש כאן? לכאורה לא התרחש כאן שום נס אלא שגלותו באה אל קצה. וכן הוא לענין חולי, וכן הוא לענין מי שחיפש עבודה זמן רב, חיפש בכל פינה ולא מצא, עד שבא חבירו והציע לו הצעה נפלאה שמתאימה למידותיו. אכן זה נקרא גאולה, והאדם מודה על כך לה' מפני שהוא מרגיש שמאתו יצא הדבר, אך מהיכתי תיתי לקשרו להנהגה הניסית? אכן לפעמים תבוא הגאולה בדרך נס, אבל אין הדבר מוכרח, שהרי אנו יודעים ומאמינים שהקב"ה מנהיג גם את הטבע.

פסוקי ההלל מעידים על הנהגה ניסית

במסכת **ברכות** (נו, א) מסופר שפעם הקריאו לו לרבא בחלומו הלל המצרי (הלל דידן), וכשבא לבר הדיא לפתור לו חלומו, אמר לו פתרונו שיתרחש לו נס, וכן מסופר שם שכאשר היו בספינה ברח בר הדיא משום שאמר שמא עכשיו ייקלעו לסכנה ויתרחש הנס רק לרבא.

שמענו מדברי הגמרא, שכאשר מראים לו לאדם את פסוקי ההלל, מתכוונים להראות לו **כי הוא עומד לזכות להנהגה הניסית של הקב"ה**. הבנה נפלאה יש בזה למתבונן, כי הנה בשיעור הקודם נתבאר מדברי המהר"ל **שהמהלך של גאולה, הוא זה המהלך של נס**, וכן ראינו מדברי הרשב"ם ומדברי **הבן יהוידע** בהרחבה שבפסוקים אלה אנו מביעים שהקב"ה מנהיג את עולמו בהנהגה ניסית. הן פעמים הרבה הקב"ה מנהיג את עולמו באופן שרואים את המהלך של נס בגלוי, כך היה ביציאת מצרים, בקריעת ים סוף, במתן תורה, וכן יהיה בתחית המתים. וכפי שהקב"ה מנהיג את הכלל לפעמים בהנהגה ניסית, כך הוא מנהיג את הפרט פעמים הרבה בהנהגה ניסית.

הקשר בין גאולה ונס

ועל זה כתב **מהר"ל** (גבורות ה' פרק ס"א) שהנהגה הניסית והמהלך של גאולה

ואמונתך בלילות

אמר לנו המהר"ל שעלינו להתעמק

האדם למצב שלפי סדר הטבע נראה לו שהוא מופקע מן הישועה, ואז ירגיל עצמו לחשוב שאין הדבר כן, ואע"פ שאינו יכול להשיג לפי שכלו איך ייושע עכשיו, יאמין בזה. וזוהי הסיבה שהגאולה צריכה להיות תלויה בנס, כי **הקב"ה רוצה להראות לאדם שהוא נמצא גם במקומות החשוכים ושברגע שהוא מחליט להושיעו, מיד הוא מושיעו.**

פתאום יבוא אל היכלו

הנה אנו רואים בפרשה זו, פרשת מקץ, שכאשר הגיע זמנו של יוסף לצאת מבית האסורים, ויריצוהו מן הבור. ומבאר הספורנו (מא, יד): **כדרך כל תשועת ה' שנעשית כמו רגע**, כאמרו כי קרובה ישועתי לבוא (ישעיה נו, א) וכאמרו לו עמי שומע לי וכו' כמעט אויביהם אכניע (תהלים פא, יד-טו). וכך היה ענין מצרים, כאמרו כי גורשו ממצרים, **כאמרם ז"ל** שלא הספיק בצקן של אבותינו להחמיץ וכו', וכן אמר לעשות לעתיד, כאמרו ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים (מלאכי ג, א).

אכן זהו סדר הגאולה, **כיון שמגיע הזמן, תיכף ומיד נחלץ האדם מצרתו, כי זה לא הטבע שמחזיקו שם**. שקר הוא לומר שאתה נמצא שם מסיבה פלונית ופלונית. לא ולא! לא מצאת שידוך כי כך הקב"ה רצה. **לא הסיבה גורמת, אלא הקב"ה, וברגע שהוא מחליט, אין הדבר תלוי יותר בזמן.**

בזה יותר, שהרי תורה היא וללמוד אנו צריכים. הנה כבר ראינו בשיעור הקודם שהגלות היא הגורמת למציאות שנקראת גאולה. הקב"ה ברא בכוונה תחילה מצב של חושך, וכפי שבזמן יש יום ויש לילה, כך בעולם ובנפש, יש מצבים שהחושך עוטף אותם והם רחוקים מאורו של הקב"ה, **ותכלית האדם היא שיבין שגם שם נמצא הקב"ה**, וכפי שפירשו הצדיקים "ואמונתך בלילות", **שגם כחשך לו לאדם, עליו להאמין שהקב"ה נמצא שם.**

ובאופן מעשי פירושו של דבר, **שהאדם יאמין שהקב"ה הביא לו מצב זה בהשגחה פרטית מדוקדקת ושברגע זה הוא מטיב לו** ושכל רגע יוכל לחלץ אותו, ולא יתפעל ממה שהוא רואה שלפי חשבון הגיוני לא יתכן שתבוא לו גאולה מהר כל-כך. ולמשל, כשעוסקים בענין שידוך המתעכב, האדם אומר לעצמו: הלא סיבה טובה יש למה לא הצלחתי עד עכשיו, ולא לחינם אני כבר בן עשרים ושש, איך אעלה על דעתי שזה ישתנה עכשיו? איך אעלה על דעתי שמישהו ירצה אותי עכשיו? הנה יש מי שמרגיש שהגאולה רחוקה ממנו משום שיש לו שלוש אחים ואחיות מעליו שעדיין לא התארסו. אני לא הולך להתארס בקרוב, שהרי יש סדר, ולפי הסדר - הגאולה רחוקה ממני.

ולמען האמת, כל התכלית שהקב"ה ברא גלות וגאולה היא כדי שיראה שאינו כן. בכוונה תחילה הקב"ה מכניס את

אהיה אשר אהיה

והנה יסוד ידוע יש, יסוד שמקובל בשם הבעש"ט הק' ומופיע כבר במדרש פרשת שמות גבי גלות מצרים (אשר שם מבואר ענין גלות וגאולה ומשם יקיש האדם לכל גלות וגאולה לדעת איך הדבר פועל). הנה בפסוק נאמר ששם הגאולה הוא "אהי-ה", ואיתא במדרש, והביאו ברש"י, שמטעם זה אמר לו הקב"ה למשה "אהיה אשר אהיה", לומר - אהיה עמם בצרה זו אשר אהיה עמם בשעבוד שאר מלכיות.

ונשאלת השאלה: האין די בגלות זו שצריך להודיע להם עכשיו שיהיו בעוד גלויות!?! (עיי"ש ברש"י שזו היתה טענת משה שם). אך באמת כאן מבואר ככל האמור. הקב"ה אמר למשה: אני עומד באמצע ללמד אתכם תורה. הסיבה שהחזקתי אתכם במצרים במשך מאתיים ועשר שנים היא לא רק כדי שתהיו מוכנים לקבלת התורה, אלא גם כדי שיהיה לכם לימוד לשאר הגלויות, ולכן אני מוכרח להודיע לכם על עוד גלויות שיהיו לכם, שהרי תורה היא, ובזה שאתם נמצאים עכשיו בגלות מצרים, אתם בונים את התורה ועושים את צירופי האותיות, כדי שכל היהודים בכל הגלויות יידעו איך הגלות פועלת ואיך אפשר לעורר את ענין הגאולה.

מי שעשה ניסים לאבותינו

וכך אנו אומרים בברכת החודש: מי שעשה ניסים לאבותינו וגאל אותם מעבדות לחירות, הוא יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחנו וכו'. ובאמת הדבר מעורר

לכן כתב המהר"ל שהגאולה תלויה בנס, כי כל תכלית הגלות היא כדי שילמד האדם שהקב"ה מנהיג את העולם שלא כדרך הטבע. כל אדם שחי + בעולם מחויב ללמוד זאת, שהקב"ה מנהיג את העולם בהנהגה ניסית. כשהאדם לומד זאת אמונתו מתחזקת וביטולו מתחזק, עד שהוא מפסיק להתפעל מכל מה שהוא רואה, שהרי הוא מרגיש שהוא נמצא בידיו של הקב"ה. הרופא אמר כך, הרופא אמר כך, מה איכפת לו? הוא יודע שהוא נמצא בידיו של הקב"ה.

אם ירצה ה'

ועל זה צריך להוסיף שבשביל זה זקוק האדם לסבלנות מרובה, אחרת ירמה האדם את עצמו. כי אם האדם משגך במוחו שהקב"ה יכול לשנות את הכל בין רגע אך הוא משתמש בזה כדי שיתקיים רצון עצמו, הוא מפסיד את כל התועלת. האדם צריך להתבטל ולומר - כשהקב"ה יחליט. כשהוא מוציא מפיו את הביטוי השגור "אם ירצה השם", הוא מתחבר אליו בלב, זאת מפני שהוא מרגיש כך באמת, וכך הוא מגיע אל התכלית.

לסיכום: בשיעור הקודם ראינו שפסוקי ההלל מבטאים מהלך של גלות וגאולה, ובשיעור הזה הבאנו מדברי חז"ל שמי שמראים לו את פסוקי ההלל, מתכוונים להראות לו שיתנהגו עמו בהנהגה ניסית, ומזה למדנו כדברי מהר"ל שהמהלך של גאולה והנהגה הניסית חד הם, כי תכלית הגאולה היא שילמד האדם שהקב"ה מנהיג את עולמו אחרת מכפי שנראה לו.

ולכן היתה עבודה גדולה להיות בשמחה, ולחשוב טוב - טראכט גוט וועט זיין גוט. וכבר דברינו אמורים שהכוונה לחלק העבודה שבזה, דהיינו **שהאדם יתבונן בהקב"ה ובטובתו ויתדבק במה שכתוב בתורה "אשרי יושבי ביתך", ויאמין גם כשאינו מבין שהקב"ה מטיב לו עכשיו ממש בזה הרגע**. באדם זה מתקיים "ה' צלך", כי כאשר האדם שרוי בחושך ואינו מבין למה מגיע לו מה שהגיע לו, אך אומר **אני מאמין באמונה שלמה שעכשיו בזה הרגע הקב"ה מטיב עמי, הרי הוא נוטל טוב הנסתר ומהפך אותו לטוב נגלה**. הוא רוקד משמחה. למה אתה רוקד? הלא אין לך סיבה לרקוד! משיב האדם: יש לי ס, כי אע"פ שאיני רואה שזה לטובתי, אני מאמין שהוא לטובתי, ואת אמונתי אני מוציא החוצה. הוא שרוי בשמחה וסובביו כבר מתלחששים: כפי הנראה הענין כבר סודר, שהרי לאחרונה הוא מתהלך עם בת שחוק על פניו. כנראה כבר מצא איזה שידוך, כנראה זכה סכום גדול בפייס. וכיון שהוא מוציא את הטוב הנסתר לידי גילוי, הוא גורם בזה שהטוב שעשה עמו הקב"ה עד עכשיו והיה בהסתרה, תבוא לידי גילוי.

אתנהג עמכם כפי שתתנהגו עמי

ומה המקור בתורה למידה זו, מידת ה' צלך? המקור הוא בפרשת שמות גבי "אהיה אשר אהיה". שם המדרש מביאה. הקב"ה אומר: **אתנהג עמכם כפי שאתם תתנהגו עמי**. הקב"ה מגלה לנו יסוד נפלא בגלות. הוא אומר לנו: **הכנסתי**

פליאה - למה אי אפשר לבקש מיד על הגאולה? למה צריך להקדים הקדמות?

אך הפירוש הוא כך: אנו צריכים להבין שיש פרשה בתורה שנקראת גלות וגאולה, והיינו שהקב"ה גילה לנו איך יוצאים מן הגלות, ומלמדנו אותו כדי שנלמדהו בעודנו נמצאים בגלות, ועל זה אנו אמרים מי שעשה ניסים לאבותינו וכו' הוא יגאל אותנו בקרוב, והוא מעין אהיה אשר אהיה. הקב"ה אומר למשה: אני אומר זאת הן בנוגע לגלות שאתם שרויים בה עכשיו והן בנוגע לגלויות שתהיו שרויין בהן בעתיד.

מידת ה' צלך

ומה אותו דבר שעל ידו יוצאין מן הגלות? מבואר במדרש שהוא היסוד הנקרא "ה' צלך", והביאו בספה"ק **"קדושת לוי"** (פרשת בשלח) בשם **הבעש"ט הק' שדיבר על כך הרבה כדי להחדיר בלבבות המון העם שעליהם לחיות את חייהם באופן זה**. הקב"ה גילה לנו שאם אנו רוצים לעורר איזו הנהגה, אנו צריכים להתנהג בהנהגה זו בזה העולם. זהו הכלל הידוע שעל ידי אתערותא דלתתא נעשית אתערותא דלעילא. **במדרש הדברים נסובים על מי שנושא את עיניו לשמים, שאף הקב"ה משגיח עליו בבחינת עיני ה' אל יראיו, והרי הוא זוכה שההשגחה הפרטית תהיה אצלו יותר בנגלה. כמו כן כשהאדם בוכה, הקב"ה בוכה עמו, כי הוא מעורר את ענין הבכיה. וכשהאדם שרוי בשמחה, הוא מעורר את ענין השמחה - גילוי פנים**.

בחנוכה, כי אם נס פך השמן, כדי שתבינו שבראתי לכם מהלך של נס. **אנו לומדים ומתבוננים בזה ונותנים הודיה על זה, וזה מעורר שיתנהג אתנו הקב"ה בהנהגה ניסית.**

האופן לקיים כל תרי"ג המצוות

הנה במסכת **שבת שנינו** (לא, א): מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי, אמר לו: גיירני על מנת שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת. דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו: דעלך סני לחברך לא תעביד - זו היא כל התורה כולה, ואידך - פירושה הוא, זיל גמור. פירש ה'ערבי נחל' כי אלה הם שתי הדרכים לקיים את כל המצוות, כי לכאורה איך שייך שיקיים האדם את כל תרי"ג המצוות, הרי יש מצוות ששייכות רק לכהנים ויש מצוות ששייכות רק לישראלים, ובכן שתי דרכים יש, **או שילמד את כל התורה כולה כי העוסק בפרשת עולה כאילו הקריב עולה, או שיקיים מצות ואהבת לרעך כמוך, כי כשהאדם אגוד עם כל בני ישראל, הוא יונק מהם שהרי כל ישראל ערבים זה לזה ונחשב לו כאילו קיים כל המצוות.**

והביאור בזה, כי הנה האדם נצרך לכל המצוות לא רק מפני שהוא צריך לקיים את כולן, אלא גם מפני שנשמתו זקוקה לאורן של כל המצוות כולן, ואיך מקבלים אותם? על ידי לימוד התורה. הקב"ה הכניס את אורן של כל המצוות בתורה וכשהאדם לומד אותן במקומן, הוא ממשיך על נשמתו את אורן. הן ודאי שאם האדם יכול לקיים את המצוה

אתכם לגלות כדי שתצטרכו ללמוד איך להאמין בי כשאתם נמצאים במצבים של חושך, ולזכור כי עמו אנכי בצרה ובכל צרתם לו צר, ושהכל הוא רק לטובתכם. זוהי הסיבה שהקב"ה מכניס אותנו לגלות, וכפי שאמרו בשיעור הקודם - משפיל גאים עדי ארץ למען מגביה שפלים עדי מרום.

ובכן כשהאדם לומד דבר זה בגלותו ולמרות שקשה לו (והרי זהו עיקר הנקודה, שיהיה קשה), הוא עובד עם עצמו שלא יהיה ניכר עליו שהוא בגלות, להיפך, הוא שרוי בשמחה, הוא מודה להקב"ה, משורר לו ומוזכיר את ניסיו ונפלאותיו, אזי הוא מעורר את ההנהגה הניסית וממשיך על עצמו גאולה.

זהו הלימוד התורה של הגלות, להבין שהקב"ה עושה ניסים, להאמין בניסים, ולהאמין שאף בימינו הוא עושה ניסים שלא כדרך הטבע, ולדעת שהקב"ה רוצה שנגלמוד זאת, וכשהאדם לומד זאת ומתבונן בזה, הרי זה ממשיך עליו הגאולה. כך הקב"ה גילה למשה רבינו וצוה לו להודיעו לבני ישראל.

אשר קדשנו במצוותיו לקרוא את ההלל

וכמו כן כשהקב"ה צונו לקרוא את ההלל, כפי שאנו מברכים אשר קדשנו במצוותיו וצונו לקרוא את ההלל, אמר לנו בזה: אני רוצה שתלמדו את סוגיית הניסים, תתבוננו בסוגיא זו, תתרגשו ותתפעלו מהניסים ותתנו לי הודיה עליהם. תאמרו בצאת ישראל ממצרים, זאת למרות שלא זהו הנס שהתרחש

לנו ניסים וכו', ויש שיאמר האדם משום מה אני לא זכיתי מעודי לראות ניסים כאלה! האם אותם דרשנים באמת ראו אותם עד שהם מדברים בבטחון כזה?! טעות גדולה היא, והאמת שאור הנס הוא בעיקר אור ההשגה של הנס. הגעו עצמכם! למה רוצה הקב"ה שנלמד את סוגיית הניסים? כדי שנזכה לניסים וניחלץ מכל צרותינו?! אם בשביל זה הלא היה יכול לחסוך מאתנו את הצרות מתחילתן! אמור מעתה: אם אתה רואה אדם שמחפש פתרון למצוקתו, תדע שאין הוא מחפש את אור הנס. הקב"ה אומר לאדם: חנוכה אינו זמן של פתרונות, אלא שאם האדם זוכה לאור הנס, מגיע יחד עם זה גם הפתרון.

אין תפקידו של צדיק לחלק פרנסה

הדבר מזכיר את הסיפור עם הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זיע"א, שפעם נכנס אליו יהודי אחד לבקש על פרנסה, רגז עליו הצדיק באמרו: "הן באים הנה לבקש דרך בעבודת ה' ומה אתה מטרידני בדברים גשמיים?". הלה הסתלק הצדה בוש ונכלם, והנה ראה יהודי אחר מדבר עם הצדיק בצרכי פרנסתו והצדיק מייעץ לו בארוכה. ניגש אל הצדיק ושאל: וכי דמא דידיה סמיך טפי?!

אמר לו הרה"ק מקאזמיר: אמשול לך משל, מעשה בסוחר אחד שקנה סחורה הרבה אצל מוכר אחד בשוק והעמיס אותה על עגלתו, אחר ניגש אל המוכר ושאל אותו אם יש לו מעט שומן למרוח את גלגלי עגלתו כדי שתוכל עגלתו לסחוב את המטען הכבד. הוציא המוכר

בפועל, הוא מחויב לקיימה בפועל ואינו רשאי להיפטר על ידי לימוד התורה, אבל אם אינו יכול הלא אמרו חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה נחשב לו כאילו עשאה, וכיון שהוא אנוס בחלק המעשה, הוא מקבל את האור על ידי קיום חלק הדיבור והמחשבה שעל ידי לימוד התורה.

אור הנס יותר נחוץ מהנס

אף כאן לענין הנס, הקב"ה הודיע לנו שיותר נחוץ לאדם לזכות לאור הנס מאשר לנס עצמו, דהיינו שיראה שהקב"ה מנהיג את עולמו באופן זה ותהיה לו השגה בדרכי הנהגתו של הקב"ה. לכן צוה לנו ללמוד את סוגיית הניסים, ובכלל זה להזכיר יציאת מצרים בכל יום, ובמיוחד בימים אלו שמיוסדים על ניסים, צוה לנו לקרוא את ההלל כל יום, שהרי אנו צריכים לקבל את אור הניסים ואיך מקבלים אותו? על ידי חלק התורה. וכפי שקוראים תמיד קריאת התורה בזמנה, בשבועות קוראים בפרשת יתרו, כי שם טמון האור של מתן תורה, בפסח קוראים מענייני יציאת מצרים, כי שם טמון האור של יציאת מצרים, וכן הלאה, כך צריכים לקרוא בימי הניסים את ההלל שהוא סוגיית הניסים, כי זהו המפתח שנוכל להידבק בהנהגה זו של הקב"ה ולזכות לראות את האור.

הנה יוצא לנו מזה היפך מה שמקובל אצל רוב בני אדם. כי הנה הרבה אנו שומעים דרשות שחנוכה הוא זמן של ניסים ויכולים לבקש על ניסים כמו שאנו אומרים בברכת המזון הרחמן הוא יעשה

לנו הקב"ה שמי שמגיע למדרגה זו, נעשים לו ניסים גלויים, אבל בשביל זה צריך ללמוד תחילה ולהבין את חלק העבודה שבדבר.

לשנה אחרת קבעום

וראיה לדבר, כי הנה חז"ל אמרו לשנה אחרת קבעום ועשאוים ימים טובים בהלל והודאה, ופירש בספה"ק **קדושת לוי**, למה רק לשנה אחרת? כי רק לאחר שחלפה שנה וראו שאור הנס מאיר באותם ימים, הבינו שהימים מאירים מצד עצמם ועשאוים ימים טובים. והיינו לא סתם שהאור חזר והאיר, אלא שהבינו את העומק, כי **מתי נעשה יום טוב? כשיש זמן שמסוגל להשיג בו דרכי האל ולהתקרב אליו**, ולכן בשנה הראשונה עדיין לא קבעום לימים טובים כי הגם שהגיע להם אז הפתרון, הפתרון עצמו אינו סיבה לקביעות יום טוב, רק **כשראו שימים אלו נעשו לזמן שבו יכול האדם להתרומם טפח מעל הקרקע, רק אז קבעום ועשאוים ימים טובים.**

אמור מעתה: אם הקב"ה נתן לבני ישראל חגים ומועדים, ר"ה יו"כ סוכות שמ"ע, זה נקרא נס. נס עשה לנו הקב"ה שנוכל בדורות חשוכים כאלה להתרומם. ראה נא איך נראים בני ישראל בימים קדושים אלה, מה הם חושבים, מה מתרוצץ להם במוחם. הלא ניסים הם! אמר הקב"ה: נתתי לכם עוד זמן כזה בימי החנוכה. זמן של ניסים הוא כי האדם יכול להצליח בהם לשנות את תפיסתו אשר אין דבר יותר חשוב מזה. הוא שינה את תפיסתו, הוא כבר אינו

שומן מפינת חנותו והושיט לו בחפץ לב: מרח את הגלגלים כחפצך, והמותר השאר לך אם תצטרך למרוח שוב על אם הדרך. עמד שם אחד מן הצד, ובראותו את טוב לבו של המוכר, ניגש אליו ושאל אם יוכל ליתן גם לו מעט שומן למרוח את גלגלי עגלתו. סירב המוכר באמרו לו: אין לי גמ"ח לדברים מעין אלו. שאל אותו האיש: מדוע נתת לפלוני? השיב המוכר: פלוני קנה אצלי סחורה הרבה, ועל כן נתתי לו גם מדילי מעט שמן למרוח את הגלגלים הסוחבים את הסחורה, אבל אתה לא קנית אצלי מאומה...

סיים הרה"ק מקאזמיר באמרו ליהודי שעמד בפניו: יהודי זה שראית, בא אלי לבקש דרך בעבודת ה', וכיון שכן יעצתי לו גם בענין הפרנסה כדי שתהיה לו פרנסה בהרחבה גדולה ויוכל לעבוד את בוראו כראוי. אבל אתה הרי לא באת לבקש דרך בעבודת ה', כי אם לבקש פרנסה, מה אעשה ואין אני מחלק פרנסה. אף כאן, כשאמרו שחנוכה הוא זמן של ניסים לזה היתה הכוונה. בחנוכה הקב"ה אמר לנו: הדליקו נרות ותלמדו את סוגיית הניסים, תקראו את ההלל - אשר קדשנו במצוותיו וצונו לקרוא את ההלל. למד אותו, וכשתלמדנו - יתרחשו לך ניסים. מה הפירוש יתרחשו לך ניסים? שתפנים את הדבר. **מי שהצליח בחנוכה להגיע למדרגה שמצבו משפיע עליו פחות משהשפיע עליו בעבר**, הוא אינו שבור כל-כך, הוא אינו בהול כל-כך, **הנה זכה לנס חנוכה, כי זוהי התכלית שבשבילה באנו לעולם, שנלמד שהקב"ה עושה ניסים, ואמנם אז גילה**

אמונה, שבכל רגע זה יכול להשתנות, אלא שאין הוא מרגיש עדיין, באופן בטוח עכ"פ, שהוא כבר באותו רגע. הוא יודע שאותו רגע יכול לבוא בעוד רגע, אבל הוא יודע בכל עת שהוא חי בספק, כי יתכן שיש סיבות מדוע אותו רגע עוד לא הגיע.

הנה היהודי נמצא בגלות ומחכה למשיח, הרי הוא מאמין בכל רגע שהמשיח יכול לבוא היום. אין שום עיכוב של זמן. המצב יכול להשתנות בין רגע, וכמו שאמרו **חז"ל** במסכת **סנהדרין** שהוא בא בהסח הדעת. אבל כל עוד לא ראיתי שהוא נשתנה, אני יודע שעלי לעבוד באופן של אמונתך בלילות, וברגע שנפתחה הדלת לגאולה, האדם נכנס לעולם אחר של ידיעה שהקב"ה מושיע בדרך נס.

הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף

ונבאר כדי להוסיף בהסברה: הנה שנינו במסכת **שבת** (ק"ח, ב): אמר רבי יוסי: יהא חלקי מגומרי הלל בכל יום. איני, והאמר מר: הקורא הלל בכל יום הרי זה מחרף ומגדף! כי קאמרינן בפסוקי דזמרא.

הנה צריך לבאר למה הקורא הלל בכל יום נקרא מחרף ומגדף. נניח שהאדם שומע מהקב"ה בכבודו ובעצמו - עדיין לא הגיע זמן גאולתך, אנכי עמך בגלותך ואף אגאל אותך בסוף, אך עדיין לא הגיע הזמן. שואל אותו האדם: מתי תגאל אותי? אומר לו הקב"ה: בבוא העת אודיע לך. יש לו לאדם זה בהירות נפלאה, שהרי

רואה את המתרחש בעולם כפי שראה אותו עד כה. זהו ענין הגאולה.

תחילה וסוף - שתי עבודות נפרדות

וזה מביא אותנו אל החלק השני. הנה מתי גילה הקב"ה לישראל את השם אהי-ה? לא בתחילת שהותם במצרים, אלא כשהגיע זמן גאולתם, כשהקב"ה כבר מדבר עם משה רבינו על הוצאת מצרים. וכאן טמון הבנה נפלאה, האדם רואה שפקדה אותו צרה, הנה אפשר שתישאר אצלו זמן ארוך, אם מחמת חשבונות שמים הכמוסים מאתו, אם מהטעם האמור עד כה, כדי שיבין היטב את משמעות הגאולה, ובכן אם ינסה האדם לסחוט גאולה תיכף ומיד על ידי מידת ה' צלך, לא יגיע לביטול האמיתי, שהרי אדם כזה אינו מרגיש שהכל תלוי בידי הקב"ה, אלא הוא רוצה להיפטר מן הצרה כמה שיותר מהר, ודבר זה הלא אינו באפשרי כי זמן קצוב יש ליסורים עד מתי יהיו אצל האדם כמו שאמרו חז"ל.

בתחילה צריך האדם לקבל את המצב. אז אין עדיין הזמן לעבוד עם מידת ה' צלך. רק לאחר מכן, **כשהוא נעשה ראוי, אז יש אתערותא דלעילא, דהיינו שהקב"ה מתגלה לו עם השם אהי-ה, ואז האדם מתבונן בזה הרבה ועל ידי כן הוא ממשיך על עצמו גאולה.**

שני זמנים אלו, יש להם שתי עבודות נפרדות. **העבודה של החלק הראשון היא אמונה, אמונה שכך צריך להיות, צריך להמתין.** הוא יודע בשעה שיש לו

רק בהנהגת הקב"ה בתוך הגלות. האדם מחויב לומר פסוקי דזמרה בשמחה, האדם מחויב על פי הלכה לכוון בפסוק פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, כי זהו הפסוק המגלה שהקב"ה מפרנס אותו בכל יום בתוך הגלות.

מאידיך אסור לו לאדם לומר הלל בכל יום, דהיינו שאסור לו להציב יד לעצמו שהקב"ה רוצה להתנהג עמו היום בהנהגת הגאולה. לא! מי אמר לך? אמנם **עליך להכיר בזה שאולי יהיה לך היום יום כזה, אבל אל תחליט שאתה יודע שהיום הוא היום הזה. תחיה עם זה, תאמין בזה,** תאמר כל יום זכר לציאת מצרים וזה יתן לך כוח בתוך הגלות, אבל עליך לומר פסוקי דזמרה בכל יום.

סמיכת גאולה לתפילה

הנה הקב"ה אמר לנו להזכיר גאולה, היכן? לפני שמו"ע. האדם מחויב להסמיק גאולה לתפילה. מה החילוק בין ימי החנוכה, ימים טובים, לבין ימי החול. בימי החול התפילה עצמה אינה גאולה, התפילה עצמה היא - אני מאמין שהקב"ה חונן לי דעת, אני מאמין שהוא רופא חולי עמו ישראל וכן הלאה. וכן כתב רש"י שברכת גואל ישראל שבשמו"ע אינה כמו ברכת גאל ישראל שקודם שמו"ע, כי היא מדברת על הגאולה שבתוך הגלות, וכן הוא נוסח הברכה "ראה נא בענייני וריבה ריבנו", הקב"ה מושיע אותנו בתוך גלותנו. אנו מברכים על הגאולה השלמה לפני שמו"ע כדי להקיש ממנה על הגלות, וכפי שהרמב"ן כתב בפרשת בא, שתכלית הניסים הגלויים שנזכרו שהקב"ה

הקב"ה בעצמו אמר לו שאין לו לדאוג א. כי הוא נמצא עמו בגלותו. ב. כי בבוא עת גאולתו יודיע לו ואין לו ממה לדאוג. שואל האדם: ובכן, מה אעשה עכשיו? אומר לו הקב"ה: עכשיו תעבוד אותי בגלותך, ובכל עת תזכור שאגאלך, וכן תזכור בכל עת שאני נמצא אתך, אשר זה כולל שאתה יודע ומאמין שאני מטיב עמך גם עכשיו אלא שההטבה היא בהסתרה, וכפי שנתבאר בשיעור הקודם, שכל סיבת הגלות היא כדי שיוכל לבוא נס וגאולה.

אכן כל אדם נמצא במצב זה. הקב"ה הודיע לך - עכשיו אתה צריך להיות בגלות. וכן אמר לנו הקב"ה שהוא יגאלנו ושהוא נמצא עמנו בגלותנו. כל אדם הוא במצב זה, כי כל עוד האדם נמצא בגלות, הוא יודע שעליו להיות עכשיו בגלות. מתי תגאל אותי? איני אומר לך! אולי היום ואולי זה יקח זמן רב. אבל הקב"ה רוצה מהאדם שכל עוד הוא שרוי בגלות יחיה באופן זה, כי אלמלא כן היה משנה את המצב. אני רוצה שתחיה מתוך ידיעה שעכשיו אתה צריך להיות בגלות, אני רוצה שתאמין שבוודאי תבוא הגאולה, אלא שאינך יודע מתי, ואני רוצה שתדע שכאשר תבוא הגאולה תהיה הנהגה חדשה, אבל עכשיו אתה צריך להיות בגלות.

ולכן האדם מחויב לומר כל יום פסוקי דזמרה, כי פסוקי דזמרה עוסקים במצב הגלות. אין מדברים בפסוקי דזמרה על הניסים ועל הנפלאות, אין מדברים שם על יציאת מצרים. יש אמנם שירת הים בהמשך, אבל **בפסוקי דזמרה עוסקים**

אני בגלות. אך הקב"ה צוה לי להזכיר לעצמי בכל יום שיוציאני מן הגלות, ואולי היום. וכמו כן בגלויות הפרטיות. כאן היא הטעות שבני אדם עושים. בני אדם חושבים שכיון שיש עבודה לזכור שהקב"ה הוא כל יכול, אין חילוק בזה בין יום טוב ליום חול. ולמען האמת, **אף שהקב"ה הבטיח שיהפוך את העולם, אין זה מוכרח שיעשנו היום. יש שתי דרכים איך לומר את ההלל.**

מי שאומר זאת בכל יום ואומר אני מאמין במאה אחוז שהיום זה יקרה, הרי זה מחרף ומגדף. וסיבת הדבר פשוטה, שהרי הוא לוקח את הדבר העמוק ביותר, זה שהקב"ה למעלה מן הטבע, ומשתמש בו שהדברים יתרחשו בגלל שהוא רוצה ואיך שהוא רוצה. נו, הלא זה היפך עבודת ה'! שם בני אדם טועים ושם בני אדם מספרים סיפורי מעשיות של צדיקים שאמרו שהם מרגישים שישועת פלוני לא הגיעה מפני שלא היה לו מספיק בטחון. חיזק הלא את בטחונו ובאה ישועתו. הצדיקים הלא בבחינת יום טוב הם, והם יודעים מה הקב"ה רוצה, וכפי שנתבאר לעיל שיש ימים שהם מאירים, וכגון ימי החנוכה שאומרים בהם הלל, ימי החנוכה הם הזמן שבו הקב"ה גילה בתורתו שהוא מתנהג בהנהגה זו, וכן הוא בענין הנפש והמקום.

אבל בימים הרגילים אצל אנשים רגילים הקב"ה אומר לאדם: הסמך גאולה לתפילה. דע מזה, ויתכן שזה יגיע לך היום. צריך להבהיר, זה בטוח שאפילו ביום חול יש מהלך של ניסים, וכמו שאומרים על ניסך שבכל יום, אבל

נמצא אתנו גם בתוך החושך. אך תפילת שמו"ע מתחילתה ועד סופה, היא תפילה של גלות.

אכן בחנוכה ובימים טובים נעשית הגאולה חלק משמו"ע. הלל מחובר לשמו"ע. כך אמרו על פי סוד שהלל הוא במקום תחנון, במקום י"ג מכילין דרחמי. זהו החילוק, זהו היסוד שאמרו חז"ל. אי אפשר לומר הלל בכל יום, אבל צריך לומר פסוקי דזמרה בכל יום, ולא זו בלבד, אלא גם מחויבים להסמיך גאולה לתפילה. אתה מחויב לדבר על גאולה.

בין יו"ט לחול

על האדם לאמץ מבט זה: ביום רגיל עבודת ה' שלך היא ללמוד גאולה, אך ללמוד גאולה קודם שמו"ע, ועכשיו תתפלל שמו"ע באור הגאולה. ומה אתה מבקש בשמו"ע? שהקב"ה יתן לי שכל בזה היום. האדם אינו שם לב מי נותן לו שכל לקבל את ההחלטות הנכונות בזה היום. זה נס! אבל זה נס נסתר. הקב"ה נותן דעת, הקב"ה נותן סליחה, הקב"ה נותן תשובה. רואים זאת בחוש, אבל הכל נסתר. ואיך גורמים לגלותם? על ידי שמשמיכים גאולה לתפילה ומתפללים תפילה שמחה, וכפי שרב ברונא התפלל, וכדאיאת במסכת ברכות שלא פסיק חוכא מפומיה כולי יומא. מחברים אור וחושך, אז מקבלים את האור.

זהו בכל יום, הפסוקי דזמרה מכינים אותך, וברכת גואל ישראל מכינה אותך, וכפי שנתבאר, עכשיו הקב"ה רוצה שתהיה בגלות. איך אני יודע? פשוט, כי

דבר. ואמרו **חז"ל**: בה' אהלל דבר זו מידה טובה, באלוקים אהלל דבר זו מידת פורענויות. **אם אתה מתחיל את ההלל באופן זה, אז יש לך האור שתוכל להבין את ענין הניסים.** אם לא היה לאדם מצב של חושך, אף פעם לא הבין זאת, **כי האדם קרוב אצל עצמו והוא רוצה ורוצה, ואין זה מוכיח שהוא מאמין בדרכיו של הקב"ה, כי הוא רק מאמין שהוא רוצה.**

עבודה גדולה היא, אשר בחנוכה הקב"ה נותן לנו היכולת ללמוד ולהחזיק זאת. זהו הפשט! הוא אומר הלל עם עבודה, היינו שמבקש מהקב"ה שיגלה לו חלק זה בתורה, שהרי צריך סייעתא דשמיא מרובה שתתגלה לו תורה זו של נס, עד שיוכל לראותו בעיני שכלו. זהו עיקר הדבר שהקב"ה רוצה שנגיע אליו, והוא אומר לנו: זה היה ביציאת מצרים, זה היה בחנוכה, זה קיים לכל יהודי, אבל צריך לפתוח את הדלת, והיא יכולה להיפתח רק על ידי אתערותא דלתתא, והיינו חלק העבודה של הימים האלה, ולוואי ונזכה.

האדם אומר זאת כחלק מפסוקי דזמרה, כחלק מסמיכת גאולה לתפילה.

הללו עבדי ה'

ועוד צריך להבהיר שהימים טובים מאירים את נפש האדם כדי שיוכל להפנים זאת טוב יותר, שהרי זה דבר שצריך להבינו, והדבר לא יתכן אלא על ידי הכנעה, **כי בלי הכנעה לעולם לא יוכל האדם לקלוט זאת במוחו ובלבו.** ולכן ההלל מתחיל בפסוק הללו עבדי ה'. **ראשון לכל צריך להיות עבד,** וכן כתב שם **הרד"ק**: וטעם עבדי ה', הם החכמים יראי ה', כי להם נאווה התהלה להודות לא-ל, שהם יודעים להלל לפי חכמתם והשגתם בידיעת שמו. אם אינך עבד ה' לעולם לא תבין זאת. ומה אומרים עבדי ה'? **מבארים המפרשים**: י-ה זה דין, הוי"ה זה רחמים. **עבדי ה' מבינים שהקב"ה מנהיג את עולמו פעם כך ופעם כך.** חסד ומשפט אשירה ולך אזמרה, אמרו **חז"ל**: אם חסד אשירה, אם משפט אשירה. בה' אהלל דבר ובאלוקים אהלל

יום רביעי פרשת וישב - כ' כסלו תשפ"ב

מדת הנצח - עזות דקדושה

כבוד והערכה לעומד כנגדו, לכן הוא מתבייש ממנו. זוהי הבושה החיובית שבאה ממקור טהור. אכן כמו כל מידה, גם במידה זו יש את הצד השלילי, והוא כשהאדם מתבייש מפני המלעיגים עליו בעבודת האלוקים - ממי אתה מתבייש? מטיפשים הללו!?

מהות העזות והבושה

עכ"פ **תכונת הבושה היא שהאדם פועל לפי האנשים והמצב הסובבים אותו.** ועזות היא ההיפך מזה. **עזות** פירושה שיש אחד כנגדו שמצד גדלותו וחכמתו וגילו היה הוא צריך להיות העיקר, ואילו הוא יתחבא בפינה, אלא שבגלל **שיש לו עזות, אין הוא מסתכל על עצמו כך ואינו מבין שהוא צריך להתנהג לפי מציאות זו.** להיפך, הוא פורץ פנימה וצועק ובוועט ועוד פוסק לפלוני את פסוקו ומבזה אותו. הוי אומר: מי שיש לו עזות תכונתו להיכנס לתוך מקומו של פלוני. **יש לו תוקף ואתו הוא הולך ופורץ ואינו מתחבא בגלל שיש כאן אדם חשוב.**

כשהמלמד צעק על הילד "אתה עז פנים" מה הוא התכוון בזה? הוא התכוון לומר לו: אתה נכנס למקום שאינו שלך. ילד קטן אתה ואני המורה שלך. אני מבין שיש לך מה לומר, אבל אתה מוכרח להירגע ולשבת על מקומך בשקט. על

הכל לפי המתבייש

בספר **דניאל** כתוב שנגלה לדניאל את העתיד לבוא על מלכויות העולם ועל ישראל. בחזון הראשון (דניאל ז, ו) בו נצטיירו המלכויות בצורת חיות ראה מלכות יון בדמת נמר, ומבאר בספה"ק **"שם משמואל"** (חנוכה תרפ"ג) סיבת הדבר, כי **תכונת מלכות יון היא עזות** כפי שהנמר הוא עז שבחיות וכמו שאמר יהודה בן תימא: הוי עז כנמר (אבות ה, כ).

ולהבין מהות העזות, נתבונן בתכונה ההפוכה, שהיא הבושה, וכמו ששנינו **באבות** (שם) עז פנים לגיהנם ובושת פנים לגן עדן. בושה שייכת בדרך כלל רק כשיש כאן עוד אחד ורואה אותו, אולם **יהודי ירא שמים יש לו תכונת הביישנות תמיד כי הוא יודע שהקב"ה רואה אותו תמיד והוא מתבייש ממנו.** וככל שהאדם מכיר יותר את שפל ערכו מחד ואת גדלות הקב"ה מאידך, **כך בושתו הולכת וגוברת.** כי הנה אם יצטרך האדם לדרוש, בדרך משל, בפני ארבעה ילדים, לא יתבייש, אבל אם יצטרך לדרוש בפני ארבעה תלמידי חכמים, הבושה תכסה פניו. הכל תלוי בערך העומד נכחו. כך הוא טבעה של תכונת הבושה.

נמצא שהבושה נובעת מחכמה, כי **היות שהוא מכיר את מקומו ורוחש**

עכ"פ זוהי תכונת העזות, שאינו מחפש להתנהג באופן שימצא חן בעיני אחרים, אלא עושה כחפצו למרות שאין הדבר מוצא חן בעיני פלוני. הוא נכנס לגבולו. ותכונת הבושה היא ההיפך מזה. **ואת שתי התכונות אפשר לנצל לטוב ולרע, ועם שתיהן צריך האדם לעבוד את ה' כפי שנראה בהמשך.** זוהי עבודת ה' של האדם שימצא את הדרך הנכונה שבה האחת תשלים את השנייה, **היכן שצריך להשתמש בעזות ישתמש בעזות, והיכן שצריך להשתמש בבושה ישתמש בבושה.**

וחושך על פני תהום - קליפת יון

מבאר ה'שם משמואל': בתחילת הבריאה ברא הקב"ה את ארבע קליפות טמאות המתגלמות במלכויות אומות העולם כפי שזה מרומז בפסוק "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ וגו' וחושך על פני תהום". החושך הוא אחד מן הקליפות שהקב"ה בראן כדי שיילחמו עם הקדושה. והיא קליפת יון שמהותה היא עזות. כי הנה הקליפה היתה צריכה להבין היכן מקומה. אמת נכון שגם אותך הקב"ה ברא, אבל את בנויה על שקר, ואם כן תני לבני ישראל לעשות את המוטל עליהם. אם אתה רוצה לנהל ממלכה של מלכות יון ברומי, בשמחה רבה! אבל את נכנסת לתוך גבולות בני ישראל ואמרת להם לכתוב על קרן השור דברי כפירה! איזה דבר זה? אינך מכיר את מקומך.

תארו לכם פרי עם קליפה. הקליפה היא קליפה. גם לה יש תפקיד. היא

לבן כתב רש"י (חיי שרה כד, ג) - רשע היה וקפץ להשיב לפני אביו. אין לזה טעם! אביך נמצא כאן ואינך מבין את מקומך. אביך גדול ממך, חזק ממך, ועליך לכבדו! היתה לו עזות ללבן, ולא מפני שצעק או בייש, אלא בגלל עצם זה שלא הבין שבנוכחות אביו אין לו לדבר. **כשאין האדם מבין זאת, סימן הוא שחסרה לו אותה חכמה ואינו מכיר את מקומו, כי לכן הוא מתנהג בעזות.**

זה לעומת זה

ואכן גם תכונה זו אפשר לנצל לטובה, ונקרא 'עזות דקדושה', והיינו כאשר אין האדם מתפעל כשרואה את פלוני איש נכבד מדבר באמצע התפילה ואינו נמנע מלמחות בו - מהיכי תיתי שאני צריך להתחבא בפניה בגלל שיש לו כסף ואנשים מכבדים אותו? אני איני נמנע מלמחות בו, שהרי אסור לדבר באמצע התפילה. זוהי עזות דקדושה. או כמו כן אם פלוני צוחק על לבושו. למה הוא צוחק? כי הוא שקוע בעולם החומרי והמגושם וסבור שכוח השקר של העולם הזה תופס מקום, כי על כן הוא מבייש אותו - איך זה שאינך מתבייש ללכת כאן עם הטלית קטן בחוץ? אם יש לו עזות דקדושה, הרי הוא עונה לו: לא איכפת לי מה שאתה אומר. אני הולך בדרכי ועושה את מה שצריך ואתה יכול להמשיך לצחוק. הוא מבין שפלוני מתנהג בעזות כי הוא נכנס בגבולו - העולם אינו שלך, העולם הוא של הקב"ה. הוא אינו מתפעל מפלוני, ואינו רואה צורך להתנהג כפי הסתכלותו של פלוני.

אך יותר מזה, בעצם זה שיצאו למלחמה חסרת סיכוי, שהרי מעטים היו כנגד אלפי אלפים מלומדי מלחמה, הוצרכו למידה מרובה של עזות. החשמונאים לא התפעלו מקליפת יון. הם אמרו: **אנו רואים כמה אתם גדולים בכמות, כמה רעש אתם עושה, אך אנו ממשיכים להלחם על שלנו**, שנוכל להמשיך לעבוד בבית המקדש בקדושה ובטהרה. **מה זה שתאמרו לנו מה לעשות? מה זה שתמנעו אותנו מלקיים תורה ומצוות? הסתלקו מכאן!** איננו יראים ממכם, איננו מתפעלים ממכם. זוהי עזות. **אני רואה כמה גדול אתה ואיני מתפעל ממך. איני מכיר את מקומי כפי שאתה רוצה שאראה את עצמי.** לא! אני רואה את עצמי כחזק וגדול.

ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה

הנה בברכה שבירך משה את שבט לוי אמר (וזאת הברכה לג, יא): ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה. הפשט הפשוט הוא כפי דאיתא באונקלוס, שה' יברך את כוחו ויקבל ברצון את פועל ידיו, דהיינו את הקרבנות שהם מקריבים בבית המקדש. אך רש"י הביא פירוש אחר, וזה לשונו: ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם היונים והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות, לכך נאמר ברך ה' חילו ופועל ידיו תרצה.

מבואר מפירוש רש"י ששבט לוי היה להם בתכונתם את מידת העזות, אלא שהיא היתה מוסתרת אצלם. אכן כמה

שומרת על הפרי. אינני מזלזל בה חלילה, אבל אחרי הכל יש פרי ויש קליפה. הקליפה צריכה להבין שהיא רק קליפה. קליפת יון אינה מבינה זאת, אלא היא הולכת בעזות ונלחמת עם הפרי. לשון ה'שם משמואל' הוא: **"מדתם עזות וחוצפה יתירה והגבהת לבם בטומאה"**. אכן עצם זה שיצאו להלחם עם בני ישראל היא עזות וחוצפה שאין כדוגמתה. הן ידוע שהחילוק בין חנוכה לפורים הוא, שבפורים רצו להרוג את הגופים ובחנוכה את הנשמות. ואכן עד היום רואים שהצרה עם עזי הפנים היא שהם אומרים תמיד ליראי ה': אין לי שום בעיה שתהיה יהודי, אבל אני אומר לך איך להיות יהודי, אני אומר לך מה כן ומה לא. הוא מתערב בתוך הענינים שלנו ומורה אותנו איך להתנהג. אל תשמרו שבת ואל תקיימו מצות מילה ואז תוכלו להתנהג כרצונכם. עזות נוראה היא! אינך מתבייש? אתה הולך לחנך אותנו?! אתה הולך להסביר לנו מה זה יהודי?! ושורש העזות היא הטיפשות, שאינו מכיר את מקומו ונכנס לגבולנו ואומר לנו מה לעשות. זוהי הגדרת העזות של מלכות יון.

לא תעבור בגבולי

ואז באו החשמונאים ונלחמו בהם. כתב ה'שם משמואל' **שבזה גרמו שבני ישראל יקנו עזות דקדושה, כי כשהאויב בא עם מידה מסוימת ונלחם בו, מוציאים אותה מידו ומשתמשים בה בקדושה, כדוגמת שתי מדינות הנלחמות זו בזו, שהמנצחת מוציאה את הקרקע מידי השניה וכובשת אותה.**

וזה כולל שלא להתפעל מכמות האנשים העומדים בעבר השני.

הוי עז כנמר

מבואר ה'שם משמואל': **וישראל שנצחום זכו למדה זו בקדושה** וכאמרם ז"ל הוי עז כנמר. פירושו של דבר: עד כה היתה מידה זו רופפת בידם, **וכיוון שהשתמשו בה לנצח את הקליפה, היא התגברה אצלם, ומאז נקנתה מידה זו לכל שבטי ישראל, כי שבט לוי במסירות נפשם הורישוה לכל.**

וכעת מוסיף ה'שם משמואל' לאלפנו בינה איך לרכוש מידה זו, מה יעשה אדם שהוא ביישן מטבעו, איך ירכוש לעצמו עזות וקדושה. מבאר ה'שם משמואל' שבאמת מידה זו היא למעלה מהטבע, והיינו שכאשר האדם יודע שהקב"ה עמו ויש בידו כוח שהוא למעלה מהטבע, אין לו מה להתבייש. כי הנה אילו לא תבוא העזות מהידיעה שהקב"ה עמו, הרי תהיה טיפשות בעלמא, שהרי הוא רואה רבבות חיילים באים לקראתו ואיך לא יירא? דומה הוא לילד שעושה מעשה שובבות. אין זה חכמה, ואע"פ שהצליח, עדיין אין זה חכמה. יכולים לראות אנשים כאלה שאין להם שום בושה ואינם מתפעלים מאף אחד, אין הדבר מוכרח שזה נובע אצלם מחכמה. להיפך, הם אינם מכירים את מקומם, והרי זה היפך החכמה. **עזות דקדושה פירושה שהאדם יודע שעל פי הטבע באמת אין לו סיכוי, אך היות שהוא יודע שהקב"ה עמו ויש לו כוח למעלה מהטבע, ממילא אינו ירא.**

וכמה פעמים בלטה מידה זו אצלם. כשמשה רבינו קרא מי לה' אלי, מי באו אליו? שבט לוי. כולם נוהרים אחר העגל, למה אתם פורשים? **כוח העזות!** משה רבינו הבחין בהם שיש להם תכונה זו, ולכן בירך אותם שיברך ה' את חילם, דהיינו את עזותם, שתהיה להם עזות דקדושה וכך יוכלו לנצח את קליפת יון, וכמו שפירש **האזה"ח הק'** שמשה רבינו בירך כל שבט לפי תכונתו כדי להוסיף לו כוח שיוכל להוציא את תכונתו אל הפועל ולהשתמש בה לעבודת ה'.

וכך איתא **במדרש רבה** (פרשת ויחי): לוי כנגד מלכות יון, זה שבט שלישי וזו מלכות שלישיה, זה אותיותיו משולשין וזו אותיותיה משולשין, אלו תוקעי קרנים ואלו תוקעי סולפירים, אלו לובשי כובעים ואלו לובשי קיסים, אלו לובשי מכנסים ואלו לובשי פמלליא, אלו מרובים באוכלסין ואלו מועטין באוכלסין, באו מרובים ונפלו ביד מועטין, באיזו זכות? מברכתו של משה שאמר מחץ מתנים קמיו, ביד מי מלכות יון נופלת ביד בני חשמונאי שהם משל לוי.

והאמת שמבואר מכאן דבר נפלא, שאלמלא היו היונים מרובים כל-כך, או לאיך גיסא, אלמלא היו החשמונאים מועטים כל-כך, לא היו יכולים להשיג את נצחונם, שהרי אז לא היו משתמשים כל-כך במידת העזות. הרי הם באו להילחם עם קליפת יון, וכיון שמהות קליפת יון היא עזות, אין נלחמים בה עם צבא, אלא עם עזות, היינו שלא להתבייש ולעשות את מה שצריך מבלי להתפעל,

לא יצליח, זה חלומות בעלמא, שהרי צריך להיות מציאות, הסתכל על המציאות, הסתכל על כמות המניעות, ותראה שאין סיכוי שזה יצליח. הלוואי שהייתי יכול לעשותו, אבל יש יותר מדי מניעות, הבה ואשלים עם המציאות. זהו ההיפך ממידת הנצח שהיא שורש תכונת העזות. התפעלת מהמניעות ונכנעת בפני המציאות הקיימת כאן.

מי שיש לו תכונת העזות יאמר: אין הכי נמי באופן מציאותי אין סיכוי, אבל איני נתפעל מזה. הוא **ימשיך הלאה במהלך זה מתוך ידיעה שהוא המהלך הנכון, וכיון שיעשה כן, הקב"ה יעזור לו למעלה מהטבע.** ומפטיר ה'שם משמואל': **והימים מסוגלים לזה כמו אז בימים ההם בזמן הזה.**

אכן זוהי הדרך שיוכל האדם לעקור הרגל ישן, שיבין שמצד המציאות הקיימת אין סיכוי, כי יש הרבה מאוד מניעות, וכל יום המניעות מתחדשות. אך **תכונה יש לי שהתעוררה אצלי בזכות מסירות נפשם של החשמונאים, והיא תכונת העזות, וכשאשתמש בתכונה זו - אצליח.**

לא יעצרים הגשם

ובמקום אחר הוסיף על זה ה'שם משמואל', שמטעם זה לא תיקנו בימי חנוכה איסור עשיית מלאכה, וזה לשונו (חנוכה תרפ"א ליל ג): **בכוונה לא תיקנו איסור עשיית מלאכה כדי שאף בשעת טרדתם מהמלאכה ובלכתם בדרך לא יעצרו הגשם וישארו דבקים.** פירושו של דבר: בחנוכה אומרים לאדם: לא אתן

לא תירא מהם כי ה' אלוקיך עמך

וכן הוא באוה"ח הק' (סוף פרשת שופטים), כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב עם רב ממך. הוא עושה חשבון ורואה שהיצר הרע הרבה יותר חזק ממנו, שהרי יש לו היסטוריה ארוכה של עבירות וחוץ מזה יש לו משפחה כזו וכזו. לפי החשבון אין לו סיכוי לנצח את היצר הרע. על זה אמרה התורה: לא תירא מהם. למה? כי ה' אלוקיך עמך. בלי זה הצדק אתך, כי פלוני יותר חזק, וכיון שכן אך טפשות היא להלחם כנגדו. אל תצא למלחמה! הרם ידיים! אבל **היות שאתה יודע שיש לך כוח למעלה מהטבע ואתה הולך עם זה ומשתמש בו למעשה, והיינו שאתה מחובר לכוח שלמעלה מהטבע, וההוכחה לכך, שאתה מוכן לצאת למלחמה למרות שאתה מבין את המצב היטב. זה נותן לאדם כוחות למעלה מהטבע, ולכן זכינו לאור החנוכה שנמשך שמונה ימים אשר מספר שמונה מורה על למעלה מהטבע כגודע.**

כאפס ואין יהיו בעיניו כל המניעות

וממשיך ה'שם משמואל' שכל זה נוגע לנו להלכה למעשה, וזה לשונו: **וזה לימוד לאדם שתעוררתו גם בזמנה"ז בחנוכה ללבוש עוז ותעצומות והגבהת הלב בדרכי השם, ולהיות עז כנמר, וכאפס ואין יהיו בעיניו כל המניעות.**

הוא אומר: כשברור לו לאדם שעליו לעשות את המוטל לפניו מצד עבודת ה', אך הוא רואה שיש לו מניעות, אם הוא נבהל מהמניעות, היינו שאומר בלבו זה

יחד באותה תקופה. אברהם היה בתקופה אחת, יצחק בתקופה אחרת, יעקב בתקופה אחרת, יוסף בתקופה אחרת, דוד בתקופה אחרת. אבל משה ואהרן שהם כנגד נצח והוד צריכים היו ביחד, ולכן כל פעם שעוסקים באחת משתי המידות צריכים לעסוק גם בשניה, כי הן דומות לשתי הרגליים. בשתי הידיים אנו רואים שאין האדם מוכרח להשתמש בשתייהן יחד. את רוב הדברים הוא יכול לעשות ביד אחת. מה שאין כן הרגליים שבדרך כלל אי אפשר להסתדר באחת אלא צריך לשתייהן יחד. נצח והוד צריכות תמיד להשלים זו את זו.

ולא יתבייש מפני המלעיגים עליו

ובכן אמרנו שמידת הנצח היא עזות, ובתניא (אגרת הקודש פט"ו) כתב איך משתמשים במידת הנצח לעבודת ה': **לעמוד בנצחון נגד כל מונע מעבודת ה' ומלדבקה בו, ונגד כל מונע מלהיות כבוד ה' מלא את כל הארץ.** הוי אומר: המניעות אינן אלא שלוחי הסטרא אחרא הם שרוצה למנוע את האדם מלעסוק בדברים שבקדושה, וכשהאדם אינו מתפעל מהמניעות אלא ממשיך הלאה בדרכו, הרי הוא משתמש במידת הנצח דקדושה.

ובקליפה הוא ממש באופן זה אך להיפך, ולמשל אם יש לאדם ויכוח עם אחרים בענין התנהגות מסוימת שיש לו, אם האמת אתו, אין הוא מתפעל ממה שאחרים סבורים אחרת, כי הוא נצמד לאמת, שכל העולם יצעק כנגדו, מה איכפת לו. זוהי מידת הנצח דקדושה, ולא

לך אור כזה, שמעתה הכל יזרום על מי מנוחות ולא יהיו לך שום עיכובים. לא! יהיו לך באמצע הדרך בורות וקוצים, פרשיות וטרדות, והאור הוא שתוכל לנסוע באופן זה ולהגיע אל היעד.

פעמים יש שיושבים במכונית תקועים בפקק תנועה, ורואים מהחלון איך האופנועים עוברים בתווך בין המכוניות כאילו אין הפקק נוגע אליהם. הקב"ה אומר לאדם: לא, רצוני שתשב כאן בעולם הזה עם כל הפרשיות, ולא אעשה לך חנוכה האסור בעשיית מלאכה, שהרי אז לא תבין את הענין. **תשתמש בתכונת העזות כפי עשו החשמנאים ונמסרו רבים ביד מעטים.** שתדע לך שאם אתה מאמין בלמעלה מן הטבע, **אם אתה מאמין באני ה' אלוקים, תצליח ותגיע רחוק מאוד.**

נצח והוד תרין שוקין

נרחיב יותר: הנה הזכרנו בהבלעה שעזות שורשה במידת הנצח. לכל אחד יש מידה של חסד, מידה של גבורה, מידה של תפארת, מידה של נצח ומידה של הוד. וכל המידות הן דוגמא דלמעלה, כי האדם נברא עם כל הכוחות שהקב"ה מנהיג על ידם את העולם, וזאת מחמת רצונו שנשתמש במידות אלו לקדושה. ולמשל במידת החסד, כשהאדם עושה הרבה חסדים אע"פ שקשה לו, הוא נעשה כלי להשראת אורו של הקב"ה ונעשה קרוב מאוד להקב"ה. כן דיברנו בשבוע הקודם בענין מידת ההוד, וכעת נעסוק במידת הנצח, כי נצח והוד הולכים יחד.

הנה משה ואהרן הנהיגו את בני ישראל

ולא להיבהל מן המניעות. ולמשל, קביעות עתים לתורה. כל יום יהיו לו מניעות. מידת הנצח פירושה שקשה לו עד מאוד, ואעפ"כ הוא עושה. וכן הוא לענין תפילה במנין. בדרך כלל היא עבודה המוטלת על האדם, ועליו לעשותה מבלי להתחשב במניעות. וכן הוא הרבה פעמים לענין עשיית חסד. יש הרבה מניעות אך אתה מחויב לעשותו כי אי אפשר לעשותו על ידי אחרים. אתה מנצח את הבושה שלך, אתה מנצח את היאוש שיש לך ממה שכבר ניסיתי לעשות חסד זה כמה פעמים ולא הצלחת, ואתה עושה בלי שום חשבון. יש דברים לרוב שהם ברורים לאדם שהם עבודת ה' שלו, לו רק ירצה ללכת עם האמת, יידע לבד שמוטל עליו לעשותם, ואז כל המניעות אינן צריכות לעצור אותו.

אך לעומת כן יש דברים רבים שאינו ברור שהוא צריך לעשותם, אך הוא רוצה מאוד לעשותם, ואז הוא משתמש במידת הנצח לפגוע באחרים בדרכו. הוא נוסע בדרכו ולא איכפת לו שאנשים נדרסים. שום דבר לא איכפת לו.

נצח והוד משלימות זו את זו

זוהי באמת אחת מהסיבות העיקריות שנצח והוד הולכות ביחד, כי הוד דקדושה היא ההיפך מזה, הוד פירושה שהאדם מקשיב לשני. אהרן היה מידת ההוד, הוא היה אוהב את הבריות ומקרבן לתורה. הוא האזין למצוקותיהם של אחרים, הוא השפיל עצמו אליהם וצמצם את אורו למקבל. כמה שהמקבל מוכן עכשו לשמוע, כך אומר, ולא אוסיף.

יתבייש מפני המלעיגים עליו. ומידת הנצח דקליפה היא כאשר הוא מוכרח להצדיק את שיטתו מאחר שכבר אמר כך ואינו יכול לרדת מהעץ, ולכן הוא מתנצח עם החברותא שעה ארוכה הגם שכבר ראה בעצמו שיש שלושים דחוקים בפירושו. רגע אחד! הרי אין אתה מיישב את מה שפלוני שואל אותך! למה אתה צועק? למה אתה מבייש את חברך? כפי הנראה אין לך מה לענות. הרי שאל אותך קושיא חזקה! אינך רוצה לשמוע, אינך רוצה להתמודד עם האמת שהראה לך, למה? כי יש לך גאווה ואתה מרגיש שאתה מוכרח לנצח. זוהי מידת הנצח באופן של שקר.

האמת שדבר זה שייך גם כשהאדם החליט שהוא צריך עבודת ה' מסוימת ואינו רוצה להתבטל להקב"ה לשמוע אם הקב"ה מסכים שזו העבודת ה' השייכת לו. הוא החליט שהוא צריך להיות מג"ש בשיעור פלוני, ואע"פ שהקב"ה הראה לו מאה סימנים שאינו בשבילו, אין הוא מוכן לסגת. הנה אף זה משתמש במידת הנצח, אך במידת הנצח של הקליפה. הוא רוצה להיות צודק, הוא רוצה שרצונו יתמלא ויהי מה, ואינו רוצה להתפעל מהסימנים שהקב"ה מראה לו, אין הוא רוצה לעצור ולשאול אולי אני טועה.

להבדיל בין הטמא ובין הטהור

הקו העובר בין נצח דקדושה לנצח דקליפה דק מאוד, והדרך להבחין ביניהן פשוט מאוד. כשמדובר בעבודת ה' וודאית, על האדם לעשותו במידת הנצח

שאתכן את התפילה? גם זו אינה אופציה!
ובכן מה אעשה? איני רואה שאני יכול
להוסיף בלימוד במשך היום.

הנה כאן הוא זקוק להשתמש במידת
הנצח, וזוהי ההכרה שאם הקב"ה עמו
הוא יכול ללכת ולהתגבר על כל
המניעות, ומתוך הכרה זו, יתחיל
לפעול ואז הקב"ה יפתח לו כי כל
המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה
מעושר. אבל הוא מתחיל אע"פ שעדיין
אינו רואה את הדרך. הוא מטה אוזן
לשמוע בכל עת מה הקב"ה רוצה ממנו,
אבל יחד עם כן הוא יודע בבירור שרצונו
שיקבע עתים לתורה ולעלות ממדרגה
למדרגה. או כמו כן אם נדבר בענין סור
מרע, הלא שם אין לאף אחד ספק בדבר
שהוא צריך להתרחק מן הרע עד הקצה
האחרון, ואם כן יודע האדם בבירור שכל
המניעות במה שנוגע לסור מרע אינן
תירוצים כי אם מניעות בעלמא. על
ביטול זמן אין שום תירוץ. וכן ברובא
דרובא מהדברים הנוגעים לעבודת ה' של
האדם יש לו לאדם בהירות מוחלטת שהם
הדברים הנכונים, אלא שאינו רואה את
הדרך והוא ירא להלחם.

על זה אומר ה'שם משמואל' שתדע
שיש כזה כוח ועליך לפתח אותו. **בימים
הללו החשמונאים השתמשו בכוח זה
והורישוהו לבני ישראל, ולכן אסור לך
להיבהל מהמניעות. תמשיך הלאה
בדרך.**

מצמיח ישועות

ולסיום, הנה בברכת יוצר, בקטע לא-ל-
ברוך נעימות יתנו אנו מונים את מידותיו

אהרן הכהן לא צעק, הוא לא אמר
לפלוני: חייבים ללמוד!

לעומת כן משה רבינו היה מידת הנצח,
וכך דיבר אל בני ישראל: ממרים הייתם
עם ה' מיום דעתי אתכם, מה ה' שואל
מעמך כי אם ליראה. משה רבינו לא
העמיד עצמו למקבל. ושניהם ביחד,
כשרואים שיש משה רבינו ויש אהרן
הכהן, זה גורם שיוכלו בני ישראל לקבל
את הקדושה באופן של ממוצע.

כך צריך שיהיה לאדם הממוצע, וזוהי
**מידת היסוד שהיא הממוצע בין נצח
והוד.** ורעיון הדבר שהאדם צריך תמיד
להשלים מידת הנצח עם מידת ההוד. מי
שמשמש תמיד רק עם מידת הנצח,
ישתמש בו גם באופנים בלתי ראויים. הוא
לא מסתכל על אף אחד. כיון שהחליט
שהוא קובע עתים, שיתהפך הבית ויתהפך
העולם. אין מעניין אותו אשתו, אין
מעניין אותו ילדיו, הוא לומד עכשיו. וכמו
כן זה יגיע על חשבון התפילה וההכנעה.
כלום אינו מעניין אותו. הן גם במידת
החסד הוא כך, כי גם שם יש את צד
הקליפה שהוא התאוה, ותמיד צריך
לדעת להגביל את מידת החסד בכלי כדי
לדעת מתי להשתמש בה.

כוח היהודי למעלה מן הטבע

עכ"פ על האדם לדעת שיש לו כוח
גדול לצאת מהגבולות הטבעיים. הן כל
אחד מוצא את עצמו בזה. הוא מחשב
ורואה שבסדר יומו אין נכנס יותר. מה
לעשות? ואם כן על מה אתה רוצה
שאוותר? שלא אלך לעבודתי? הרי
הקב"ה נתן לי משפחה ברוכת ילדים!

שמשתמשים במידה זו, בעזות
 דקדושה, זוכים לישועות גדולות, וכפי
 שבאמת רואים שהימים האלו מסוגלים
 לניסים וישועות. מי שרוצה להידבק
 באור היו"ט ולקח איזה ענין לנצח בו,
 מתקיים בו ברך ה' חילו ופועל ידיו
 תרצה, ואז הוא זוכה לישועות גדולות
 ונפלאות כידוע וכמפורסם.

של הקב"ה "מרום וקדוש פועל גבורות
 עושה חדשות בעל מלחמות זורע צדקות
 מצמיח ישועות", ואיתא מהאריז"ל (מובא
 בישמח ישראל לפסח) שמצמיח ישועות הוא
 מידת הנצח, וטעם הדבר כי כשהאדם
 נכנס לשטח החושך, הוא הורג את
 הקליפה, וכיון שהוא הורג את הקליפה,
 באה ישועה. ראוי אם כן שנדע שעל ידי

השיעור נלמד לזכות החתן יחיאל יהודה בן חנה, הכלה רבקה רייזל בת שיינדל רחל
יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לבנות בית נאמן בישראל

יום חמישי פרשת וישב - כ"א כסלו תשפ"ב

הודיה על העבר והודאה על האמת - לאור הדרכתו של הרה"ק רבי יוחנן מסטאלין - קארלין זיע"א

יהודי פשוט שאפילו אינו יודע פירוש המילות, והוא אומר מזמור תהילים באמת, וזה יותר יפה מאחד שלומד דף גמרא ותוספות. אף על פי שדף גמרא הוא מאוד גבוה, הרי אין למעלה ממנה, מכל מקום האמת מאירה].

וסיפר על זקנו הרה"ק רבי אשר הזקן זיע"א שפעם בשעת אמירת תהילים אמר הפסוק "דרך שקר הסר ממני" וחזר עליו תשעים פעמים עד שיצא ממנו ספל דם, ורק אח"כ אמר ותורתך חנני.

לעולם יהא אדם יר"ש בסתר ובגלוי

ובכן ראוי שנלבן את מהות האמת ואז נראה איך אפשר להשתמש בה באופן מעשי. הנה יש כמה חלקים באמת. החלק הראשון הוא **שלא לשקר**. הן הרבה פעמים מתבייש האדם לומר האמת והרבה פעמים הוא סבור שהוא יכול להרוויח אם ישקר ונסיון גדול יש לו לשקר, ברם עליו לעמוד בנסיונו ולא להוציא דבר שקר מפיו וכפי שאמרה תורה מדבר שקר תרחק (משפטים כג, ז).

והחלק השני הוא שהאדם אינו משקר, אך הוא מדבר אחד בפה ואחד בלב, הוא

דרך שקר הסר ממני

יסוד נפלא יש שהצדיק היה עוסק בו הרבה ומחנך עליו, והוא קשור הן לעבודת ימי החנוכה והן לפרשת השבוע. היסוד הוא לעשות הכל במידת האמת. שיחת הקודש שלו היו מיוסדות תמיד על יסוד זה וכן כתב תמיד במכתביו, והנה לשונו באחד ממכתביו: אנו מבקשים ומזהירים אתכם שיהיה רק על דרך האמת. וכתב שם שזהו מה שאנחנו מבקשים תמיד וטהר לבנו לעבדך באמת.

פעם אמר (כ"ח אלול תש"ז): דער עיקר איז אז יעדע עשיה וואס מ'טוהט זאל זיין מיט אן אמת. אמת איז העכער ווי אלע זאכן. ס'קען אמאל זיין א פשוטער איד וואס ווייסט אפילו ניט קיין פירוש המילות און ער זאגט א קאפיטל תהלים מיט אמת, איז דאס שענער פאר איינעם וואס לערנט א בלאט גמרא מיט תוספות. כאטש אז א בלאט גמרא שטייט דאך גאר הויך, ס'איז דאך ניט דא קיין העכערס ווי דעם, אבער דער אמת דערלייכט.

[העיקר הוא שכל עשייה שעושים יהיה באמת. מדת האמת עומדת במעלה עליונה על כל שאר עניינים. יכול להיות

מהראשון שמפלפל ומחדש, שהרי הראשון כוונתו להרוויח מצד אחר ואם כן עבודת ה' שלו פגומה.

זוהי מציאות האמת לעשות את העשיה בלתי לה' לבדו. כשאחד יושב ולומד גמרא ויש לו גם רווח אישי מזה, כי הוא סבור שעל ידי כן יהיה לו מעמד וכבוד, למה זה נקרא שקר? אני יכול להבין שזה נקרא שיש לו פניות ושאינו לומד תורה לשמה, אבל למה שקר? הרי לא אמר לאף אחד שהוא לומד אך ורק לשם שמים! הגע עצמך! אם אחד יושב בחנות ומוכר כלים ויש לו רווח רב מזה, הן במה שהוא משתכר לפרנסתו והן במה שהוא ממלא את יומו והן במה שהוא נפגש עם בני אדם, היעלה על הדעת שהוא משקר?!

הדן דין אמת לאמיתה

אכן האמת היא שכשהאדם לומד בשביל להרוויח, טמון בזה שקר. ונבאר: הנה **חז"ל** (שבת י, א) אמרו על הדיין הדן דין אמת לאמיתה, שנעשה שותף במעשה בראשית, ופירוש הדבר, כי יש מושג הנקרא דין מרומה, יש שראובן תובע את שמעון ומצד השולחן ערוך יוצא שהדין עם ראובן, אך הדיין מרגיש שמשוה אינו נכון כאן. הוא אינו יכול להראות בהוכחות ובראיות שראובן שיקר, אבל כך הוא מריח. על דיין זה נאמר שעליו להסתלק מדין זה משום שיש לו הרגשת הלב שהדין מרומה.

הבה נתבונן! מה רואה דיין זה שגורם לו להרגיש שראובן משקר? הוא רואה מצורת הדיבור שלו ומהלמות לבו שאין

אומר דבר אחד ומתכוון לדבר אחר, ואף זה **עבודה גדולה הוא שיתרגל האדם להיות פיו ולבו שווין**, כי המדבר אחד בפה ואחד בלב אף הוא יש לו ריח שקר.

וכך אנו רואים בפרשה בענין יוסף הצדיק וחלומותיו שדיבר בגלוי על חלומותיו ולא התבייש. וכן הוא באוה"ח **הק'** ששאל למה הלך יוסף לספר לאחיו על חלומותיו? הוא לא הבין שזה עלול לעורר בלבם שנאה עליו?! וביאר באחת מתשובותיו שיוסף ידע שהחלום תלוי בפתרונו, כפי שיפתרוהו כן יהיה, ואשר לכן ילך החולם לידידו ואוהבו כדי שיפתור את חלומו לטובה, ולכן הלך יוסף לאחיו כדי להראות להם שהוא אוהבם ונותן בהם את אימונו.

בלתי לה' לבדו

עוד חלק יש במידה זו שלא לעשות **שום פעולה שלא לרצון ה'**, כי הנה יש שהאדם יושב ולומד גמרא רש"י תוספות, אך כוונתו אינה נקיה לשם שמים, אלא גם כדי להקראות רבי. ולעומתו **יש מי שאומר מזמורי תהלים ואינו מבין את פירוש המילות**, למה אם כן הוא אומר? **כי הוא מרגיש איזו קרבה לה' ורוצה לעבדו.** יתכן שהוא רוצה להודות לו מפני שמרגיש שהטיב לו, יתכן שהוא רוצה לבקש ממנו משהו, ויתכן שהוא סתם רוצה להתחבר בנשמתו להקב"ה. הוא מתיישב עם ספר התהלים ולבו נמצא עמו. אין הוא מבין מה הוא אומר, אבל הוא יודע שהוא נמצא עם הקב"ה ומדבר אליו. לימדנו הצדיק, שאמירת התהלים של זה השני חשובה בשמים יותר

מי שהקב"ה חנן אותו בתכונה זו למצוא את האמת, יש לו הרגשה לראות מה מציייר את התמונה כפי שהיא נראית לעין. ואכן **עבודה גדולה היא בעבודת ה' כי בלעדיה לא יוכל האדם להתקדם, כי לאדם יש יצר הרע גדול המכניס למוחו מחשבות המביאות לידי קנאה, והוא צריך להבחין בזה, כי אם לא יבחין יהיה משוכנע שאין זה קשור כלל לקנאה, מה פתאום קנאה? פלוני עושה עולה ואני מוחה על כך! ורק אם יוכל למצוא את האמת שבלבו, יוכל להגיע אל המסקנא שמדובר בקנאה** – נכון אני מוחה על העוולה שעשה, אך הבה ואתבונן, האם אני מוחה על עוולותיהם של כל בני האדם?! האם באמת כואב לי על כבוד המקום אשר חולל! הוא מסתכל בלבו פנימה עד שהוא קולט: אני מרגיש את האמת, זה כואב לי כי לפני עשר שנים רציתי לקבל משרה זו ולמעשה פלוני קיבלו, ועל כן אני מקנא בו ומוצא חסרונות במעשיו.

אם לא יוכל האדם למצוא אותו הרגש או אותה מחשבה או אותו מעשה מלפני עשר שנים אשר זהו הנקודה האמיתית וכל השאר רק צמחו עליה, לא יוכל להתקדם. הנה הבחור אומר: אני רוצה ללכת ללמוד בישיבה פלונית דווקא, כי היא ישיבה טובה. נו, הבה נגיע אל הנקודה. אתה בעצמך. תגיד את האמת, למה אתה רוצה ללכת ללמוד שם. כולם הולכים שם. אני מבין, אבל למה אתה רוצה? עד שמגיעים לנקודה שפעם אמר לו אחד שמי שהולך לישיבה פלונית מקבל שידוך יותר טוב.

הוא מרגיש נוח עם מה שאומר, ומזה הוא מבין שיש תוספת דברים למה שהוא אומר ואולי בכלל הוא משקר. דיין דן דיין אמת לאמתו יכול להרגיש בזה, ועל ידי שהוא מרגיש בזה, הוא מגיע למסקנא שונה.

מה בעצם עושה הדיין? הוא לוקח בחשבון את כל פרטי המעשה. הוא רואה שיש אחד שצועק, הוא רואה שיש רודף ויש נרדף, הוא רואה שיש אחד שכולם מתנכלים לו, וכיון שהוא רוצה להגיע אל האמת, הוא לוקח את כל פרטי המעשה ואינו לומד אותם באופן יבש, אלא הוא משים לב להבין שיכול להיות פרט אחד שעל פיו יכיר שכל מה שפלוני אומר הוא שקר וכזב, למרות שהוא מביא אתו שטרות והוכחות. מי שיש לו חוש למצוא את האמת, מסוגל לדעת אלו פרטים מספרים את הסיפור ומבין שכל השאר אינו משנה באמת.

כוח ראיית האמת

הנה הרבה פעמים שומעים בני אדם מאוד כואבים, כגון מי שמתלונן על הוריו שאינם מכבדים אותו וכו' והוא מביא על כך סיפורים לרוב. מי שיש לו את החוש לגלות את האמת, מבין מיד שלא זה מטריד אותו. הוא שומע עוד סיפור ועוד סיפור ומבין שזה לא זה, עד שהוא שומע סיפור אחד ורואה בכמה כאב הוא מספר זאת, ואז הוא מבין שזה מה שמטריד אותו, זה מה שגורם לו כל הסבל. פעם מישו ביישו ברבים והכל מיוסד על זה. כל הדברים האחרים שהוא מספר הם סתם גיבובי דברים.

יכול להיות מוהל ולא כל אחד יכול להיות מלמד, ואין אף אחד בא בטענה למי שאינו יכול להיות מוהל או מלמד, אף כאן לא כל אחד יש לו חוש להריח את האמת. הרי גם בהוראה כך הוא, כפי שאמרו **חז"ל** (קהלת רבה ז, כח) אלף נכנסין להוראה ואחד יוצא, כי לא כל אחד בנוי להורות הוראה, ויכולים לראות כן בחוש, איך עשרים אברכים לומדים מתמידים ובעלי שאיפות נכנסים לכולל ללמוד שו"ע אורח חיים, ולאחר כמה שנים רואים בבירור איך אחד מהם מצליח בזה, מוחו בנוי לזה, וכל השאר ימשיכו ללמוד ולהתעלות בכולל. ובכן אם כל-כך חשוב בעבודת ה' שהאדם יחיה עם האמת איך אפשר לדרוש זאת מכל אחד.

אכן הדבר מוכח מתוכו שדבר זה אינו בכלל הדברים התלויים בכשרונות אתם האדם נולד, שהרי להיות מלמד או מוהל או סופר אינו מוכרח לעבודת ה', ואילו מידת האמת מוכרחת עד מאוד, כי מי שחי בשקר כל העבודת ה' שלו מלא שקר וטעויות.

מוכרח הדבר שהקב"ה נתן לנו מהלך בעבודת ה' כבר מגיל בר מצוה, אשר כל מי שילך בהן באופן טבעי יקבל חוש זה, ואם האדם רואה שעדיין אין לו את החוש הזה, עליו להתחיל לעבוד יותר חזק. אמנם כן, הדבר ברור שאין זה כמו חוש טבעי שכולו תלוי בידו [עכ"פ בעיני בשר], אלא **כל שהאדם עושה אתערותא דלתתא, הקב"ה מסייע לו למלמעלה שיהיה לו החוש הזה לחקור את האמת ולהגיע אליה.**

אם האדם לא יתרגל לחקור בעצמו בכל עת מדוע הוא נוטה לעשות דבר פלוני או לפרש דבר פלוני באופן מסוים, מהי הנקודה שבגללה אני מסתכל על דברים באופן זה או למה אני מסתכל על פלוני באופן זה, יתעה ויטעה שוב ושוב.

בין עיקר לטפל

זהו אופן אחד להסביר את הענין ועכשיו נבוא להסבירו בעוד כמה אופנים. הנה סוגיא זו קשורה לסוגית עיקר וטפל, כי מי שיש לו נקודת אמת זו, יכול להבחין כל פעם - הנה זה העיקר וכל השאר אינם חשובים, **יש לו כוח שלא לראות דברים כשוה בשוה, אלא לפי דרגת חשיבות.**

הנה פעמים הרבה יש בש"ס שחז"ל מביאים כמה ראיות לכאן וכמה ראיות לכאן ושואלים מה ראית לפסוק הלכה כצד זה, יש שמשיבים שלצד זה יש יותר ראיות, ויש שמשיבים שהגם שמספר הראיות לכאן ולכאן שוה, משקלם של הראיות הנוטות לצד זה גדול יותר.

כשיש לאדם הכוח להרגיש על מה צריך להסתכל ועל מה אין צריך להסתכל, זה מועיל לו בכל תחום, וכגון בענין השידוכים, כי הוא יודע מה עליו לחפש ואת השאר כבר נראה לאחר מכן.

טולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה

ישאל השואל: הרי לא כולם נולדו עם חוש זה, לא לכולם יש את "החלק החמישי של שו"ע", וכפי שלא כל אחד

שיהודה אמר "צדקה ממני", הוא הודה על האמת. תמר לא סיפרה והיתה מוכנה להישרף, וכבר למדו מזה **חז"ל** (כתובות סו, ב) שמוטב לאדם שישליך עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבריו. אך יהודה מה עשה? הוא הודה. ומה היה חשבונו? פירש בתרגום **יונתן** (פסוק כה): **וְכִיּוֹן דְּחָמָא יְתְהוֹם יְהוּדָה אֶכְר יְתְהוֹם, בְּכֵן אָמַר בְּלִיבָיָה טַב לִי בְהִית בְּעֶלְמָא הֲדִין דְּהוּא עֲלַם עֲבִיר וְלֹא נְבָהִית בְּאַנְפֵי אַבְהָתֵי צְדִיקָא בְּעֶלְמָא דְאַתִּי.** כלומר, שאמר יהודה לעצמו מוטב שאתבייש בעולם הזה שהוא עולם עובר, ולא אצטרך להתבייש בפני אבותי הצדיקים בעולם הבא.

יהודה עשה חשבון - אין המצב פשוט, הלא יתכן שכשייוודע הדבר כולם ינדוהו. הנה כבר קודם לכן הורידוהו מגדולתו מפני שהרשה למכור את יוסף, וכמו שפירש **רש"י** על הפסוק (שם פסוק א) "וירד יהודה", ועכשיו כשייוודע לכל מה שעשה, הלא יתכן שיאבד את הכל. אין ספק שהמחשבה חלפה במוחו וכן המחשבה שעליו להציל את כבוד המשפחה. אבל יהודה אמר: אני שומע, הכל אמת ויציב, אבל **יש דבר שהוא יותר אמת מזה, וזהו האמת. אני מוכן לסכן את עצמי בעולם הזה, ובלבד שלא אצטרך להתבייש בעולם הבא.** ולמעשה, הרי יצאה בת קול ואמרה ממני יצא הדבר, ובסוף יצא ממנו דוד ומשיח, כי כשהאדם עושה את הדבר הנכון, אינו אלא מרוויח.

זו היתה תכונתו של יהודה - כאן אני מתקרב אל הקב"ה, כאן אני מתרחק ממנו, כאן אני מגיע לתכלית, כאן אינני

ויש להוסיף שחוש זה נוגע גם לענין **מי שרואה שבוער לו מאוד לקיים איוו מצוה**, כגון מצות חסד, אך בגלל זה אינו מתבונן בלימוד התורה שלו ובתפילה שלו. חסד הוא אמנם מצוה גדולה והאדם מחויב לעסוק בו כל יום, אבל **לפעמים אם יבחן האדם את עצמו, יראה שהוא משתמש בו גם כדי להיפטר משאר חובותיו.**

להבדיל בין העולם הזה לעולם הבא

ויותר מזה יוכל מי שיש לו חוש זה להבדיל בין העולם הזה לעולם הבא, כי הנה הרבה שוקדים על הצלחתם בעולם הזה, ומי שיש לו חוש לראות את האמת, יראה גם בענין זה מה העיקר ומה הטפל. האדם כבר שמע דרשות לרוב שהעיקר הוא העולם הבא כי העולם הזה הוא רק פרוזודור, ומה יש לך להשקיע בעולם הזה, תשקיע בעולם הבא, וכל דף גמרא וכל פרק תהלים אותם תיקח אותך לעולם הבא ואת כל השאר תשאיר אחרך. הוא כבר שמע את כל זה, אבל זה לא השפיע עליו. אך **אם זכה שיש לו חוש להגיע אל האמת, יראה בעצמו שאין שום טעם להשקיע בעולם הזה, שהרי הוא עולם עובר.** זה יעזור לו בכל תחומי החיים, זה יעזור לו כשהוא לומד דף גמרא שילמדנו כראוי וכנכון, זה יעזור לו בענייני השקפה כאשר ישים לב לכל מיני טעויות שהוא עושה, וכן הלאה.

ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני

הנה בפרשת **וישב** (לח, כו) כתוב לאחר שתמר שלחה ליהודה את חותמו ומטוהו

"פחד יצחק" (להנוכח): בבנין המילים של לשון הקודש נזדמנו לפונדק אחד שני מושגים **הבעת החזקת טובה** (דאנקען) ו**הסכמה לדעת הצד השני** (נאכגעבן), לשני המושגים הללו יש בלשון הקודש דימוי משותף: הודאה, הודאת בעל דין, פירושה הסכמה לדבריו של הצד השני. הודאה על העבר, פירושה הבעת החזקת טובה על מעשה חסד.

הסברת השיתוף הזה היא, כי בתכונת **נפשו של אדם טמונה היא השאיפה להיות סמוכה על שולחן עצמה מבלי להיוקק לעזרתו של הזולת** ובשעה שאדם מביע את הכרת טובתו לחבירו ונותן לו הודיה, באותה שעה יש כאן הודאת בעל דין כי בפעם הזאת אמנם לא עלתה בידו והיה עליו להשתמש בטובתו של חבירו, באופן שהשורש הנפשי העמוק של כל הבעת תודה הוא מעשה הודאה. ועל אחת כמה וכמה שכן הוא הענין בבין אדם למקום, כי עיר פרא אדם ייוולד, ובטבע הפרא של כל אדם גנוזה היא ההנחה של כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, ובשעה שהוא מקריב את תורתו למקום, הרי זו הודאה כי לית ליה מגרמיה כלום.

תולה ארץ על בלימה

ביאור דבריו: העולם הוא עולם של שקר, ואם לא יעבוד האדם על עצמו לחיות עם האמת, יחיה בשקר כל ימיו,

מגיע לתכלית. ואיך אני מגיע לתכלית? לא על ידי חשבונות של גיוון, אלא על ידי עשיית הדבר הנכון, וכיון שעשה את הדבר הנכון, זכה לשכר עצום. **מידה היא שנותנת כוח לאדם להודות על האמת, כי הוא מבין מה העיקר ומה הטפל.**

יהודה ירש כוחו מאמו

ומהיכן ירש מידה זו? מאמו. כך איתא במדרש רבה (פרשת ויצא): א"ר לוי לא יגרע מצדיק עיניו (איוב לו, ז), עינוהי דוגמת ידיה וכו' לאה תפסה פלך הודיה (שאמרה בלידת יהודה הפעם אודה את ה') ועמדו הימנה בעלי הודיה, [היינו] יהודה [שנאמר] ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני.

אולם השאלה היא: מה הקשר בין ההודיה של לאה לכוח ההודאה של יהודה? הרי לכאורה מדובר בשני ענינים שונים לחלוטין, לאה הודתה לה' על הטוב, ויהודה הודה על האמת!

אכן רואים אנו להדיא מדברי המדרש שהודיה והודאה על האמת חד הן, וכן כתב הרב בעל התניא זיע"א ש כאשר האדם נותן הודיה הרי הוא כמודה על האמת. יכול היה האדם ללכת בדרך השקר, אך לא עשה כן, אלא הלך בדרך האמת, וכיון שכן נתן הודיה להשי"ת.

הודאה בחוסר אונים

להבנת הדברים נעתיק מלשונו של הגה"צ רבי יצחק הוטנר זצ"ל בספרו

ז. בכמה מקומות, ראה 'ליקוטי תורה' דרושים לשמ"ע, 'תורה אור' פרשת ויחי.

ת. ראש ישיבת רבינו חיים ברלין בניו יארק, ובסוף ימיו בירושלים. מגדולי תלמידי סלאבאדקא בליטא ועלה עם הישיבה ארצה לחברון תובב"א, ובארץ קיבל גם דרכי תורה ומוסר מרבני ארה"ק ת"ן.

להרגיש כך, כי הוא סבור שאם ירגיש כך ירגיש חסר ערך. אבל אם האדם רוצה לחיות בדרך התורה שהיא דרך האמת, עליו להרגיל עצמו לחיות יומם ולילה במחשבה זו - רבונו של עולם! אני יודע שאתה מחיה אותי בכל רגע ורגע ואני נותן לך הודיה שאתה נותן לי כוח לדבר וללכת וכו'.

יש לו לאדם ילדים מצוינים ואינו סבור כלל שזה מתנה שניתנה לו מן השמים. צריך לדעת לחנך - הוא אומר לעצמו. מסכן פלוני, הוא לא יודע לחנך. אני יודע לחנך. אמש שמעתי מאחד שכבר השיא י"ב צאצאים ויש לו עוד כמה בלע"ה: רק אנשים צעירים חושבים שהם יכולים להסתדר בכוחות עצמם, וככל שהזמן נוקף מכירים בעוד תחום ועוד תחום בחיים שאי אפשר להסתדר בהם כלל.

הודאת בעל דין

הודיה פירושה הודאת בעל דין, כי כשהאדם נותן הודיה, הרי הוא מודה שכל מה שפועל בעולם אינו בכוחות עצמו כלל, לא יתכן שיהיו לו ילדים, לא יתכן שיהיה לו שלום בית, לא יתכן שתהיה לו בריאות ופרנסה, לא יתכן שיהיה לו כלום, אך הקב"ה נותן לו ונותן לו וחוזר ונותן לו עד בלי די. כשהאדם נותן הודיה זה לא רק מפני שהוא מכיר בטוב שנתן לו הקב"ה, אלא הרבה עמוק מזה, כשהוא נותן הודיה הוא מודה שלא היה לו והקב"ה נתן לו. דומה הוא לאדם שעלה מן המקוה וראה שגנבו לו את בגדיו, ואז ריחם עליו אחד

ואחד מהשקרים הגדולים הוא השקר שהוא יכול להסתדר בכוחות עצמו. כסף אין חסר לי, יש לי די והותר, וכפי שדיבר עשו הרשע בגאוותו, יש לי רב, יותר מכדי צרכי. חכמה גם יש לי. הוא קם בבוקר בהרגשה שהוא יכול להסתדר בכוחות עצמו. ולמען האמת אין לך שקר גדול מזה, ואין צריך להגיע לסיפורים מפחידים בשביל להבין זאת. כשהאדם מוריד את רגליו על הארץ, על מה הוא מניח? על הקרקע שהקב"ה מחיה בכל רגע ורגע בשבילו, והרי הוא כתינוק שעובר את הים כשהוא יושב על כתפי אביו. אתה צריך ללכת למקום פלוני? הקב"ה מרשה לך לדרוך על הארץ התלויה על בלימה. האדם מרגיש בטוח בעצמו, הוא הולך ונוסע, אבל אין הדבר פשוט כלל. היזכרו נא מה היה בפלורידה לפני זמן לא רב, אנשים התהלכו בדירותיהם רגועים ושלווים, ובסוף מה היה? ואם זה לא קורה בדרך כלל, הרי זה רק משום שהקב"ה מעמיד את היסודות בכל רגע ורגע ומחיה את הקרקע לבל תמוט.

האדם מרגיש בטוח ביכולת דיבורו, על מה הוא בוטח? שלמה המלך כבר כתב במשלי שלפעמים הקב"ה נוטל מן האדם את כוח דיבורו, ובסיבת הדבר כתב בחובת הלבבות, שהקב"ה רוצה שבני אדם ישימו לב. למה אתה חושב שאתה בטוח בכוח דיבורך? מהיכי תיתי? דבר אחד ישתבש וכוח הדיבור יהיה כלא היה ח"ו!

האדם אינו יכול להסתדר בכוחות עצמו, אלא שבדרך כלל הוא לא אוהב

אפילו איזה דגים יש שם, אם ממין זה או ממין אחר. למה? כי הוא מלא התרגשות – ברוך ה' שאני יכול לחתן, ברוך ה' שאני בקו הבריאות ויכול לשמוח. מי שלא היה בקו הבריאות ולא היה בטוח שישתתף בחתונה, היעלה על הדעת שיוכל להתעסק באיזה מין דגים יביאו לחתונה?! אין לו מקום פנוי במוח לחשוב על זה.

אין כוונתנו לומר שכל אחד צריך להגיע מיד למדרגה זו ואם לאו הוא בעל עבירה חלילה, אך כוונתנו לברר שזוהי האמת, ואם היינו כולנו חיים צמודים לאמת, לא היה כל זה תופס מקום אצלנו. כשהיו באים לשאול אותו איזה דגים להביא, היה אומר להביא כפי הנהוג והכל על מקומו יבוא בשלום. מי שחי עם האמת אין כל החיצוניות מדברת אליו, וכל כך למה? כי הוא מלא תודה להקב"ה. זה לא שהוא אומר זאת, זה לא שהוא מנדב את השתיה בבית הכנסת ואת חברת אבות ובנים כדי שכולם יידעו שהוא מחתן. אמנם גם זה דבר טוב לנדב לתורה ולתעודה בפרט בעת שמחה, אך אנו מתכוונים להביע בזה את הרעיון. **נקודת הדבר היא כמה מקום הדבר תופס בלבו. כשהוא יודע את האמת שבקושי הוא זוכה לחיות, אין זה תופס אצלו מקום, כי הוא מלא התרגשות מעצם זה שהוא חי וזוכה לעמוד תחת חופת בנו.**

עבודת האיש היהודי

אמור מעתה: **העבודה המוטלת עלינו היא להכיר באמת יותר ויותר, עד שהשקר יפסיק לתפוס מקום אצלנו**

ונתן לו בגד להתכסות. הוא כל-כך אסיר תודה לאדם זה, כי הוא מרגיש שאילו לא עשה לו טובה זו, היה מתחבא מרוב בושה ולא היה מוצא עצה לעצמו.

כך צריך כל אחד להרגיש נוכח כל הדברים הבסיסיים הקיימים אצלו, **עליו להרגיש כאילו לא היה לו כלום מכל אלה ואילו לא היה הקב"ה נותנם לו, היה הולך לאיבוד.** זוהי האמת, ולדאבון לב איננו חיים בהכרה זו, ואע"פ שאנו מדברים באופן זה מדי פעם, בדרך כלל אנו רואים רק את השקר לעינינו ואיננו חיים ומרגישים את האמת, כי אילו היינו מרגישים את האמת, היינו מתהלכים בבושה והכנעה ומתנהגים באופן אחר, וכדאיתא בתחילת השו"ע גבי הלכות צניעות שעל האדם להרגיש כאילו המלך נמצא בביתו.

ההולך עם האמת ממאס בהבלי העולם

העיקר והטפל התערבב אצלנו. התמונה שאנו רואים כנגד עינינו היא תמונת העולם השקר. הנה הוא עושה חתונה מפוארת כי הוא צריך שכולם יראו וכולם ידברו. למה זה חסר לך? כי אתה צריך שכולם יכירו בכך שאתה בעל הבית נכבד בעמיו. למה זה נחוץ לך? מסיבה אחת, כי **שכחת לגמרי את האמת, שכחת שאפילו לחם לאכול אין לך והקב"ה ריחם עליך גם אתמול גם היום ונתן לך.**

מי שהיה בטוח שלעולם לא יוכל למצוא שידוך לבנו והקב"ה עזר לו ומצא שידוך נאה, היודע אתה מה הוא עושה כשמגיעה החתונה?! הוא אינו שם לב

טובות בכל ענייני החיים. אנו נוטים לקרות לזה חכמת חיים, שהרי פלוני אינו גדול בתורה. אך האמת שאם יש לפלוני יראת שמים ולו במעט, הלא כבר היה במצבים שונים וראה שאי אפשר להסתדר בדרך השקר, וכבר נסה כמה פעמים ללכת בדרך הנכון, במהלך האמת והצליח בזה, ונמצא שכבר שורה אצלם האמת מפני שכבר טעמו את הטעם המר של השקר, ועכשיו עצותיהם אינן נובעות מצד חכמת חיים בעלמא, אלא מצד שכבר פעלו בדרך הנכון וכבר זכו מן השמים בתכונת נפש זו להבדיל בין האמת והשקר. עכ"פ נחוץ לדעת שעם כל מעט האמת שהאדם מכניס לתוכו, השקפתו מתיישרת והולכת.

ולענין מה ששאלנו למה הלומד תורה בשביל להקראות רבי נקרא חי בשקר? התשובה היא שהוא חי עם השקר ביחס. אתה משוגע! אתה יושב והוגה בתורת ה', אתה זוכה ללמוד בחברותא עם מלך מלכי המלכים הקב"ה, ועדיין יש לך מקום פנוי בראש לחשוב שלמעשה זה יעזור לך לעשות שידוכים יותר טובים! הלא זה מעיד עליך שאינך רואה את העולם הזה כעולם הזה ואת העולם כעולם הבא, אין לך כלי מדידה נכונים. הוא אשר לימדנו הרה"ק מסטאלין זיע"א, כשהאדם אומר מזמורי תהלים וחושב רק על הקב"ה, הוא עובד את ה', מה שאין כן זה שלומד גמרא רש"י ותוספות וחושב על שידוכים וכדו' שעדיין הוא חי בעלמא דשקרא. אכן **עבודת ה' היא וכשהאדם משבר עצמו אפילו פעם אחת, הקב"ה מסייע לו ושולח לו אור גדול.**

בלב. ובשביל זה הקב"ה נתן לנו תורה ומצוות, אך **אחת מהעצות המועילות ביותר לזה, היא להודות לה'**, כי אם יתבונן האדם במה שהוא מודה, הדברים שאינם אמיתיים כל-כך יתפסו פחות מקום בלבו.

לאה הבינה עם לידת בנה יהודה, הגם שכבר היו לה שלושה בנים לפניו, שקיבלה מתנה גדולה באשר ילדה יותר מחלקה לפי חשבון, ולכן אמרה הפעם אודה את ה'. היא הכירה באותה אמת. האמת היא שהקב"ה רוצה משהו ממני, כי אם לאו למה נתן לי יותר מחלקי, והיא הכירה בזה. ובכן מה נעשה למי שנותן הודיה מחמת הכרה זו? האמת משתרשת בו ויזכה למתנה מן השמים לראות את האמת בצבעיה הנכונים. יהודה הצליח לראות את העולם הבא בצבעים הנכונים משום שאמו החדירה את הפעם אודה את ה'.

אלה הם דברי המדרש, כי לא יגרע מצדיק עיניו. ואמר לנו הרה"ק **מקאריץ** זי"ע שאצל האדם הוא ודאי כך, **ואם יש לו לאדם נסיון לשקר ואינו משקר אלא אומר את האמת, יזכה להתחיל לראות את האמת.** הנה בני אדם מבולבלים מבלי לדעת מה אמת ומה שקר, כי באמת קשה להבחין ביניהם. אך **יש הבטחה למי שיעשה פעולה היפך רצונו וייצמד לאמת, שיזכה לראות את הדברים באמתותם** ותהיה לו בהירות נפלאה.

אין חכם כבעל הנסיון

זוהי אחת הסיבות למה אנשים מבוגרים בעלי נסיון יכולים ליתן עצות

יום חמישי פרשת מקץ - נר ז' דחנוכה - ב' טבת תשפ"א

הודאה מתוך הכרה עמוקה שאין מגיע לי כלום

הודאה מתוך הרגשים עמוקים

ונראה לבאר כי הנה בדרך כלל אע"פ שהאדם נותן הודאה להקב"ה, עם הזמן היא נעשית אצלו מצות אנשים מלומדה, ברוך ה', יש לי חיים ובנים ובריאות וכן הלאה, וההודאה אינה מעוררת אצלו הרגשים עמוקים. אכן **כאשר תגיע לו לאדם מתנה מסוימת שמעולם לא חלם אפילו שתגיע אליו, אזי יתפעל מאוד ולבו יתמלא הכרת טובה להקב"ה, ואז תהיה הודאתו עמוקה מאוד**, ולא תדמה כלל לאמירת הלל או לאמירת מזמורי תהלים על-פי סדר קבוע מראש.

עד כדי כך לא תדמה הודאה כזו בה האדם מרגיש שקיבל מעל ומעבר למה שחשב שיקבל - להודאה פשוטה, עד שרשב"י התייחס אליה כאל הודאה מאוד מיוחדת, והתבטא עליה שלא היה מי שהודה באופן כזה עד שבאת לאה והודתה.

ונקודת הדבר, כי **על האדם להגיע להרגשה עמוקה שאין מגיע לו, ואם יודה מתוך הרגשה זו, תהיה הודאתו הודאה אמיתית**^ט, מה שאין כן אם לא

הפעם אודה את ה'

שנינו במסכת **ברכות** (ז, ב): אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי: מיום שברא הקב"ה את עולמו לא היה אדם שהודה להקב"ה עד שבאתה לאה והודתו, שנאמר (ויצא כט, לה) "הפעם אודה את ה'". ותמהו **המפרשים**^ט, שהרי אפילו אדם הראשון נתן הודאה להקב"ה, וכפי שאמרו **חז"ל** שכאשר שמע אדם הראשון שתשובתו נתקבלה, אמר שירה להקב"ה. וכן נח אמר שירה^י ולאחריו האבות הקדושים, ומדוע נחשבת לאה כמי שהודתה ראשונה להקב"ה.

וכתבו **הרשב"א**^י ועוד מפרשים, **שרש"י** (בחומש, ויותר מפורש בגמרא על אתר שם) נתכוון ליישב קושיא זו, כי לאה הודתה ראשונה על שנטלה יותר מחלקה, כי ראתה ברוח הקודש שעתידי יעקב להעמיד י"ב שבטים, והיות שיש לו ד' נשים, צריכה כל אחת ללדת שלוש בנים, וכיון שראתה שילדה בן רביעי, הבינה שקיבלה יותר מחלקה, ועל זה הודתה, ובהודאה זו היתה היא ראשונה.

ט. ראה 'פתח עינים' שם.

י. בראשית רבה פרשה כב, טז.

יא. שם פרשה לד, א.

יב. 'חידושי אגדות' כאן.

יג. ראה ב'חובת הלבבות' שער הבחינה, פ"ז בביאור הדברים המפסידים את הבחינה.

ונראה לפי זה שמה שאמר הפסוק (ישעיהו מג, כא) "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו", אין פירושו סתם לספר את תהלותיו - ברוך ה', אני בריא ויש לי בית ויש לי ילדים, אלא פירושו **שכל יהודי נוצר כדי שיגיע לאותה הרגשה שלאה דיברה עליה, ולכן הוא נקרא יהודי.**

אור מיוחד שנתגלה על-ידי לאה

ובכן, הבה ונתבונן בזה: לכאורה קשה להבין מה החילוק בין הילד הראשון לילד הרביעי, והרי הקב"ה אינו חייב לנו כלום. ובאופן אחר: איך שייך לומר שיש משהו שהוא יותר מחלקי, וכי אפשר לחלק בשפע שמקבלים מאת ה' לומר על משהו מסויים שהוא חלקי המגיע לי ועל היתר שהוא יותר מחלקי?! הלא כל מה שהקב"ה נותן לנו הוא יותר מחלקנו! ובכלל קשה להבין: היתכן להעלות בדעתנו שהאבות הקדושים בשעה שהודו להקב"ה הרגישו שכל מה שיש להם מגיע להם?! ועוד זאת יש לשאול: איך באמת נוכל לפעול שמאמר גמרא זו יגרום לנו לזכות לאותה הרגשה נפלאה שהרגישה לאה ושלא יישאר מאמר בעלמא?

אכן אפשר לראות בזה דבר נפלא, הלא ידוע שכל אחד מהאבות הקדושים הגיע לעולם לגלות אור מיוחד, אברהם מידת החסד, יצחק מידת הגבורה, יעקב מידת התפארת, ולכן היה לכל אחד מהם את הנסיונות המיוחדים שלו ואת דרכו המיוחדת, הכל כדי להמשיך לעולם אותו אור שהיה צריך להמשיך על-פי שליחותו. וכפי שהיה עם האבות, כן היה עם האמהות, ולכן היו כמה מהן עקרות, וכל

יגיע להרגשה זו, שהודאתו תהיה במדרגה נמוכה בהרבה.

שני מיני הודאה

אמנם כן, **בודאי יש לו לאדם להודות כל היום על כל הטובות שעושה עמו הקב"ה, ולא רק על טובה מיוחדת במינה שעשה עמו הקב"ה.** אך עם כל זה, כאשר יגיע האדם לאותה הרגשה שקיבל מעל ומעבר, אזי תהיה הודאתו **נעלית ביותר.**

והאמת שיש ראייה גדולה לזה, שהרי אף לאה עצמה כבר הודתה קודם לכן, והרי לכן קראה את שם בנה הראשון 'ראובן' "כי אמרה כי ראה ה' בעיניי", ולכן קראה את בנה השני 'שמעון' ותאמר "כי שמע ה' כי שנואה אנכי ויתן לי גם את זה", ומה נתייחדה הודאתה בלידת בנה הרביעי עד שרמזה היא עצמה בקריאת שמו 'יהודה' "הפעם אודה את ה'?" אין זה אלא מפני שהגם שהודתה גם קודם לידת בנה הרביעי, היתה הודאתה תמיד בדוגמת הראשונים, וכיון שילדה את בנה הרביעי, היתה הודאתה מתוך הרגש פנימי שקיבלה יותר ממה שמגיע לה, ולכן אמר עליה רשב"י שמיום שברא הקב"ה את עולמו, לא היה מי שהודה לו כפי שהיא הודתה לו אז.

עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו

ומבאר ה'חידושי הרי"ם' (פרשת ויצא) שמשמע זה נקראים אנו יהודים, **כי כל יהודי צריך לדעת שהוא מקבל יותר ממה שמגיע לו, ומפני שתכליתו להגיע לאותה הרגשה שהיתה לה ללאה.**

נתן אלף, ולכן רקד מרוב שמחה בצאתו מביתו והודה לה' בלב מלא רגשי שמחה – אינני יודע איזו מצוה עשיתי שזכיתי לכך... איזה יום נפלא הוא היום... אך עכשיו משנודע לו שזה מה שהוא נתן לכל אחד, על מה יש לו להודות.

וכעין זה אם יהיה האיש בטוח שיוכל להוציא מן העשיר חמשת אלפים דולר, שהרי מדובר במקרה נדיר שאינו בא אליו בכל יום. הוא ינסה לשכנעו, אך בסוף יתן לו העשיר רק אלף דולר כפי שהוא נתן לכל אחד, הלא בוודאי יתעצב אל לבו ואפשר שיזרוק לו את הכסף בפניו – זה מה שאתה נתן לי?! אתה נתן לי כמו לאחרים? הלא המקרה שלי שונה משאר המקרים...

כך הוא טבע האדם, כל שהוא מקבל מה שכל אחד מקבל, סבור הוא שאף הוא צריך לקבלו, ולכן אינו מרגיש שקיבל משהו, ואין זה מעורר בו כלל הרגשים של הכרת הטוב. והדברים באמת משתנים לפי הרגילות בעולם. הלא עדיין זוכרים אנו איך רק לעסקן של הקהילה, זה שהיה לו יד ורגל בכל ענין של עסקנות, היה פלאפון שאפשר להתקשר עמו למרחקים (רק להתקשר, מעבר לזה לא היה ניתן לעשות בו כלום). והנה בימינו, כאשר כל אחד מתהלך עם פלאפון, קטנים וגדולים, אין מי שחושב אפילו להתרגש על היכולת שלו להתקשר למרחקים בכל עת ובכל שעה, כי כל אחד יכול.

כך הוא הדבר גם לענין מכוניות, ולענין בגדים, ולענין כל דבר אחר – אין להם לבני אדם שום התרגשות בגללם ואינם מכירים טובה עליהם. כל כמה

אחת עברה את התלאות שלה. שרה לא ילדה בנים עד גיל מאה, רבקה סבלה מקרוביה וגם מעקרות, וכן הלאה.

והנה כך היה גם אצל לאה, הקב"ה התקין לה מהלך חיים מסוים כדי שעל ידו תוכל לגלות את האור שהיתה צריכה לגלות לפי שליחותה. ולכן הודיע הקב"ה לאמהות ברוח הקודש שעתיד יעקב להעמיד י"ב שבטים, הכל כדי שתדע לאה שעליה ללדת שלושה בנים, וכשתלד את הבן הרביעי, תוכל לגלות את האור הנמשך מן ההודאה.

טבע האדם שלא להתרגש כשכל אחד מקבל

ולמה הוצרך הקב"ה לעשות כן? כי כשהאדם נמצא בעולם שבו כל אחד מקבל את מה שהוא מקבל, קשה לו מאוד להרגיש שהוא מקבל את מה שאינו צריך לקבל על-פי דין.

כל אחד יכול לראות זאת בעצמו, ולמשל, אם ילך האדם לעשיר לבקש ממנו תרומה להכנסת כלה וכדו', ויאמר לו העשיר: מאוד כבשת את לבי, אתן לך סכום נכבד, אך אל תספר לאף אחד כמה נתתי לך, ויושיט לו אלף דולר. הנה אם יתברר לו לאחר מכן שהעשיר נתן סכום זה לכל מי שבא אליו, לכל מי שנכנס אליו הוא אומר: מאוד כבשת את לבי, אתן לך סכום נכבד אך אל תספר לאיש, ומושיט לו אלף דולר, הלא מיד תיפול רוחו של זה האיש.

עד עכשיו בטוח היה שהעשיר נתן לכל אחד חמישים או מאה דולר, ורק לו

עשה כן כדי ללמדנו שכל מה שיש לנו אינו מובן מאליו, כי אינו מוכרח שיהיה כך. ולמשל, אם אנו באים להודות להקב"ה על בריאותנו, הסיבה היחידה שיתעוררו בנו רגשי הודאה אמיתיים, היא רק מפני שאנו רואים שישנם אנשים שאינם בקו הבריאות.

אלמלא היו אנשים חולים בעולם, אע"פ שהיינו משתדלים לעורר בנו רגשי הודאה, לא היו מתעוררים, מפני שלא היינו מבינים מה זה. מוחנו לא היה תופס אותו כלל. ואפילו בימים מרגשים מאוד, כגון בפורים או בזאת חנוכה או מתחת לחופת בנו, לא היה מרגיש שם רגשי הודאה עבור בריאותו. **לכן סיבב הקב"ה שיהיו אנשים חולים בכל דור ודור, ורק כך יתעוררו בנו רגשי הודאה עזים כי נבין שהקב"ה נתן לנו דבר מיוחד שאין ערוך לו בעולם.**

הן כך נוכל לצפות במי שיוצא מבית החולים, שאומר בהתרגשות לכל מי שרוצה לשמוע: אם היית רואה את מה שאני ראיתי, היית מדבר אחרת. וכמו כן נוכל לצפות במי שיוצא ממחלקת קורונה, בה ראה איך אנשים מתקשים לנשום, איך שהוא מלא התפעלות והודאה לה' על כל נשימה ונשימה. הלא כבר שמעת על כך גם אתמול וגם שלשום, ולא מסתם אנשים ברחוב שמעת על כך, אלא מחברך הטוב שהיה שם באותה במחלקה ולא יכול היה לנשום, מה אירע עכשיו שכל-כך התפעלת? התשובה היא שאין הדבר כובש את לב האדם, עד שאינו רואה אותו בעצמו. אינה דומה שמיעה לראיה.

שהקב"ה מוסיף להשפיע עלינו טובה, ההתפעלות נחלשת ומפסיקים להכיר לו טובה. ואע"פ שאנו מתחזקים ואומרים שאין הקב"ה חייב לנו כלום, עדיין אין זה מדבר על לבנו ואינו גורם לנו להתרגש. הודאה פירושה ענווה והתפעלות, הוא מתבייש שקיבל מה שאחרים לא קיבלו, ונזהר שלא יראוהו אחרים בזה. ולכן אם הוא רואה שכל אחד קיבל, אין הרגשה זו קיימת אצלו כלל.

המפתח להגיע להרגשת הודאה

עשה הקב"ה חסד, הוא הביא לעולם את יעקב אבינו והשיא לו ד' נשים והודיע להם ברוח הקודש שיעמידו ליעקב י"ב שבטים, ואז תלד לאה ג' בנים תחילה, ולאחר מכן בן רביעי כדי שתרגיש שקיבלה יותר מכפי חלקה, וזה עורר בה אותה הרגשת הודאה עמוקה. ואמנם ללא ספק היתה לידת בנה הרביעי רק המפתח, ומעתה כבר הודתה גם על בניה הראשונים באופן כזה. **כי כן מסבב הקב"ה שיהיה לאדם היכולת להרגיש הרגשה זו, והאדם צריך ללמוד ממנה על כל שאר הדברים שקיבל, וכה יאמר:** מה איכפת לי שגם אחרים קבלו? וכי מפני שפלוגי בן יחיד למקום והקב"ה מוסיף לו טובה מיוחדת, אני איני יכול להיות לו בן יחיד?! הלא הקב"ה הוא ללא גבול, ואם כן כל מה שהוא נתן לי הוא יותר מכפי המגיע לי.

בורא נפשות רבות וחסרונן

וכשנתבונן בזה נבין דבר נפלא: הקב"ה מכיר אותנו ואת יצרנו, ולכן הביא חסרון לעולם בכל תחום וענין,

להביא אור זה לעולם, כך שמעתה כל אימת שירצה האדם להודות, יוכל להרגיש שמה שיש לו הוא יותר מחלקי. הלא אין שום סיבה שאקבל יותר מחלקי, וכי חשוב אני מאחרים?! הלא יש כאן בית כנסת מלא אנשים, אינני יודע מדוע רק בי בחר ה'! למה אני בריא? אינני יודע! אני מתבייש! תודה לך ה'! עד הנה עזרונו רחמך ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח...

כך זה בענין בריאות, ובענין שלום בית, ובענין זיווגים, ובענין פרנסה, עם כל דבר שיש לו לאדם. וכן אפשר להבין את מה שאמר דוד המלך ע"ה "מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו", לאחר שהבנתי כי כל מה שיש לי הוא מאת ה' ואינו מגיע לי, ממילא - היא נפלאת בעינינו. ואיך הוא הגיע לידי הרגשה זו? על זה כתוב קודם לכן "אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה".

תהלותיו של דוד המלך

אכן כן, הלא יכול היה הקב"ה לסבב שמאז ינקותו יהיה לדוד המלך חיים קלים בלי שום חסרון, ומדוע סיבב הקב"ה שיהיו לו רדיפות רבות כל-כך ויבזוהו, הכל כדי שכאשר ימלוך על ישראל, ימלוך מתוך ענוה וצניעות. ואז יכול היה לכתוב את ספר התהלים. לא לחינם הוא מודה בכל עת בנוסח כזה: מלא אני חטאים, אין מגיע לי כלום, אך בה' חסיתי אל אבושה לעולם, שמרני א-ל אע"פ שאין בי מתום, כי חסיתי בך, קוה קייתי אל ה' ויט אלי ושמע את שועתי... ייחלתי אל ה', וה' נתן לי מתנת

הודאת האדם על שקיבל יותר מכפי חלקו

כך ברא הקב"ה חסרון אצל האדם עצמו, אצל קרוביו, אצל שכניו, כי אין די לו לאדם שיידע שבאפריקה ישנו חסרון, זה לא יכבוש את לבו. לכן **סיבב הקב"ה שכל אדם יראה חסרון במעגלים הקרובים לו, הכל כדי שתהיה לו האפשרות אם ירצה להתבונן - להגיע להרגשה זו, ואז יוכל להודות ולהלל מתוך הרגשת הודאה עמוקה, ובזה יהיה יהודי אמיתי.**

יהודי אמיתי מודה להקב"ה בכל עת מפני שמבין שקיבל יותר ממה שמגיע לו, וראייתו ממה שאחרים לא קיבלוהו, ולא שהוא מתרגש מפני שאחרים לא קבלו, אלא ראהו זה עוזרת לו להבין שמה שקיבל אינו מובן מאליו.

מאת ה' היתה זאת היא נפלאת בעינינו

וכעת לענין מה ששאלנו בתחילה: וכי האבות הקדושים חשבו שהכל מגיע להם?! וכי אפשר להעלות על הדעת שהאבות הקדושים לא הודו להקב"ה ורק לאה הודתה לו?! התשובה היא שבוודאי הודו אף הם כפי שהודתה לאה. והלא כך אמר יעקב אבינו "קטונתי מכל החסדים", הרי שבוודאי הרגיש שאין מגיע לו כלום. אלא שהקב"ה לא הזמין להם מציאות כזו שיהיה נראה לעיני בשר כביכול מגיע להם דבר מסוים וקיבלו יותר מכפי חלקם, ורק ללאה הזמין מציאות כזו, כאשר סיבב הקב"ה שתהיה צרה לרחל בלהה וזלפה, ותלד בן רביעי, הכל כדי

זדונותיו לזכויות, ולכן הוא מאריך לו אפו ומטיב לו עתה על סמך העתיד בו יהרהר בתשובה. הקב"ה משפיע בעולם טוב גלוי באופן של חידוש על גבי חידוש, הכל כדי שיוכל האדם לקבל חיות וטוב בלי סוף הגם שאינו ראוי לעת עתה.

על האדם להבין זאת, שאפילו לאחר ההכרה שהקב"ה הוא טוב ומטיב, עדיין אינו מובן מדוע הוא מקבל מתנות נפלאות כל-כך. הרי רואה אתה שיש מהלך של דין בעולם! הרי רואה אתה שיש אנשים שמתייסרים! **למד מזה שכל מה שיש לך הוא לא מפני שמגיע לך ותן תודה על זה.** אמנם אף אתה מרגיש חסרון פה חסרון שם, יש לך קשיי פרנסה וכו', אבל אם **תיכנס לעולם זה של "יותר מחלקי", תוכל לגעת באותה הודאה אמיתית, ואכן כשהאדם נוגע באותה הודאה אמיתית, וזאת על-ידי התבוננות באופן האמור, אזי הוא מעורר שפע גדול.**

כי חמת אדם תודך

הן סגולת ההודאה לה' להמשיך שפע גדול ידועה ומפורסמת, וכבר פירש כן **רבינו יונה ב'שערי תשובה'** (שער ד) לשון הפסוק (תהלים עו, יא): **כִּי חֲמַת אָדָם תּוֹדֶךָ שְׂאֲרִית חֲמַת תִּחְגֹּר: כ**אשר צער האדם יודה אותך, כלומר שיודה אותך האדם בעת צער, מלשון (איוב ו, ב): **לֹא שָׁקוּל יִשְׁקַל כְּעֵשִׂי, ש**עניינו הצער, **שְׂאֲרִית חֲמַת** שהיו מפותחות לבוא על האדם, כענין שנאמר (מ"א כ, יא): **אֵל יִתְהַלֵּל חֲגֹר כְּמִפְתָּח, ת**חגור ותעכב אותם ולא תביאם עליו, וזה הדרך משל למפתח החרב ומשיב אותה אל נדנה.

חינם... אינני יכול להסביר זאת, הקב"ה הלא יודע שאין מגיע לי, ואעפ"כ הוא נותן לי בלי גבול...

הקב"ה נותן חסרון לאדם, כדי שכשיתבונן במה שיש לו יתעוררו בו רגשי הודאה עמוקים ויוכל לחבר בעצמו ספר תהלים. גילוי עצום הוא, ואותו השמיענו רשב"י - כפי שאברהם אבינו הגיע לעולם כדי לגלות את מידת החסד, ויצחק הגיע כדי לגלות את מידת הגבורה, כך הגיעה לאה כדי לגלות אור זה שיוכל האדם להודות מתוך הרגשה זו.

הכרת האדם שהוא מקבל מעבר לכללי הבריאה

על האדם להבין שאע"פ שהקב"ה נותן לכל אחד, עם כל זה כל מה שהוא מקבל הוא יותר מכפי המגיע לו, שהרי הקב"ה אמר והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי אשר אנכי מצוה אתכם היום יהיה לכם שפע, ואם לאו - ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר אני נותן לכם והארץ לא תתן את יבולה. ובפועל, האדם מהתלך בארץ ואינו מקיים את התנאי ואעפ"כ הוא בריא ושלם.

אתה בעצמך אמרת בבוקר שלפי סדר הבריאה אינך צריך לקבל את מה שאתה מקבל, שהרי אינך מקיים את התנאי, ולפעמים אתה מקיים אותו אבל רק למחצה ולשליש ולרביע, ואעפ"כ אתה רואה שהקב"ה נותן לך בלי גבול ומידה. אין זה אלא מפני שהקב"ה מאריך אף (לא מפני שהוא ותרן ח"ו), והיינו מפני שקבע בסדר בריאתו שיוכל האדם לחזור בתשובה ואז יוכל אפילו להפוך את

לענין שאר הדברים, ולהבין שאע"פ שהקב"ה נתן גם לאחרים, אין זה אומר שמגיע לי, שהרי לפי החשבון לא מגיע לי כלום. וכשהאדם נוגע באותה הודאה, הוא מעורר שפע גדול, ואז הוא נקרא יהודי על שם יהודה, ואז שורה עליו השכינה ומתקיים בו בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך.

פקידת עקרות בזאת חנוכה

ובכן, בעמדנו עכשיו בפתחו של היום המסוגל, זאת חנוכה, אשר הרה"ק מרוז'ין זיע"א אמר עליו שמה שצדיקים גדולים פועלים בראש השנה ויום הכיפורים, יכול כל יהודי פשוט לפעול ביום זה, וכן הוא בספה"ק 'בני יששכר' (כסלו-טבת מאמר ב' או י'): "מרגל'א בפומייהו דרבנן רבותינו כת הקודמים אשר בחנוכה יש מקום לעורר פקודת עקרים ועקרות כעין ראש השנה, הנה לדעתי עיקר הענין עיקר הסגולה ביום האחרון הנקרא בפי כל זאת חנוכה".

הנה עלינו לדעת שבעוד העולם מתנהג לפי סדר קבוע, והיינו על-פי שבע המידות: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, אשר כולן אך טוב המה (ואפילו מידת הגבורה, טוב היא, כי היא אופן מסוים של הבאת שפע לעולם), ישנו גם מהלך שיוצא מהסדר הקבוע, והיינו מהלך שבו הקב"ה נותן לאדם אע"פ שאינו ראוי ואינו כדאי.

למצח על השמינית

והנה בעוד בכל הימים טובים כלולים יש משבעה ימים כנגד אותן שבע מידות, יש

הודאה מתוך הכרה שהכל תוספת חסדי ה' עליו

אך כאמור, אם רוצה האדם שההודאה באמת תפעל את פעולתה, מוכרח הוא לגעת באותה הודאה שחידשה לאה, וכפי שאמר רשב"י שכל עוד אין האדם נוגע בהודאה זו, אין הודאתו הודאה. עבודה היא להבין שזה נגד הסברא. האדם יושב עם דפי חשבונותיו, ומתבונן איך ששום דבר לא מגיע אליו - מדוע נתן לי הקב"ה את כל אלה?

יכולים היינו לשמוע את ניצולי השואה, שאיבדו את כל יקיריהם, ורק שאלה אחת ניקרה את מוחם: מדוע זכינו לשרוד ולהשאר בין החיים? הם לא רק הודו על כך, אלא זה ממש לא נתן להם מנוח - איזו זכות היתה לנו שבגללה שרדנו תלאות רבות כל-כך? וכמו כן יכולים לשמוע גם מזקנים שלא עברו את תלאות המלחמה, אך אחיהם ואחיותיהם כבר אינם בין החיים, והם מתביישים - היתכן שהם כבר עברו לעולם האמת, והנה אנחנו מתהלכים בעולם בריאים ושלמים. יכולים לראות אותם בכל עת, איך הם מלאים רגשי הודאה לה' על כל יום שהם חיים וזוכים לקיים תורה ומצוות.

כמו כן שמענו אשתקד מאנשים שהיו במצב קשה בגין מחלת הקורונה, איך הם מלאים רגשי תודה עמוקים - איננו יודעים מדוע בחר הקב"ה להחזירנו לעולם חיים ושלמים, בו בזמן שרבים אחרים שהיו במצב שלנו, שבקו חיים... זוהי הודאה אמיתית. וכשרואים אותה ומרגישים אותה, יכולים ללמוד ממנה גם

הודאתנו אמיתית. ואולם זקוקים היינו בהכרח לשבעת הימים הראשונים, כי רק לאחר שהודינו בימים הראשונים ועלינו על מעלות הסולם, נוכל להגיע עכשיו לראשו.

יש ואנו מתארחים אצל בעל הבית, ובעל הבית מאכיל אותנו עוד ועוד עד שאנו מרגישים שכבר האכיל אותנו די והותר. כך אנו צריכים להרגיש בחנוכה. הקב"ה נתן לנו עוד יום ועוד יום להודות ולהלל עוד ועוד, **עד שבסופו של דבר יגיע לאותה הרגשה עמוקה של הודאה, ולכן רואים ישועות גדולות בזאת חנוכה.**

הר"ר שלום מרדכי יצא והעיר צהלה ושמחה

אין לנו לשכוח את יום פקידת הר"ר שלום מרדכי רובשקין הי"ו, איך שכל העולם נתרגש ונתפעל. מאין נבעה התרגשות? מהנס שנעשה מעבר לכל מה שהיו יכולים להעלות על הדעת. לאנשים כבר היה שום תקוה, אם כל בתי המשפט כבר ענו בשלילה, איך יתכן שפתאום ייצא לחופשי? אלפי אנשים רקדו ברחובות והוזילו דמעות של שמחה. על מה ולמה? הדבר נגע בהם באיזו נקודה שהוציאה אותם מכליהם.

כך צריך האדם להרגיש באופן תמידי, וכך באמת הרגישו יראי ה' בכל הדורות. וכאמור, זאת חנוכה הוא הזמן להתבונן בזה. **יתבונן האדם ויגיע להכרה שאין שום סיבה על-פי סדר העולם שיקבל את כל מה שהוא מקבל, אלא שהקב"ה נתן לו מתנות חינם.**

שני זמנים שיוצאים מגדר זה, והם: שמיני עצרת וזאת חנוכה. שני ימים אלו הם **למעלה מן העולם ומתרחשים בהם ניסים למעלה מדרך הטבע.**

ולענייננו - ימי החנוכה אמנם נקבעו לימים של הלל והודאה, אך **יש הודאה שנובעת מהכרת האדם שהקב"ה מטיב עמו יותר מכפי המגיע לו,** והודאה זו שייכת ליום השמיני - למנצח על השמינית. הקב"ה נתן לי חג שהוא יותר מחלקי מפני שהוא רוצה לזכות לי ביותר מחלקי והוא נתן לי תמיד יותר מחלקי. **הקב"ה נתן לי יום זה, כדי שאוכל להתבונן במידתו של הקב"ה להטיב מעבר לסדר הקבוע ולהודות עליה.** הן ודאי שאפשר לפקוד ביום זה עקרות! אם האדם מתבונן שהקב"ה נתן לו יותר מחלקו, **בוודאי בא עליו שפע גדול.**

לאה זכתה להביא אור זה לעולם עם לידת בנה הרביעי, יהודה, אשר ממנו יצא דוד המלך ע"ה שאף הוא המשיך אור זה לעולם. ומעתה יהיה בכוחו של כל אדם בעולם לבוא להרגשה זו, והיינו שירגיש: הגם שהקב"ה נתן לכולם, הלא אין מוכרח שיתן גם לי, והרי אפילו היה נתן לכולם ורק לי לא, לא הייתי יכול להתלונן על כך, ואם כן עכשיו שנתן גם לי - כמה אני צריך להודות לו.

ומפני שרצה הקב"ה שהימים טובים יהפכו אותנו ל"יהודים" יותר טובים, לכן נתן לנו שבעה ימים להודות ולהלל, והוסיף עוד יום אחד "זאת חנוכה" שבו **נוכל להגיע לאותה הכרה שהקב"ה נתן לנו יותר מכפי המגיע לנו, ותהיה**

לא, לא, אל תאבד את הזאת חנוכה שלך. עבודת זאת חנוכה פועלת להיפך ממש. על צרותיך תדבר בזמן אחר. כעת צריך אתה ליגע בנקודה אחת שחז"ל אמרו שהנוגע בה נקרא יהודי. וכאמור, בשביל לגעת בה, נדרשת התבוננות מרובה, ואז תראה שאין זה מתאים לפי חשבון, **ותתעורר בכ אותה הרגשה עמוקה של הודאה. כך מודים בזאת חנוכה, וכך ממשיכים ביום זה ישועה ורפואה וגמר חתימה טובה לכל בני ישראל.**

המשכת ישועות בזאת חנוכה

נחוץ מאוד לזכור זאת ולא לאבד את מה שנותנים לנו. הנה האדם בשמעו שבזאת חנוכה אפשר לפעול מה שצדיקים פועלים בראש השנה ויוה"כ, נוטה להתיישב ולמנות את כל מה שחסר לו ולצעוק אל ה' - אנא ה'! אני מתחנן בפניך, אל תעשה לי כזאת! אל תעשה לי בזיונות! הלא אם תמשיך לעולל לי כל זאת, אפשוט את רגלי, אנא, רחמנות...

מדור הילולא דצדיקיא

נלמד לזכות דוד בן פיגא ומשפחתו
פטרון מדור הילולא דצדיקיא

הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א

רבי איציק'ל היה נוהג לספר לעת זקנותו מידי מוצאי שבת קודש את הסיפור דלהלן שהוא עצמו היה לו עד: פעם בא לשינאווא איש אדום (א רויטער מענטש - בלשונו של רבי איציק'ל) מסיגעט. כשהגיעו לשירת "לכה דודי" נתרגשו החסידים כדרך בית צאנז ומחאו כף על כף. כשראה איש זה שעמד בקצה בית המדרש לצד מערב, שהציבור מוחים כף על כף, הצטרף אף הוא אליהם והכה גם הוא.

כשהגיעו ל"לא תבושי" ירד הרה"ק משינאווא ממקומו במזרח בית הכנסת, התקרב אל האיש ולחש לו באזנו: **"אם יש לך מחשבות זרות, צריך אתה להכות לעצמך, ולא להכות כדי לבלבל את האחרים"**. מיד הודה האיש ויהי הדבר לפלא. הלא בית כנסת היה מלא מפה לפה באנשים וכולם מחאו את כפיהם, אך מה שבלבל את מחשבתו הקדושה של הצדיק, היה רק מחיאת הכפיים של איש זה שהיו לו מחשבות זרות, ויגש אליו לעצור בעדו.

ואעידה לי עדים נאמנים

יום ו' בטבת תרנ"ט הוא יומא דהילולא קדישא של הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זיע"א. היה בנו של הגה"ק רבי חיים מצאנז זיע"א וחתנו בזיווג ראשון של הגה"ק ה"אריה דבי עילאי" זיע"א.

הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זיע"א סיפר ממנו סיפורים הרבה שראה אותם בעצמו או שמע אותם מפי בעלי המעשה. וכן חתנו הרה"ק רבי יענקל'ה סיפר ממנו סיפורים הרבה המודפסים בספר "י"ג אורות". זכיתי לשבת עם רבי מרדכי פינטר הי"ו, אשר אביו עוד זכה להיות מן המסתופפים בצלו של הרה"ק משינאווא בהיותו בגיל עשר. מה טוב ומה נעים לספר אודות צדיק כזה שהסיפורים ממנו עברו בכלי ראשון והם מלאים ערגה וכיסופין.

היהודי שבלבל את מחשבות הצדיק

ה'דברי יחזקאל' זיע"א היה תופס מחשבותיהם של בני אדם באופן פלאי.

כפי שמצאו אצל צדיקים אחרים, כי מעולם לא זו מפסקי ההלכה והתלהבותו לא הביאה אותו מעולם להוציא דיבורים באמצע התפילה ולהפסיק בה, אך **להציל יהודי מהרהורי מינות שאני**.

ראה פניך לא פיללתי

עוד סיפר רבי איצ'ק'ל: מעשה ביהודי אחד בשם רבי ישכר סופר, תושב פשעווארסק, אשר רגליו היו עקומות ומחמת כן נאלץ לקבוע את מקומו בבית הכנסת ליד הדלת. פעם התמרמר במחשבתו בעת קדושת כתר של תפילת המוסף: "הרי כתב בעל מאור עיניים **שזכות גדולה היא לראות את פני הצדיק המתלהטים בעת קדושת כתר**, והנה אנכי לא זכיתי בגלל רגלי העקומות המאלצים אותי לעמוד מאחור". ויהי כי הרהר כן במחשבתו, **מיד ראה את הצדיק מסובב את ראשו לאחוריו!**

הרה"ק משינאווא היה שוהה הרבה בעיירת המרפא "קרעניץ" וסיפורים רבים נפוצו עליו מעיירה זו. באחת מהפעמים ששהה שם, הגישו לו קערה עם תבשיל של קאשע וסוכר. היה שם יהודי רעב, הסתכל והרהר במחשבתו: "גם אני הייתי חפץ בתבשיל זה שהגישו זה עתה לרבי". תיכף ומיד הוריד הרב משינאווא כף אחת לעצמו והושיט לו את השיריים.

אם תטיב שאת

מעשה (נדפס ב"דברי יחזקאל" החדש) באחד מן הצדיקים שנסע לשבות אצל הרב משינאווא ועברו עליו תלאות רבות

יודע מחשבות אדם

יהודי אחד בשם רבי אברהם פריד ז"ל, חתנו של רבי חיים קנולער ז"ל, שמע פעם את הרה"ק משינאווא מתפלל לפני העמוד בתפילת השבת, כשהוא אומר "והוא רחום" בפסוקי "יהי כבוד". הרהר בדעתו שאין הדבר נכון על-פי הלכה שהרי במגן אברהם כתב שלא לומר פסוק זה בשבת. מיד שהרהר כן בדעתו, עזב הרה"ק משינאווא את העמוד עם הסידור בידו, וניגש אל האיש להראות לו כי בסידורו מופיע בשם האריז"ל והמקובלים שבפסוקי "יהי כבוד" יש לומר "והוא רחום" אפילו בשבת, ומפני שיש שם י"ח פסוקים ואין למעט בהם.

הציל את היהודי מהרהורי מינות

פעם בעמדו בתפילתו, בהגיע ל"ויושע ה' ביום ההוא", התלהב ואמר: **"פענ! לא כאלו האנשים בעלי דעות כוזבות האומרים שהצליחו להימלט בדרך הטבע, אלא ויושע ה', הקב"ה הצילם למעלה מדרך הטבע"**. לאחר התפילה סיפר יהודי אחד, שקודם "ויושע" עלתה לו מחשבה זו במוחו, מי אומר שעברו את הים בדרך נס, אולי היה הדבר בדרך הטבע, והנה תיכף ומיד תפס הרבי את מחשבתי וזעק: **פענ!**

רבי יענקל'ה סיפר זאת בשם חותנו רבי איצ'ק'ל שמע אותו מהגאון רבי אליהו כץ זצ"ל רבה של רוסלוביץ, וסיפר כי רבי איצ'ק'ל הוסיף בספרו, שהגם שהרה"ק משינאווא מעולם לא שח באמצע תפילתו, ואף לא מתוך התלהבות

התיר את היין ברוח הקודש

"מישלניץ" היתה עיר ובה שלשה סוחר יין, השנים הראשונים היו שותפים זה עם זה והיו חסידי שינאווא, ושמשם בפי כל רבי נפתלי הורוויץ ורבי יוסף קארגער, והשלישי סחר לבדו ביין ולא נמנה על עדת החסידים. נמנעו החסידים שבעיר מלשתות את יינו של השלישי. פעם כשבא הרה"ק משינאווא לשבות בעיר, בא הסוחר השלישי אל שולחנו של הרבי והעמיד עליו מיינו כדי שישתה ממנו הרבי, באמרו לעצמו שכיון שישתה ממנו, יתחילו גם החסידים לשתות ממנו ויפתחו לו שערי ההצלחה. החסידים ראו ומיד סילקו את היין מעל השולחן.

הלה היה בר דעת ולא איבד את עשתונותיו, הודיע לאמור מיד שהוא מנדב את כל הוצאות הסעודה. החסידים שמחו שמחה גדולה על נדבתו, ואז כטוב לבם, העמיד שוב את יינו על השולחן והחסידים לא העזו יותר לסלקו. הרה"ק משינאווא מזג מיינו אל תוך הגביע, וכיון שביקש לשתות ממנו, ניגש אליו אחד משני הסוחרים האחרים בחפזה, ולחש לו באזנו כי החסידים בעיר מונעים את עצמם מלשתות מיינו זה מפני שיש עליו חששות. הסתכל הרב משינאווא לתוך היין כשהוא מניח את ידו מעל עיניו כדי להטיב את ראייתו ומיד קרא לאמור: **"איך זע נישט"**.

אחי יוסף הסתמכו על רוח הקודש

הוסיף הרה"ק משינאווא: וכי תשאלו היאך אפשר לסמוך על ראייה זו בענייני

בדרך. בהגיעו לשינאווא היה עייף מאוד מטרת הדרך ויחל בלבו שהצדיק יזריח לו מאורו. בעת השולחן אמר הרב משינאווא תורה על הפסוק: "הלא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ", וכך אמר: **אם תעמול בעצמך ותיטיב את מעשיך, אזי "שאת", יוכל הצדיק לשאת אותך ולהרימך** למעלה ראש, אבל אם לא תיטיב את מעשיך ותרצה שהצדיק יזריח בך מאורו, לפתח חטאת רובץ.

מאמרו של הרבי התמיה את החסידים, שהרי לא היה אז שבת בראשית, ומה זה שאמר תורה על פסוק זה. אך לאחר מכן **גילה האורח שבדיק אז הרהר במחשבתו:** "הלוואי והרבי יזריח בי מאורו וירוממני", ובתופסו את מחשבתו, אמר את מה שאמר.

מכיר בשורש הנשמות

לפנינו סיפור הכולל בתוכו גם פרפרת נאה לפרשת מקץ: הרה"ק משינאווא היה מרבה לנסוע אל הצדיקים בני דורו, והיה מנמק זאת בכך ששורש נשמתו הוא ב"נון" ההפוכה של "ויהי בנסוע הארון". שמעתי מרבי מרדכי פינטר הי"ו, שעם הסתלקותו של הגה"ק מצאנז זיע"א, אסף הרב משינאווא את אחיו וכשהוא יושב בראש השולחן קרא ואמר: דעו לכם, שמי שנוטל פתקא מן האיש ואינו מכיר את שורש נשמתו, הרי הוא גונב דעת בני אדם. אני מכיר בשורש נשמתם של העומדים לפני. כן אמר **ששורש נשמת אביו היה של רבי שמעון בן גמליאל, ושלו היה של רבן גמליאל**.

שתי לפידים בידיו, וכבוד גדול עשה לו מפני כבוד התורה. הוא השקיע את כל כוחותיו כדי לעזור לו במטרתו. כשביקש לנסוע לקובנה כדי להחתים את גדול הדור הגאון רבי יצחק אלחנן זצ"ל, עזר בעדו ה"בית הלוי", בנמקו שבקובנה אין מכירים אותו ולא יכבדוהו כראוי לו.

נפשי יצאה בדברי

סיפר הרה"ק משינאווא: פעם הייתי בצאנז **כשאבי קרא את עשרת הדיברות** (רבי יענקל'ה סיפר זאת בהדגישו שאינו זוכר אם היה זה פרשת יתרו או פרשת ואתחנן). האזנתי לקריאתו, ומרוב הנעימות והתשוקה **שבאו מתוך להבות אש, הרגשתי שנפשי יוצאת בדברו** כפי שהיה במעמד הר סיני. **מזל היה לי שאבי טעה** ולא ניגן טעמי המקרא כראוי, מה שבלבל לי את מחשבתי והודות לכך נשארתי בזה העולם.

הנה לנו בסיפור זה דוגמא לשני הצדדים ששימשו באותו צדיק בערבוביה. מצד אחד היה מדקדק גדול בענייני הלכה, עד שלא היה יכול לסבול את קולות, ומצד שני היה מתלהב ומתלהט מגודל הקדושה עד שהיתה נפשו מתנתקת מגופו ומשתוקקת לעלות אל כסא הכבוד.

חרך את החלה שנתלו בה חיי האישי

פעם בא לשולחנו של הרה"ק משינאווא יהודי אחד שסבל ממחלת העצבים (נערווין) והיה זקוק לישועה גדולה. הושיט לו הרב משינאווא אחת

הלכה והלא תורה לא בשמים היא? הרי אמרו בשם הרבי מלובלין **שעל חומרא דרבנן אפשר להסתמך על רוח הקודש.**

אמר הרה"ק משינאווא: אף אני ראייה יש לי מן התורה שבחומרא דרבנן אפשר להסתמך על רוח הקודש. כי הנה כתיב בסוף פרשת מקץ (מג, לד) "וישתו וישכרו עמו" - האחים שתו יין עם יוסף אחיהם כשעדיין לא ידעו שהוא אחיהם וסברו שהוא מצרי. והלא **האחים הקדושים שבטי י-ה קיימו את כל התורה כולה,** ונשאלת השאלה: **היאך שתו יין עם המצרי? אלא על כרחין דכיון שלא היו מחויבים לקיים את התורה, אלא שהם החמירו על עצמן לקיימה, הסתמכו על ראייתם ברוח הקודש שאין שום חשש על היין ושתו אותו.**

הרב מבריסק עשה לו את כל הכבוד הזה

הרה"ק משינאווא דקדק מאוד בענייני הלכה ולא וויתר אפילו על קוצו של יו"ד בגלל ענייני החסידות. וכבר אמרו משמיה דהגרי"ז מבריסק זצ"ל, שאמר: אינני חסיד, אבל אם הייתי חסיד, הייתי חסיד שינאווא כי שם יראים מלעבור על דברי השולחן ערוך ומדקדקים בענייני הלכה.

סיפר הגרי"ז מבריסק, שפעם התייגע הרה"ק משינאווא רבות להתיר עגונה אחת מכבלי עיגונה אשר דינה היה נתון במחלוקת גדולה בין ההרים הרמים, והיה נוסע ממקום למקום כדי להחתים את הרבנים לצד המתיר. בהגיעו לבריסק, **יצא ה"בית הלוי" לקבל את פניו עם**

חותנו השלישי של הרה"ק משינאווא היה הרה"ק מרוזלא זצ"ל. ראה פעם הרב מרוזלא את יראתו הגדולה של חתנו מענייני הלכה, רצה להשקיטו מעט, אמר לו: "האמן לי, הקב"ה אינו כעסן כל-כך כפי שאתה סבור".

מעשה בכפרי ששכח את מבוקשו

הרה"ק רבי בן ציון מבאבוב זיע"א סיפר: מעשה באיש כפרי שחלתה פרתו ובא לבקש לה רפואה אצל דו"ז הרה"ק משינאווא. נכנס לבית המדרש ומצא את הרבי עומד ומתפלל חזרת הש"ץ ביראה עצומה ובהתלהבות, וכיון שהגיע לתיבת "והנורא" שבברכת אבות, נפל פחד נורא על הכפרי ושכח לגמרי ממטרת בואו. חזר האיש לעירו ושבויעיים ימים הסתובב בהתלהבות דקדושה כאשר הוא חוזר על תיבת "והנורא" שוב ושוב והפחד ממלא את לבו ומסמר שערות ראשו.

הפטיר הרה"ק מבאבוב בספרו מעשה זה: צדיקים היודעים לרפאות פרות חולות, ישנם לרוב, אבל כדי לקחת כפרי ולהכניס בו יראה שלא ישכח ממנה שבויעיים ימים, זה היה כוחו המיוחד של הרה"ק משינאווא.

נשיקת יד הצדיק למה ומתי?

בספר "דברי יחזקאל" נדפס סיפור ובו פרפרת נאה על פרשת השבוע: בשהותו פעם ב"קרעניץ" בשנתו האחרונה עלי חלד, ניגש אליו רב אחד מן המתחדשים ונישק לו את ידו. מיד החזיר הרה"ק משינאווא את ידו אחרנית כאילו מעודו

מ"ב החלות שעל השולחן וכיון שבאה החלה לידו נרפא כליל ממחלתו ויהי לפלא. בהתקרב חג הפסח ביקש הרב משינאווא מהיהודי שיחזיר לו את החלה. השיב לו: היאך אוכל להחזירה כאשר אני יודע שחיי תלויים בה? אמר לו הרבי: אל דאגה! אחזירנה לך. ניאות הלה והחזיר לו את החלה. נייעץ הרבי מזלג בתוך החלה וחרכה באש מכל צדדיה קודם השעה השישית, ואז החזירו לאיש בהסתמכו על דברי הגמרא (פסחים כא, ב) "חרכו קודם זמנו, מותר בהנאה אפילו לאחר זמנו".

בנין קדישין

חמשה זיווגים היו לו להרה"ק משינאווא. משלשה מהם הוליד בנים ומשניים לא. בנו הראשון, נולד מזיווגו הראשון, בתו של ה"אריה דבי עילאי", ונקרא רבי נפתלי על שמו של הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א. רבי נפתלי היה בעל מדרגה גדול, אך נפטר בדמי ימיו ואביו תלה זאת במה שנתנו לו רק שם אחד משמותיו של הרה"ק מראפשיץ. לאחר מכן קיבל הבטחה שיזכה להביא לעולם שוב נשמה גדולה כזו, ואכן בערוב ימיו הוליד את בנו הרה"ק מצעשינוב זיע"א.

אף הרה"ק מצעשינוב נסתלק בקיצור ימים, בגיל ארבעים וארבע בלבד. צדיקים אמרו שגופו ניזוק על-ידי עבודת האכילה שלו, כאשר בלע את מזונו מבלי ללעוס אותו כדי שלא ליהנות ממנו. אף אביו הרה"ק משינאווא היה נוהג כן, אך אביו היה בעל גוף חזק ואילו הוא גופו היה צנום וכחוש ולא יכול עמוד בעבודה גדולה זו.

ה"ישמח משה": בפסוק שלאחריו כתיב: "ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך", ונתקשו המפרשים: מה זה שאמר "אמותה הפעם", אדרבא כיון שמצא אותו חי, מעתה סיבה היא עבורו לחיות ולא למות? אך התשובה היא, שכיון שקרא ק"ש, בוודאי התפלל מיד שמו"ע כדי להסמיך גאולה לתפילה, וכיון שביקש יוסף לדבר עמו לאחר תפילת שמו"ע, אמר לו: איני יכול לדבר עמך כי "אמותה הפעם" – חייב אני לומר תחנון, וכדרך שאמר הבעש"ט הק', שאין האדם רשאי לומר נפילת אפיים אלא אם כן הוא במדרגה שיכול למסור את נפשו ונשמתו להשי"ת, אבל בזמן שמרגיש בנפשו איזה פגם, אסור לו לומר נפילת אפיים.

וכך אמר יעקב ליוסף: במשך כל כ"ב השנים שהייתי סבור שאינך בין החיים, הייתי סבור שארש גיהנום ולא אמרתי תחנון, אך עכשיו שראיתך, "אמותה הפעם אחרי ראותי פניך כי עודך חי" – הפעם רואה אני את עצמי במדרגה של מסירות נפש להשי"ת ויכול אני לומר נפילת אפיים, תצטרך אפוא להמתין עד שאסיים את אמירת התחנון. נאים הדברים למי שאמרן, לרב משינאווא, שהקפיד מאוד בין שאר ענייני ההלכה אף על אמירת התחנון.

לא נישק לו אדם את ידו, ואמר: מה זה שנושקים ידו של בשר ודם? מילא אם נושקים ידו של הפריץ כדי להחניף לו ולמנוע אותו מלהציק את נתיניו, אבל לנשק ידי היהודי?! מה זה ועל מה זה? אכן יש והאדם יש לו השתוקקות גדולה, ולכן מותר לו לגשת אל הצדיק ולתת לו נשיקה כדי להעלות את אהבתו אל הקדושה.

הוסיף ואמר בשם חותן חותנו בעל "ישמח משה": הנה כתיב בפרשת ויגש (מו, כט) כאשר יוסף פגש את יעקב לאחר עשרים ושנים שנה שלא ראה ממנו סימן חיים: "וירא אליו ויפול על צוואריו ויבך על צוואריו עוד", ופירש רש"י: "אבל יעקב לא נפל על צווארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו שהיה קורא את שמע". נשאלת השאלה: אם היה אז זמן ק"ש מדוע לא קרא יוסף את שמע, ואם לא היה אז זמן ק"ש מדוע קרא יעקב את שמע? התירוץ הוא שבאמת לא היה אז זמן ק"ש, אך יעקב אבינו ידע בנפשו שכאשר יפגוש את יוסף תהיה לו אהבה והשתוקקות כזו אשר לא היתה לו מעודו, גמר אומר בלבו להעלות אהבה זו אל הקדושה על-ידי קריאת שמע.

יעקב אבינו אמר תחנון לאחר כ"ב שנה והוסיף הרה"ק משינאווא על דברי

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בשורה משמחת!

מוקדים להשיג הקונטרס 'הבינני'

ארצות הברית

4615 14th Ave	ביהמ"ד טאהש	בארא פארק
5309 13th Ave	כתר דזשודעיקא	
44 grove spring ct.	ביהמ"ד בית נפתלי בעלזא	לעיקוואוד
52 Main Street 845-517-9722	ביהמ"ד קארלין סטאלין	מאנסי
	ע"י המקוואות	מאנרא

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, טיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

ארה"ק

	בית המדרש הגדול 'נדבורנא' קרית נדבורנא	בני ברק
	חנות 'מול איצקוביץ'	
	מקוה בית פנחס	
	בית המדרש טשערנאביל	
	בית המדרש בית שלום	אשדוד
	בית המדרש בית דוד שאול	
	בית המדרש בית נפתלי	
	בית מדרש בעלזא מרכזי	
	בית המדרש 'בית אהרן'	ביתר עילית

אירופה

	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
--	-------------------	------------------

שבת התעלות והתחזקות

עם הרב

שמעון
שפיטצער
שליט"א

חדר של 3-4 אנשים
מחיר 850 ש"ח (\$275) לכל אדם

חדר מיוחד של 2 אנשים
מחיר 1400 ש"ח (\$450) לכל אדם

יש אפשרות לחלקו לתשלומים

במידה ויחולו הגבלות משרד הבריאות יתכננו שינויים.

יתקיים בס"ד

בשבת קודש
פרשת ויחי

י"ד טבת

במלון 'ציפורי בכפר'
חפץ חיים ארץ ישראל.

מיום שישי בצהריים עד לאחד
מלווה מלכה

השבת
מיועד
לגברים
בלבד

מס' המשתתפים מוגבל וכל הקודם זוכה
להרשמה מהירה: machonhavineini.com

כמרו"כ ניתן להשאיר הודעה בדוא"ל או בטלפון ונחזור אליכם בהקדם

בארה"ק - 033096216 | בארה"ב - 718-387-1122

Shabboshavineini@gmail.com | H072257726@gmail.com

הבנייני
מרכז חינוכי ורוחני
לילדים ולנוער
במסגרת תנועת בני נוער
הישראלית

ישיבה יבנה